

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

**KRIMINÁLNÍ KARIÉRY DO VĚKU 50 LET
A ŽIVOTNÍ ÚSPĚŠNOST DO VĚKU 48 LET**

**Nová zjištění cambridgeské studie zabývající se zkoumáním
delikventního vývoje pachatele**

**David P. Farrington
Jeremy W. Coid
Louise M. Harnett
Darrick Jolliffe
Nadine Soteriou
Richard E. Turner
Donald J. West**

Překlad: I.T.C. Jan Žižka s.r.o.

Tento text nemá charakter oficiálního překladu, neprošel jazykovou korekturou
a je určen pro studijní účely

Neprodejné

Praha 2010

Z anglického originálu *Criminal careers up to age 50 and life success up to age 48: new findings from the Cambridge Study in Delinquent Development* přeloženo se svolením Úřadu policie Jejího Veličenstva (Her Majesty's Stationery Office), který nenese odpovědnost za přesnost tohoto překladu.

Názory vyjádřené v této zprávě jsou názory autorů, které se nemusejí shodovat s názory Ministerstva vnitra (ani odrážet vládní politiku).

Výzkum Ministerstva vnitra, Ředitelství pro vývoj a statistiku
(Home Office Research, Development and Statistics Directorate)
Září 2006

Žádosti o namnožení zasílejte na adresu:
Home Office
Communications and Development Section
1st Floor Northwest, Home Office
2 Marsham Street
London SW1 P 4DF

První vydání 2006
© Crown copyright 2006
ISBN 10 1-84726-108-6
ISBN 13 978-84726-108-3
ISSN 0072-6435

ISBN 978-80-7338-094-6

© Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010
www.kriminologie.cz

Výzkumné studie Ministerstva vnitra

Výzkumné studie Ministerstva vnitra představují zprávy o výzkumu, který realizovalo Ministerstvo vnitra nebo jiný subjekt jeho jménem. Tyto výzkumy pokrývají široké spektrum témat, za něž zodpovídá ministr vnitra. Mezi další publikace, které zpracovává Oddělení pro výzkum, vývoj a statistiku (RDS), patří nálezy, statistické přehledy a statistické články.

RDS je součástí Ministerstva vnitra (MV). Pracovníci RDS jsou sdruženi do řešitelských skupin a úzce spolupracují s pracovníky první linie. Vedoucí vědecký poradce MV, který rovněž zastává funkci ředitele RDS, dohlíží na profesionální vývoj RDS týmů, zajišťování kvality a strategické otázky z oblasti výzkumu a vývoje.

Cílem Ministerstva vnitra je budovat bezpečnou, spravedlivou a snášenlivou společnost, ve které jsou práva a zodpovědnosti jednotlivců, rodin a komunity řádně vyváženy, a kde je udržována ochrana a bezpečnost veřejnosti.

Součástí RDS jsou pracovníci spadající pod vládní statistickou službu (GSS). Jedním z cílů GSS je informovat Parlament a členy veřejnosti o stavu národa a umožňovat nahlédnutí na práci a výkon vlády, a tudíž umožňovat hodnocení dopadu vládních strategií a akcí.

A proto – zlepšuje Oddělení pro výzkum, vývoj a statistiku Ministerstva vnitra tvorbu strategií, rozhodování a praktickou stránku podpory účelu a cílů Ministerstva vnitra, s cílem poskytovat veřejnosti a Parlamentu informace nezbytné pro informovanou debatu, a dále s cílem informace zveřejňovat pro budoucí použití.

Abstrakt

Cambridgeská studie je prospektivní longitudinální přehledovou studií o vývoji 411 osob (mužů) z jižního Londýna, kteří byli poprvé studováni ve věku osmi let, a to v roce 1961. Hlavní cíle této zprávy spočívají v rozšíření poznatků o kriminální kariéře pachatele do 50 let, a dále životní úspěšnost těchto osob do 48 let věku, kdy probíhaly osobní interview (rozhovory) s 93 % z těchto mužů.

Odsouzeno bylo 41 % mužů s průměrnou délkou kariéry odsouzení devět let a která zahrnovala pět odsouzení za standardní trestné činy (kromě trestných činů v dopravě). Na malý podíl (7 %) mužů, kteří byli zahrnuti do studie, spadala více než polovina všech odsouzení. Jen něco víc než čtvrtina mužů (29 %) byla odsouzena za jeden z osmi trestných činů ve čtyřech věkových obdobích. V porovnání s 93 % mužů, kteří v rámci self reportu (subjektivní výpověď o sobě samém) uvedli spáchání nejméně jednoho z těchto typů trestných činů. Na jedno oficiální odsouzení se vyskytovalo v průměru 39 trestných činů zjišťovaných v rámci self-reportu. Muži, kteří byli poprvé odsouzeni v raném věku, vykazovali tendenci k největšímu počtu odsouzení a k nejdelší kriminální kariéře.

Proběhlo srovnávací měření devíti kritérií životní úspěšnosti ve věku 32 a 48 let. Podíl mužů, kteří vedli úspěšný život, vzrostl ze 78 % ve věku 32 let na 88 % ve věku 48 let. Muži, z nichž se stali tzv. desisters (trestná činnost před dosažením věku 21 let) vykazovali ve věku 48 let velmi podobnou životní úspěšnost jako muži, kteří nikdy nebyli odsouzeni, přičemž recidivující (perzistentní) pachatelé vykazovali nejnižší míru životní úspěšnosti.

Nejdůležitějšími rizikovými faktory v dětství (ve věk 8 – 10 let) pro pozdější trestnou činnost byly: trestná činnost v rodině, míra ochoty podstupovat riziko (risk taking), slabé školní výsledky (attainment), chudoba a špatná rodičovská péče. Na základě těchto výsledků by bylo možné navrhnout nástroje pro posuzování rizika a implementovat prevenci zaměřenou na riziko. Účinné jsou programy pro trénování kognitivně-behaviorálních dovedností, vzdělávání rodičů, předškolní programy pro duševní obohacování a programy návštěv v domácím prostředí.

Poděkování

V čele cambridgeské studie vývoje delikventů zpočátku stál Donald West, který na této dlouhodobé, sledovací studii plně spolupracoval. Ve studii se od roku 1969 angažoval David Farrington, který v ní v roce 1982 převzal funkci ředitele.

Studii financovalo převážně Ministerstvo vnitra, a dále Ministerstvo zdravotnictví. V této zprávě jsou podrobně popsány výsledky, kterých bylo dosaženo na základě sociálních rozhovorů ve věku 48 let, a které řídil David Farrington a financovalo Ministerstvo vnitra. Muži rovněž ve věku 48 let absolvovali psychiatrický rozhovor (který řídil Jeremy Coid) a dále byly realizovány rozhovory s jejich partnerkami (které vedla Terrie Moffitt), financování byl zajištěno prostřednictvím Národního programu pro forenzní duševní zdraví Ministerstva zdravotnictví. Výsledky, které byly získány na základě těchto dalších rozhovorů, budou uvedeny jinde.

David Farrington zpočátku nesl zodpovědnost za analýzu dat sebraných v rámci sociálních rozhovorů ve věku 48 let a za sepsání této zprávy. S analýzami pomáhal Darrick Jolliffe. Louise Harnett, Nadine Soteriou a Richard Turner vyhledávali muže a vedli rozhovory. Projekt se konal ve Výzkumném oddělení soudní psychiatrie v Nemocnici sv. Bartoloměje, pod hlavním dohledem Jeremyho Coida. Převedení dat do počítačové podoby zajistila Group Sigma. Vyhledávání v trestním rejstříku prováděli Debbie Wilson, Andrew Kalinsky a Maya Devi Power z Ministerstva vnitra. Tuto zprávu odborně zpracovala Maureen Brown. Nejvíce jsme zavázáni mužům ve studii za jejich trvalou, pozoruhodnou míru spolupráce v průběhu čtyřicetiletého období.

David Farrington

Obsah

Abstrakt	4
Poděkování	5
Shrnutí	7
1. Cambridgeská studie: Dosavadní výsledky	9
2. Sociální rozhovor (interview) ve věku 48 let	16
3. Oficiální kriminální kariéry pachatelů	21
4. Self-reported vs. oficiální páchaní trestné činnosti	33
5. Životní úspěšnost ve věku 48 let	43
6. Perzistentní pachatelé, desisters a pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání	50
7. Důsledky pro strategii	62
Literatura	65
Dodatek	68
Dodatek k českému překladu	79

Shrnutí

Hlavní cíle této zprávy spočívají v rozšíření poznatků o kariérách kriminálních pachatelů do věku 50 let a o životní úspěšnosti pachatelů do věku 48 let. Cambridgeská studie vývoje delikventů je prospektivní longitudinální přehledová studie, prováděná u 411 mužů z Londýna ve věku od 8 do 48 let. Ve věku 48 let proběhly rozhovory s 93 % mužů, kteří byli stále naživu. Tato studie je jedinečná zejména v tom, že (a) sleduje stovky osob ze vzorku komunity po dobu 40 let, (b) zaměřuje se na páchaní trestné činnosti (na kriminální jednání), (c) zahrnuje více než pět rozhovorů v průběhu života – od období dětství do čtvrté dekády života a (d) vykazuje velmi nízký úbytek počtu osob (výzkumného souboru).

Odsouzení byla u mužů zaznamenávána od věku 10 let do 50 let, přičemž 41 % mužů bylo odsouzeno za standardní trestné činy (bez dopravních trestných činů). Průměrná délka kariéry po odsouzení byla od 19 do 28 let a obsahovala pět oficiálních odsouzení. Na malý podíl osob (7 %) – tzv. chroničtí pachatelé – spadala více než polovina všech úředně zaznamenaných trestných činů (ve skupině mužů zahrnutých do studie). Každý z těchto mužů (chronických pachatelů) byl alespoň desetkrát odsouzen. Jejich kariéry po odsouzení trvaly v průměru od 14 do 35 let. Tendence k největšímu počtu odsouzení a k nejdelším kriminálním kariérám byla patrná u mužů, kteří byli poprvé odsouzeni v raném věku.

Cambridgeská studie poskytuje informace o kriminálním jednání (páchání trestných činů) pachatelů zjišťované subjektivní výpovědí samotných aktérů (self-report data), ve čtyřech věkových skupinách, které lze porovnat s oficiálními záznamy o odsouzení za stejné trestné činy a ve stejných časových obdobích. Téměř všichni (93 %) uvedli v určité fázi nejméně jeden z osmi typů trestných činů (krádež, vloupání, napadení, užívání drog a vandalismus), v porovnání s 29 % muži, kteří byli oficiálně odsouzeni za podobný trestný čin v jedné z těchto věkových skupin. Pokračující kriminální jednání při přechodu z jednoho věku do dalšího bylo významné vzhledem k oficiálním odsouzením i self-report údajům.

U všech osob, které se dopustily sedmi typů trestných činů ve třech „starších“ věkových obdobích, se na jedno oficiální odsouzení vyskytovalo v průměru 39 self-report trestných činů. Téměř polovinu všech self-report trestných činů spáchali muži, kteří nebyli úředně odsouzeni. Při omezení analýzy na odsouzené muže se na jedno oficiální odsouzení vyskytovalo v průměru 22 self-reported trestných činů. Tento počet se značně liší podle typu trestného činu, mohl by se ovšem použít pro indikativní „rozšíření“ odsouzení na spáchané trestné činy za účelem odhadu přínosů intervenčních programů při snižování počtu trestných činů.

Proběhlo srovnávací měření v devíti kritériích životní úspěšnosti ve věku 32 let a 48 let. Podíl mužů, kteří vedli úspěšný život (kteří byli úspěšní nejméně v šesti z devíti kritérií), vzrostl ze 78 % „úspěšných“ ve věku 32 let na 88 % ve věku 48 let. Perzistentní pachatelé (kteří byli odsouzeni před dosažením věku 21 let i v pozdější době) vykázali zlepšení ze 42 % na 65 %, tzv. desisters (muži úředně odsouzeni pouze před dosažením věku 21 let) vykázali zlepšení ze 79 % na 96 %, a konečně pachatelé s pozdějším začátkem kriminálního jednání (muži, kteří byli odsouzeni až po dosažení věku 21 let) vykázali zlepšení ze 69 % na 84 %. Desisters vykazovali ve věku 48 let velmi podobnou životní úspěšnost jako muži, kteří nebyli nikdy odsouzeni.

Nejdůležitějšími rizikovými faktory ve věku 8 – 10 let pro pozdější trestnou činnost byly: trestná činnost v rodině, opoziční vzdorovité chování, rizikové chování (nebo ochota podstupovat riziko - daring), slabé školní výsledky, chudoba a špatná (nedostatečná) rodičovská péče. Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání nebyli dobře predikováni podle zranitelnosti zázemí nebo problematického chování ve věku 8 – 10 let a ve věku 12 – 14 let nebo 15 – 18 let nebyli významně antisociální. Zdá se, že se jejich antisociální chování rozvinulo až po dosažení věku 21 let.

Cambridgeská studie ukazuje rozsah, v jakém by mohlo být možné předpovídat různé typy pachatelů trestných činů (perzistentních pachatelů, pachatelů, kteří zanechali trestné činnosti - desisters, a pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání) v období dětství, ve věku 8 – 10 let. Na základě těchto výsledků by bylo možné navrhnout nástroje pro posuzování rizika. Zvláštní význam má predikce délky (nebo reziduální délky) kriminální kariéry, má-li být zajištěno, že se nebude kapacitou věznic plýtvat na zavírání osob, které se již prakticky chystají trestné činnosti zanechat. Z výsledků vyplývá, že důležitým prediktorem délky kariéry je zahájení kriminální kariéry v raném věku.

Z cambridgeské studie vyplývá, že téměř polovinu všech trestných činů spáchali dosud netrestaní (neodsouzení) muži. Lze tudíž obhájit myšlenku zacílení intervenčních programů na vysoce rizikové osoby, u nichž je pravděpodobné, že budou odsouzené, a také by bylo žádoucí implementovat programy primární prevence, které se budou zaměřovat na celou komunitu.

Jelikož nejaktivnější pachatelé začínají s pácháním trestné činnosti brzo, měla by být důležitým strategickým cílem prevence raného nástupu trestné činnosti. Účinné jsou programy pro trénování kognitivně-behaviorálních dovedností, vzdělávání rodičů, předškolní programy pro duševní obohacování a programy návštěv v domácím prostředí. Jelikož pachatelé vykazují tendenci k abnormalitě v řadě aspektů života, bude mít raná prevence snižující trestnou činnost pravděpodobně široký přínos, pokud jde o snižování problémů s bydlením, problémů ve vztazích, v zaměstnání, s alkoholem a drogami a s agresivním chováním. Na základě implementace účinných raných intervenčních programů je zde tudíž výhled na obrovský rozsah významných nákladových úspor.

1. Cambridgeská studie: Dosavadní výsledky

Vzorek

Cambridgeská studie vývoje delikventů je prospektivní longitudinální průzkum vývoje kriminálního a antisociálního chování u 411 mužů. V době, kdy byly tyto osoby poprvé kontaktovány, v letech 1961-62, žili všichni v centrální městské oblasti obývané pracující (dělnickou) třídou v jižním Londýně. Výzkumný vzorek byl sestaven z chlapců, kteří byli v té době ve věku 8 – 9 let a byli zapsáni na jedné z šesti státních základních škol v okruhu do jedné míle od výzkumného centra. Nejčastějším rokem narození v tomto souboru mužů je tudíž rok 1953.

Téměř ve všech případech (94 %) měl živitel jejich rodiny v letech 1961-62 (obvykle otec sledovaného chlapce) zaměstnání pracující třídy (vyučený, částečně vyučený nebo nevyučený dělník). Většina chlapců (357 neboli 87 %) byla bělošského a britského původu, jelikož oba rodiče se narodili a vyrostli v Anglii, ve Skotsku nebo ve Walesu. Zbývajících 14 chlapců mělo nejméně jednoho rodiče ze severního nebo jižního Irska, 12 mělo nejméně jednoho rodiče západoindického nebo afrického původu, 12 mělo nejméně jednoho rodiče z Kypru a 16 chlapců mělo nejméně jednoho rodiče z jiného státu (Austrálie, Francie, Německo, Malta, Polsko, Portugalsko, Španělsko a Švédsko).

Hlavní výsledky projektu, které byly získány pro věk v rozmezí od 8 do 40 let, lze nalézt ve čtyřech publikacích (West, 1969, 1982; West a Farrington, 1973, 1977) a v souhrnných příspěvcích, jejichž autory jsou Farrington a West (1990), Farrington (1995c) a Farrington (2003). Úplný seznam 145 publikací (dosud) vzniklých na základě cambridgeské studie je uveden v dodatku. V případě zájmu o podrobnější informace o dřívějších výsledcích doporučujeme nahlédnout do těchto publikací. Předkládaná zpráva uvádí první výsledky ze sociálního rozhovoru ve věku 48 let a z průzkumu trestního rejstříku do věku 50 let.

Cíle studie

Původní cíle studie spočívaly v popisu vývoje delikventního a kriminálního chování u mužů z centrální městské oblasti, se záměrem prozkoumat, do jaké míry lze takové chování předpovídat předem, a dále se záměrem objasnit, proč došlo k nástupu mladické delikvence, proč pokračovala nebo nepokračovala vývojem do dospělé trestné činnosti, a proč často docházelo k ukončení trestné činnosti, když muž dosáhl druhé dekády života. Hlavním záměrem bylo studovat spojitost či nespojitost trestného chování a účinky životních událostí na vývoj delikvence. Studie nebyla navržena pro testování nějaké konkrétní teorie delikvence, ale pro testování řady různých hypotéz o příčinách a korelátech páchaní trestné činnosti, a dále s cílem stanovit relativní důležitost různých prediktorů antisociálního chování. (Pro objasnění výsledků byla navržena teorie: viz Farrington, 2005b.)

Jedním z důvodů pro široké rozpětí sítě prověřených na začátku výzkumu a zjišťování řady různých proměnných byla domněnka, že moderní podoba kriminologických teorií se s časem mění, a že je důležité pokusit se měřit co nejvíce proměnných, o které by budoucí výzkumní

pracovníci mohli mít zájem. Dalším důvodem pro měření širokého rozsahu proměnných byla skutečnost, že dlouhodobé longitudinální průzkumy byly velmi neobvyklým jevem, a že hodnota tohoto konkrétního průzkumu by se zvýšila, jestliže by přinášel poznatky užitečné nejen pro výzkumné pracovníky zabývající se delikvencí, ale také pro výzkumné pracovníky v oblasti užívání alkoholu a drog, v oblasti problémů týkajících se výchovy, chudoby a nekvalitního bydlení, nezaměstnanosti, sexuálního chování, agrese, jiných sociálních problémů a lidského vývoje obecně.

Metody

Osoby zařazené do studie se ve věku zhruba 8, 10 a 14 let účastnily rozhovoru a testování, které probíhaly v jejich školách a prováděli je psychologové, muži nebo ženy. Rozhovor (interview) s chlapci probíhal ve věku 16, 18 a 21 let ve výzkumném centru, poté ve věku 25 a 32 let v jejich domovech, tyto rozhovory vedli mladí absolventi sociálních věd, kteří byli mužského pohlaví. V každém věku s výjimkou 21 a 25 let bylo cílem provést rozhovor s celým vzorkem osob a vždy bylo možné dohledat a provést rozhovor s velkou většinou účastníků: například, 389 osob ze 410 bylo naživu ve věku 18 let (tj. 95 %), 378 ze 403 osob bylo naživu ve věku 32 let (tj. 94 %). Z důvodu neadekvátního financování výzkumu byl rozhovor ve věku 21 let proveden pouze zhruba s polovinou mužů a pouze zhruba se čtvrtinou ve věku 25 let. Testování ve školách zjišťovalo individuální charakteristiky jedince jako inteligenci, dovednosti, osobnost a psychomotorickou impulzivnost, naopak při rozhovorech se sbíraly informace o tématech jako jsou životní okolnosti (podmínky), dosavadní zaměstnání, vztahy s partnerkami, volnočasové aktivity, také problematika „pítí a rvačky“, a dále se sbírala self-report data o jejich kriminálních aktivitách.

Kromě rozhovorů a testování chlapců (mužů) prováděly sociální pracovnice rozhovory i s jejich rodiči, které je za tímto účelem navštěvovaly v jejich domovech. Tyto rozhovory probíhaly zhruba jednou ročně, zhruba od 8 let věku chlapce do věku 14 – 15 let, kdy chlapec dosáhl posledního ročníku povinné školní docházky. Primárním poskytovatelem informací byla matka, konaly se ale rozhovory také s velkým počtem otců. Rodiče poskytovali podrobné informace o záležitostech jako je příjem rodiny, velikost rodiny, dosavadní průběh zaměstnání, výchovné postupy uplatňované vzhledem k dítěti (včetně přístupů, disciplíny a disharmonie mezi rodiči), jejich míra dohledu (supervize či kontroly) na chlapce a jejich dočasné nebo trvalé oddělení od nich.

Ve věku 8, 10, 12 a 14 let učitelé chlapců vyplňovali dotazníky. Tyto dotazníky byly zdrojem údajů o jejich problematickém a agresivním chování ve škole, o jejich zhoršené koncentraci pozornosti nebo neklidu, o jejich školních dovednostech a o záškoláctví. Od spolužáků chlapců byla v průběhu docházky na základní školu získána také hodnocení na témata typu míry ochoty podstupovat riziko, nečestnosti, problematičnosti či oblíbenosti studovaných chlapců, a to ve věku 8 a 10 let.

Dosavadní zjištění o kriminálním jednání

Cambridgeská studie vedla k získání nových poznatků zejména o vývoji kriminálního a antisociálního chování od dětství do dospělosti, o rizikových faktorech v dětství pro pozdější trestné a antisociální chování, a o účincích životních událostí na průběh vývoje páchaní

restné činnosti. Jedná se o tři hlavní cíle vývojové kriminologie (Farrington, 2002b). Jelikož se tato zpráva soustředí na vývoj páchaní restné činnosti v čase a na vztah mezi páchaním restné činnosti a měřítky životní úspěšnosti z poslední doby, nejsou zde dosavadní výsledky k uvedeným tématům revidovány.

V rámci studie bylo zjištěno, že páchaní restné činnosti bývá soustředěno v rodinách. V roce 1993 bylo do 40 let věku oficiálně odsouzeno 40 % mužů, u kterých 28 % jejich otců, 13 % matek, 43 % bratrů, 12 % sester a 9 % manželek bylo také někdy odsouzeno. Skutečnost, že procentuální část odsouzených bratrů byla podobná podílu odsouzených mužů ve studii, naznačuje, že opakované rozhovory s muži ve studii u nich neměly na pravděpodobnost páchaní restné činnosti žádný vliv. Na jednu rodinu se v průměru vyskytovalo 1,5 odsouzených osob z 5,5 osob v rodině (nebo zhruba 600 odsouzených osob z 2200 prozkoumaných osob). V 64 % rodin se vyskytoval nejméně jeden odsouzený, ovšem jen 6 % sledovaných rodin zodpovídalo za polovinu z celkového počtu odsouzení u rodinných příslušníků (Farrington, Barnes a Lambert, 1996).

Kriminální kariéry odsouzení se v případě otců a matek (do průměrného věku 70 let) značně lišily od mužů sledovaných ve studii. Narozdíl od názoru, že kriminální jednání je ve značné míře soustředěna na věk dospívání, byl průměrný věk odsouzení pro otce 30 let a pro matky 35 let. Oproti názoru, že většina lidí, kteří se chystají spáchat deliventní (kriminální) čin, začíná před dosažením věku 20 let, byl průměrný věk zahájení kriminální kariéry 27 let u otců a 33 let u matek. Jedna čtvrtina otců nebyla odsouzena až do svých 35 let věku a jedna čtvrtina matek se dopouštěla restných činů až po dosažení 42 let věku (Farrington, Lambert a West, 1998). Je ovšem nutno mít na paměti, že otcové dosáhli věku 14 – 20 let, kdy dosahuje maximum úroveň kriminálního jednání, zhruba v letech 1937-43, kdy většina z nich bojovala ve 2. světové válce. Rovněž je možné, že některá z raných odsouzení otců a matek mohla být z restního rejstříku smazána ještě před naším prvním průzkumem v roce 1964. Systematické odstraňování složek, v angličtině tzv. „weeding“ neboli odstraňování z rejstříku, bylo zahájeno v roce 1958. Například, složky pachatelů ve věku 40 až 70 let se odstranily v případě, že se tito pachatelé nestali předmětem pozornosti policie nejméně 20 let (Farrington, Lambert a West, 1998, s. 90).

Narozdíl od názoru, že většina pachatelů z kriminálních aktivit ve druhé dekádě života „vyrostla“, byl průměrný věk zanechání/ukončení restné činnosti (desistance) 36 let u odsouzených otců a 38 let u odsouzených matek. Jedna čtvrtina odsouzených otců přestala páchat restnou činnost až po dosažení věku 45 let a jedna čtvrtina odsouzených matek s kriminálním jednáním přestala až po dosažení věku 48 let. Oproti názoru, že kriminální kariéry jsou relativně krátké, byla jejich průměrná délka (po vyřazení „jednorázových“ pachatelů) 16 let v případě otců a 15 let v případě matek (Farrington, Lambert a West, 1998). Absence otců během 2. světové války znamená, že délka jejich kriminální kariéry může být podhodnocená. Při studiu úplných kriminálních kariér se zdá, že oficiálně zaznamenané páchaní restné činnosti (offending) je mnohem trvalejšího rázu, než jak se myslelo dříve. Od otců ani od matek ovšem nemáme žádná data o self-report restné činnosti.

Rizikové faktory v dětství

Ještě v době, kdy nikdo nebyl odsouzen, ve věku 8 – 10 let, se budoucí delikventi v řadě aspektů lišili od nedelikventů, přičemž podobné výsledky byly získány bez ohledu na to, zda údaje o delikvenci vycházely z oficiálních odsouzení nebo byla uváděna jako self-report data

samotným pachatelem (West a Farrington, 1973). Klíčové rizikové faktory ve věku 8 – 10 let spadaly do šesti hlavních kategorií (Farrington, 1990b), z nichž každá nezávisle fungovala jako prediktor pozdější trestné činnosti: (1) rušivé chování dítěte (neposlušnost nebo nečestnost), (2) trestná činnost v rodině (odsouzený rodič, delikventní sourozenec), (3) nízká inteligence nebo slabé školní výkony, (4) špatná/nedostatečná/slabá výchova dítěte (poor child-rearing) jako je nízká míra vyžadované disciplíny, nízký dohled nebo separace dítěte od některého z rodičů, (5) impulzivita, vzdorovitost, rizikové chování (či míra ochoty podstupovat riziko - riskování, neklid nebo zhoršená koncentrace pozornosti) a (6) ekonomická deprivace (nízký příjem rodiny, špatné bydlení, početná rodina).

Abychom poskytli představu o rozsahu, v jakém mohou být budoucí odsouzení předem predikovatelná, bylo ve věku 8 – 10 let vyvinuto kritérium zranitelnosti, které se zakládalo na nízkém příjmu rodiny, velké velikosti rodiny (pět nebo více dětí), výskytu odsouzení u rodiče, špatné výchově dítěte a nízkém neverbálním IQ (90 nebo méně). Z 63 chlapců, u nichž se vyskytovaly tři nebo více těchto nežádoucích faktorů, jich bylo 46 (tj. 73 %) do 32 let věku oficiálně odsouzeno. Chlapci, kteří nebyli odsouzeni, mívali ve věku 8 let méně přátel nebo žádné, což ukazuje na možnost, že sociální izolace může být ochranným faktorem před trestnou činností (Farrington et al., 1988b).

Rizikové mechanismy

O klíčových rizikových faktorech páchaní trestné činnosti bylo získáno značné množství poznatků, ovšem o intervenujících příčinných procesech je toho známo méně. Jako příklad pokusu o zkoumání mechanismů, které propojují rizikové faktory a antisociální chování, jsme testovali různá vysvětlení vztahu mezi rodinami s narušenou strukturou a delikvencí (Juby a Farrington, 2001). Na základě teorie raného traumatu lze usuzovat, že ztráta rodiče má na dítě poškozující účinek, nejčastěji z důvodu účinku vazby („attachment“) s rodičem. Teorie životní dráhy se soustředí na separaci jako na sekvenci stresujících zážitků, a dále na účinky vícenásobných stresorů, jako je konflikt mezi rodiči, ztráta rodiče, snížená úroveň ekonomické situace, změny rodičovských postav a nedostatečné metody výchovy dítěte. Teorie výběru argumentuje tím, že v rodinách s narušenou strukturou vyrůstají delikventní děti z důvodu předem existujících odlišností od ostatních rodin z hlediska rizikových faktorů, jakými je konflikt mezi rodiči, kriminální nebo antisociální rodiče, nízký příjem rodiny nebo nedostatečné způsoby výchovy dítěte.

Došli jsme k závěru, že výsledky hovoří spíše ve prospěch teorie životní dráhy než teorií traumatu nebo teorií selekce (výběru). Chlapci z rozvrácených domovů (z rodin s trvale narušenou strukturou) byli sice více delikventní než chlapci z domovů bez narušené struktury, nikoliv ale více než chlapci z vysoce konfliktních rodin s nenarušenou strukturou. Tento výsledek byl zopakován ve Švýcarsku (Haas et al., 2004). Celkově byla nejdůležitějším faktorem trajektorie po narušení struktury rodiny. Chlapci, kteří po rozdělení zůstali s matkou, vykazovali stejnou delikvenci jako chlapci z málo konfliktních rodin bez narušené struktury. Chlapci, kteří zůstali s otcem, s příbuznými nebo s jinými osobami (např. s pěstouny), vykazovali vysokou míru delikvence. Výsledky byly podobné bez ohledu na to, zda se zkoumání týkalo výskytu odsouzení nebo self-report delikvence.

Efekty životních událostí

Prováděl se průzkum účinků nejrůznějších životních událostí v průběhu vývoje páčání trestné činnosti. Obzvláště docházení do školy s vysokou mírou delikvence ve věku 11 let podle všeho nezvyšovalo riziko páčání trestné činnosti, jelikož do škol s vysokým výskytem delikvence obvykle chodili chlapci se špatným chováním (Farrington, 1972). Ovšem podle self-report dat ze strany chlapců vedlo odsouzení vskutku k nárůstu trestné činnosti (Farrington, 1977a). Nárůst trestné činnosti způsobovala také nezaměstnanost, ovšem pouze v případě trestných činů vedoucích k finančnímu zisku, jako je například krádež, vloupání, loupež a podvod. Na jiné trestné činy jako násilí, vandalismus nebo užívání drog neměla nezaměstnanost žádný vliv, což ukazuje na možnost, že souvislost mezi nezaměstnaností a páčáním trestné činnosti je zprostředkována nedostatkem peněz, spíše než nudou (Farrington *et al.*, 1986).

Často panuje domněnka, že jednou z neúčinnějších protilátek proti páčání trestné činnosti je u mužů sňatek s „dobrou ženou“, a opravdu bylo zjištěno, že manželství vedlo u pachatelů k poklesu trestné činnosti v porovnání se situací, kdy byl muž svobodný (Farrington a West, 1995). Následný odchod od „dobré ženy“ vedl k nárůstu trestné činnosti v porovnání se situací, kdy muž zůstal ženatý. Další protektivní životní událostí bylo odstěhování z Londýna, které vedlo k poklesu trestné činnosti (Osborn, 1980). To bylo pravděpodobně způsobeno tím, že změna bydliště měla za následek rozpad skupin delikventů.

Validita

Data sebraná pro věkové rozmezí 8 až 32 let byla podrobena řadě testů validity, které ve většině případů vycházely z porovnání mezi daty z rozhovorů a externími informacemi ze záznamů. Například, self-report údaje o odsouzení se porovnávala s daty v rejstříku trestu; údaj matky o porodní váze chlapce se porovnával se záznamy nemocnice. Bylo ukázáno, že self-reported delikvence má prediktivní validitu: u mužů, kteří nebyli odsouzeni, byla u těch z nich, kteří udávali určitý typ trestného činu, zvýšená pravděpodobnost, že za něj budou později odsouzeni (Farrington, 1989d). Jako další příklad lze uvést, že více než dvakrát tolik osob, které uváděly, že měly pohlavní styk bez použití ochranných prostředků ve věku 18 let, následně počalo dítě mimo manželství, v porovnání s ostatními (Farrington a West, 1995).

Prováděly se rovněž kontroly spolehlivosti-reliability. Například, porovnávala se informace o stejném tématu (např. věk ukončení školní docházky) z různých rozhovorů, stejně jako informace o stejném tématu z různých částí jednoho rozhovoru. Obecně byli muži při každé vlně sběru dat náhodně rozděleni mezi dvě nebo tři osoby tazatelů, což mělo umožnit zkoumání vlivu tazatelů, naštěstí byly ale takové změny nacházeny vzácně (viz např. West a Farrington, 1977, ss. 172-175). Na základě všech těchto kontrol validity a spolehlivosti lze usuzovat, že v naprosté většině případů se muži ve studii vskutku snažili říkat pravdu.

Silné stránky studie

Cambridgeská studie vývoje delikventů vykazuje jedinečnou kombinaci charakteristik:

- a. Během 40 let proběhlo devět osobních rozhovorů s muži, počínaje věkem 8 let a konče věkem 48 let.
- b. Ústředním bodem zájmu je páchaní trestné činnosti (kriminální jednání), které bylo studováno pro věkové rozmezí 10 až 50 let.
- c. Velikost vzorku zhruba 400 osob je dostatečně velká pro řadu statistických analýz, zároveň ale malá na to, aby umožňovala zpracování podrobné životní historie chlapců a jejich rodin.
- d. Míra ztráty sledovaných osob byla v rámci studie velmi nízká, získané informace jsou tudíž velmi úplné.
- e. Informace byly získávány z několika zdrojů: od samotných mužů zařazených do výzkumu (self-report data), jejich rodičů, učitelů, vrstevníků a z úředních záznamů.
- f. Byly získány informace o řadě různých teoretických konstruktů, mimo jiné o inteligenci, impulzivnosti, socioekonomickém statusu, metodách výchovy dítěte rodiči, o delikvenci vrstevníků, chování ve škole, úspěchu v zaměstnání, stabilitě manželství apod.

V žádném jiném průzkumu na světě nebyly dosud sledovány stovky dětí ze vzorku komunity po dobu více jak 40 let, se zaměřením na páchaní trestné činnosti a obsahující více než pět osobních rozhovorů pokrývajících období od dětství do čtvrté dekády jejich života. Jedním z nejvíce srovnatelných průzkumů s cambridgeskou studií je sledování zhruba 700 dětí narozených na Kauai (Havaj) v roce 1955, které provedli Werner a Smith (2001). Tento průzkum zahrnuje rozsáhlá perinatální data sledovaných osob a čtyři sledovací kontakty do 40 let věku. Nicméně průzkumu ve věku 40 let se zúčastnilo pouze 70 procent vzorku. V rámci slavného sledování Glueckových delikventů, které prováděli Laub a Sampson (2003), byl rozhovor ve věku 70 let uskutečněn pouze s 52 muži z možných 230, kteří byli dosud naživu, přičemž po dosažení věku 32 let se rozhovory s nikým z dalších neodehrály.

Další ze srovnatelných dlouhodobých průzkumů kriminálního chování vedl LeBlanc (1996) v Kanadě, Magnusson ve Švédsku (Klinterberg et al. 1993), Pulkkinen ve Finsku (Hamalainen a Pulkkinen, 1996) a Huesmann ve státě New York, USA (Huesmann et al., 2006). LeBlanc sledoval více než 400 mužů od 14 let až do 40 let věku, přičemž použitou metodou byly rozhovory a trestní rejstřík. Magnusson sledoval více než 1000 dětí od 10 let až do průměrného věku 44 let, přičemž formou sledování byl dotazník a zaznamenaná data. Pulkkinen sledoval téměř 400 dětí od 8 let do 42 let věku, k čemuž používal dotazníky zasílané poštou a zaznamenaná data. Huesmann sledoval více než 800 dětí od věku 8 let do věku 48 let a používal rozhovory a záznamy. Všechny tyto průzkumy jsou nesmírně důležité, nicméně v žádném z nich nebylo s účastníky uskutečněno víc jak čtyři osobní rozhovory a míra poklesu počtu účastníků byla u těchto průzkumů mnohem vyšší než v cambridgeské studii. Například, v Pulkkinenově studii dotazníky ve věku 42 let vyplnilo 67 procent osob z těch, které byly dosud naživu, a v rámci Huesmannovy studie dotazníky ve věku 48 let vyplnilo 61 procent osob, jež byly dosud naživu.

Cambridgeská studie nemá obdoby vzhledem k velkému počtu kontaktovaných osob a velmi nízké míře poklesu účastníků v průběhu období 40 let. (Posouzení dalších prospektivních longitudinálních studií na téma kriminální jednání je uvedeno v publikaci Farrington a Welsh, 2007.)

Omezení studie

Cambridgeská studie předkládá informace o vývoji páchaní trestné činnosti a antisociálního chování v centrální části města, u vzorku bělochů – mužů britského původu, náležejících k pracující třídě, kteří se narodili kolem roku 1953. Otázka, v jaké míře by bylo podobných výsledků dosaženo u žen, dětí černošského nebo asijského původu, dětí z předměstských oblastí nebo z venkova, dětí ze střední nebo vyšší třídy, dětí nedávno narozených nebo dětí vychovaných v jiných státech, to vše jsou zajímavé empirické otázky. Obecně lze říci, že výsledky získané v rámci cambridgeské studie jsou podobné výsledkům získaným u srovnatelných vzorků mužů ze Švédska (Farrington a Wikström, 1994), Finska (Pulkkinen, 1988) a z jiných západních průmyslových států (Farrington, 2006c).

Cambridgeská studie se potýká s obvyklými metodologickými problémy prospektivních longitudinálních průzkumů. Problém slábnutí vzorku se podařilo z velké části překonat, nicméně účinky testování (účinky opakovaných rozhovorů na muže) nejsou zřejmé. Jak již ovšem bylo řečeno, byla procentuální část bratrů (kteří nikdy nebyli kontaktováni), kteří byli odsouzeni do věku 40 let, velmi podobná podílu mužů ve studii, kteří byli odsouzeni, z čehož lze usuzovat, že opakované rozhovory měly malý účinek přinejmenším na odsouzení. Díky návrhu ve formě jediné skupiny bylo obtížné rozlišit mezi účinky stárnutí a obdobím, například ve věkovém rozmezí 14 až 18 let procentuální část mužů užívajících drogy vzrostla z méně než 1 % na 31 %, což bylo ovšem pravděpodobně způsobeno funkcí daným obdobím (1967 až 1971). (Přehledové pojednání o výhodách a problémech spjatých s longitudinálními průzkumy páchaní trestné činnosti lze nalézt v: Farrington, 1979b.)

Velikost vzorku byla příliš malá na to, aby bylo možné efektivně studovat speciální případy, jako jsou například pachatelé sexuálních trestných činů nebo nízká porodní váha. Z důvodu přerušovaného financování výzkumu se rozhovory neodehrávaly tak často, aby bylo možné uvést přesné nebo relativní časování řady životních událostí, a tudíž stanovit vývojové sekvence mezi předpokládanými příčinami a pozorovanými účinky. Některá z počátečních opatření, jež se zakládala na rozhovorech s psychiatrickými sociálními pracovníky, se v dnešní době jeví jako zastaralá a bylo nutno vynaložit velké úsilí k získání konzistentních a validních proměnných. Stejně tak nebylo příliš ideální žádat respondenty, aby se pokusili rozpomenout na uplynulých pět let, bylo to nicméně nutné z důvodu nízké četnosti uskutečněných rozhovorů.

Souhrn

Cambridgeská studie posunula dále úroveň poznatků o vývoji kriminálního jednání (o páchaní trestné činnosti), rizikových faktorech a o efektech některých životních událostí. Studie je jedinečná zejména v těchto ohledech: (a) sledování stovky dětí (osob) v rámci vzorku komunity v průběhu 40 let, (b) zaměření studie na kriminální jednání (páchaní trestné činnosti), (c) obsahuje více než pět osobních rozhovorů (interview) pokrývajících období od dětství do čtvrté dekády života a (d) velmi nízká míra poklesu počtu účastníků. V této kapitole bylo stručně zmíněno pouze několik málo dosavadních výsledků. Pro získání podrobných informací o celé řadě dalších zjištění odkazujeme na publikace uvedené v dodatku.

2. Sociální rozhovor (interview) ve věku 48 let

Cíle

Hlavní cíle této dlouhodobé sledovací studie, jež popisuje předložená zpráva, spočívají ve zkoumání vzorku mužů, kteří ve věku 8 let žili v deprivované centrální městské oblasti. Zkoumání se týkalo vývoje páchaní trestné činnosti a antisociálního chování ve věkovém rozmezí od 10 až do 50 let, a dále životní přizpůsobení dospělého života u perzistentních pachatelů, pachatelů, kteří zanechali trestné činnosti, a pachatelů s pozdějším zahájením kriminálního jednání (ve věku 48 let). V rámci studie se řeší tyto specifické otázky:

1. Jaké jsou klíčové rysy oficiální kriminální kariéry?

Je možné spojit nejnovější data o odsouzení s dřívějšími daty a stanovit tak věk prvního a posledního trestného činu, délku kriminální kariéry, počet a typ trestných činů spáchaných v různém věku, kontinuitu v páchaní trestné činnosti v čase, a konečně vztah mezi věkem zahájení kriminálního jednání a četností a délkou páchaní trestné činnosti.

2. Jaký je vztah mezi self-reported a oficiálním pácháním trestné činnosti v různém věku?

Sociální rozhovor ve věku 48 let poskytuje nová self-report data, která lze navázat na dřívější údaje (oficiální a self-report data) a rozšířit tak znalosti o časovém průběhu kriminální kariéry ve věkovém rozmezí 10 až 48 let (unikátně včetně souběžných self-report dat v různém věkovém období u stejných osob). Rovněž je možné porovnat self-reported a oficiální kriminální jednání a získat tak informaci o počtu self-reported trestných činů na jedno oficiální odsouzení.

3. V čem spočívá adjustace (úprava, uspořádání, přizpůsobení) života v dospělosti u pachatelů, kteří zanechali trestné činnosti před 21 rokem (desisters)?

Poznatky ze sociálního rozhovoru mohou umožnit určit, v jaké míře muži, u nichž se podle oficiálního trestního rejstříku zdá, že zanechali kriminálního jednání (po dosažení věku 20 let již nebyl žádný trestný čin), se ve věku 48 let nadále dopouštějí trestné činnosti podle self-report informací a zapojují se do různých typů antisociálního chování. Dále je možné prozkoumat, v jaké míře lze pachatele, kteří trestné činnosti zanechají, predikovat z rizikových faktorů v dětství (ve věku 8 – 10 let).

4. V čem spočívá adjustace života pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání v dospělosti?

Sociální rozhovor může vést ke stanovení míry, v jaké muži, kteří s pácháním trestné činnosti začali až ve věku 21 let nebo později (podle oficiálního trestního rejstříku), vykazují ve věku 48 let relativní odlišnost z hlediska páchaní trestné činnosti a životního přizpůsobení dospělého života, v porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni. Dále je možné prozkoumat, v jaké míře lze pachatele „s pozdějším nástupem“ kriminálního jednání predikovat na základě rizikových faktorů v dětství (ve věku 8 – 10 let).

5. V čem spočívá adjustace života v dospělosti u perzistentních pachatelů?

Je možné, že lze očekávat, že perzistentní pachatelé – kteří byli odsouzeni před 21. rokem i poté – budou podle self-reported informací o páchání trestné činnosti a pokud jde o měřítko životní úspěšnosti, ve věku 48 let vykazovat největší odlišnost. Klíčová otázka ovšem spočívá

v tom, v jaké míře se perzistentní pachatelé – stejně jako pachatelé, kteří zanechali trestné činnosti a pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání – se ve věkovém rozmezí 32 až 48 let přibližují běžnému životu a dodržování zákonů, a v jaké míře se měřítko životní úspěšnosti v tomto věkovém rozmezí zlepšují. Dále je možné prozkoumat, v jaké míře lze perzistentní pachatele predikovat z rizikových faktorů v dětství (ve věku 8 – 10 let).

Sociální rozhovor

Sociální rozhovor (interview) tváří v tvář, uskutečněný ve věku 48 let, úzce kopíroval předcházející rozhovor, který probíhal ve věku 32 let. Obsahoval tyto části:

- a. Datum, čas a místo rozhovoru, osoba tazatele, délka rozhovoru, věk muže.
- b. Typ bydlení, počet místností, zda se jedná o vlastní nebo pronajatý prostor, problémy s bydlením nebo oblastí, důvody stěhování z Londýna nebo zpět, jiné osoby žijící v domácnosti, údaje o manželce nebo partnerce, data sňatků, místa, kde muž žil v průběhu posledních pěti let.
- c. Zaměstnání muže, průměrný týdenní výdělek, který přináší domů, peníze z jiných zdrojů, práce partnerky, období nezaměstnanosti během posledních pěti let, nemoci, zranění a hospitalizace během posledních pěti let, peníze, které dluží.
- d. Údaje o dětech (a o dětech jeho partnerky) včetně dat narození, a dále otázky týkající se dětí ve věku 3 – 15 let: věk, ve kterém děti smějí na ulici samy, míra, v jaké muž ví, kde děti jsou, když jdou ven, nejkrajnější forma potrestání, jestliže zlobí, shoda mezi mužem a partnerkou, pokud jde o kontrolování dětí, problémy s dětmi (lhaní, krádeže, utíkání z domova, chození za školu, neposlušnost, výbuchy zlosti, bullying, destruktivita, neklid, noční pomočování, poruchy spánku, strachy, duševní dispozice) a kontakt dětí s úřady sociální péče.
- e. Zda jsou rodiče a sourozenci dotazovaného stále naživu, data úmrtí, vztahy s rodiči a sourozenci.
- f. Vztah s partnerkou, hádky, domácí násilí, sexuální vztah, pohlavní styk s jinou ženou během posledního roku.
- g. Frekvence večerů, kdy se chodí ven pobavit, přátelé, společníci a místa, peníze, které utratí za kouření a alkohol, množství konzumovaného alkoholu, čtyři otázky navržené k detekci alkoholismu (dotazník CAGE), řízení automobilu po konzumaci nejméně pěti pint piva (nebo ekvivalentního množství) během posledních pěti let, užívání drog během posledních pěti let, proč přestal užívat drogy, rvačky či násilnosti během posledních pěti let.
- h. Stejný dotazník zaměřený na postoje, který muž vyplňoval ve věku 18 a 32 let.
- i. Soudní přelíčení během posledních pěti let, charakteristiky trestných činů, názor na chování policie a rozhodnutí soudu, efekt rozsudku.
- j. Stejně otázky na self-reported kriminální jednání, které se kladou od věku 18 let, plus otázky o typech trestných činů, věku, kdy byl každý čin spáchán poprvé a naposled, odhad šance, že bude muž chycen.
- k. Dotazník celkového zdravotního stavu (GHQ), který se již vyplňoval ve věku 32 let, a který je navržen pro detekci nepsychotických psychiatrických nemocí (úzkost/deprese).
- l. Eysenckův osobnostní inventář (již předloženo ve věku 16 let) a osobnostní dotazník Big Five.

Tento průzkum schválila etická komise Psychiatrického ústavu Londýnské univerzity (Institute of Psychiatry, London University). Pro účely této zprávy byla zpracována analýza pouze malé části otázek, konkrétně těch, které měří self-reported páchaní trestné činnosti a

různé aspekty životní úspěšnosti (bydlení, spolubydlení, zaměstnání, rvačky, užívání alkoholu, užívání drog a GHQ).

Vyhledávání osob a realizace rozhovorů

Ve věku 48 let bylo vynaloženo značné úsilí k nalezení co největšího počtu mužů ze vzorku a uspořádání rozhovorů, protože se domníváme (částečně na základě dosavadních výsledků z tohoto průzkumu), že nejzajímavější (tj. nejvíce antisociální) osoby v každém kriminologickém projektu bývají obtížně k nalezení a jsou spíše nespolupracující. V průzkumech, ve kterých se realizují rozhovory pouze se zhruba 75 % cílového vzorku (nebo dokonce menší částí), je pravděpodobné, že získané výsledky budou závažně podhodnocovat skutečnou prevalenci a četnost antisociálního a kriminálního chování. Nárůst procentuální části respondentů účastnících se rozhovorů ze 75 % na téměř 95 % vede k nepoměrnému nárůstu validity výsledků.

Například, West a Farrington (1973, s. 77) uvedli, že u rodičů, které osoby tazatelů posoudily jako nespolupracující (5 %) nebo neochotné (5 %) k účasti v průzkumu v době, kdy jejich chlapcům bylo osm let, byla významně vyšší pravděpodobnost, že se v jejich rodině vyskytnou chlapci, kteří budou v mladistvém věku odsouzeni. Zhruba ze 40 % těchto chlapců vyrostli mladiství delikventi, v porovnání s pouhými 18 % těch, kteří měli ve věku osmi let spolupracující rodiče. A podobně, když bylo chlapcům 18 let, West a Farrington (1977, s. 165) ukázali, že 36 % ze 64 chlapců, u nichž byla realizace rozhovoru nejobtížnější, bylo odsouzeno, v porovnání s pouhými 22 % ze 318 chlapců, u nichž rozhovor probíhal snadněji, což je statisticky významný rozdíl. Je překvapivé, že bylo odsouzeno pouze 24 % ze 17 chlapců, kteří ve věku 18 let rozhovory odmítali. (Se sedmi dalšími chlapci se rozhovor odehrál v trestních ústavech a s pěti se rozhovor nekonal, protože byli v zahraničí.)

Jak již bylo uvedeno, ve věku 32 let se rozhovor konal se 378 muži z celkového počtu 403, kteří byli v této době stále naživu (94 %). Farrington et al. (1990) zpracoval popis metod použitých pro vyhledávání a zabezpečování spolupráce. U nejvíce vyhýbavých a nespolupracujících mužů ve věku 32 let spíše platilo, že měli ve věku 8 let nespolupracující rodiče, a že sami byli ve věku 18 let nespolupracující respondenti. Existovala tudíž kontinuita, pokud jde o nespolupracující nastavení v rámci generace a mezi generacemi. Nejvíce nespolupracující muži ve věku 32 let vykazovali tendenci být v dospělosti pachateli trestné činnosti, tendenci k životu bez manželky nebo partnerky, k angažování se ve rvačkách, k životu v nájemních prostorách spíše než ve vlastních bytech a k silnému kuřáctví. Ve věku 32 let bylo po dosažení věku 20 let odsouzeno 19 % ze 306 spolupracujících mužů, v porovnání s 33 % ze 70 nespolupracujících mužů, s nimiž se rozhovory konaly, a 26 % z 27 mužů, kteří rozhovory odmítli. (Dvě spolupracující manželky „odmítajících mužů“ vyplnily dotazníky za své manžely, nejméně v jednom případě se spoluprací a pomocí manžela.)

Do věku 48 let zemřelo 17 mužů, z nichž 13 bylo odsouzených. Ve všech případech byly získány úmrtní listy. Z odsouzených mužů zemřeli tři při nehodách (nejméně v jednom případě v intoxikovaném stavu), dva na rakovinu, jeden na předávkování drogami, jeden na mrtvici, jeden na bronchopneumonii, jeden na krvácení do mozku, jeden na nemoc motorických neuronů a jeden spáchal sebevraždu. U zbývajících dvou byla uvedena „neznámá příčina smrti“. Pokud jde o čtyři muže, kteří nebyli odsouzeni; jeden zemřel na krvácení do mozku, jeden na srdeční infarkt, jeden při pracovní nehodě a jeden spáchal sebevraždu.

Ze 394 mužů, kteří byli naživu, se nepodařilo najít pět mužů a 24 osob rozhovor odmítlo. Informace byly získány od zbývajících 365 osob výzkumného souboru (93 %), z čehož 343 se účastnilo rozhovorů (interview) osobně, u 13 proběhl rozhovor telefonicky, šest jich rozhovor vyplnilo písemně po zaslání poštou, a dále proběhly tři rozhovory s příbuznými: jedna sestra vyplnila materiály k rozhovoru za muže, který byl vážně nemocen, jeden bratr je vyplnil pro muže, který rozhovor odmítal, a jedna manželka (se souhlasem svého muže) jej vyplnila za něj. Pro usnadnění výkladu se zbývajících část této kapitoly týká pouze 365 mužů, s nimiž se rozhovory uskutečnily.

Během období do 48 let věku se muži rozptýlili do různých míst. Pouze 11 % sledovaných mužů stále žilo ve studované oblasti, tedy v jižním Londýně, 24 % žilo v jiných londýnských obvodech, 35 % žilo v hrabstvích severně od Londýna (Surrey, Sussex nebo Kent), 25 % žilo v jiných částech Velké Británie a 5 % žilo v zahraničí.

Pro účely rozhovorů ve věku 48 let (stejně jako v dřívějších letech) byla v Londýně zajištěna výzkumná kancelář. Každý muž ze studie byl náhodně přidělen jednomu z tazatelů. Osoby tazatelů byly zodpovědné za vyhledání mužů a jejich získání pro spolupráci, a také za provádění rozhovorů. Postup, kdy vyhledávání, zajišťování spolupráce a rozhovory provádí jedna a ta samá osoba, přináší své výhody, protože informace získané během vyhledávání se mohou při získávání spolupráce nebo při rozhovoru ukázat užitečnými.

Osoby tazatelů si mohly svobodně zvolit, jaké metody považují pro vyhledávání a zajišťování spolupráce za nejlepší, i když ve spolupráci s dalšími členy výzkumného týmu byla vypracována určitá pravidla. Všichni tazatelé měli předchozí zkušenosti s rozhovory. Byli vyškoleni a účastnili se podrobných diskusí s dřívějšími a současnými výzkumnými pracovníky projektu, kteří jim pomohli s rozvojem důležitých dovedností a – což je důležitější – s tím, jak se vyvarovat chyb.

Stejně jako v předchozích letech studie, i nyní nebyli tazatelé zaměstnanci na částečný úvazek, kteří by byli placeni za každý provedený rozhovor, což by u nich mohlo vést k soustředění se spíše na snazší případy. Jednalo se o pracovníky na plný úvazek, kteří byli plně zaangažováni v tomto výzkumném podniku jako spolupracovníci. Účastnili se všech částí projektu včetně návrhu a vedení harmonogramu rozhovorů, kódování a kontrolování dat v počítačové podobě, a dále analyzování a sepisování materiálů včetně dotazníku pro muže. Tito lidé měli velký podíl na úspěchu studie, byli přesvědčeni o jeho důležitosti, byli vysoce motivováni, vykonávané práci byli oddáni a byli nadšení. Ve výsledku tudíž pracovali výjimečně tvrdě, snášeli obtížné pracovní podmínky, a také projevovali vysokou houževnatost tváří v tvář nevyhnutelným nezdarům.

Sledování muži ve studii byli seřazeni podle data narození. Jelikož tito muži původně pocházeli ze dvou školních ročníků, většina z původních 411 mužů se narodila v době od září 1952 do srpna 1953 (229) nebo od září 1953 do srpna 1954 (159). Druhá věková skupina byla menší než první, protože byly vynechány dvě školy. Ve studii bylo rovněž 23 chlapců, kteří byli původně považováni za pilotní skupinu. Tito chlapci se narodili od září 1951 do srpna 1952 a do studie byli nabráni z jediné třídy jedné školy. (V původním návrhu studie je uveden přibližný počet 400 mužů, protože se předpokládalo, že zhruba jedna čtvrtina bude odsouzena jako mladiství, takže bude možné provádět srovnání 100 odsouzených a 300 mužů, kteří nebyli odsouzeni.)

V okamžiku, kdy bylo předpokládáno, že dojde k rozhovoru konkrétního muže z výzkumného souboru, byl pro něj předvyplněn záznamový arch rozhovoru. Tento list obsahoval celé jméno muže, jeho datum narození, poslední známou adresu, datum a místo posledního rozhovoru, skutečnost, že muž nebo jeho rodiče byli považováni za nepřátelské nebo nespolupracující, zda byl negramotný, zda byl odsouzen, jméno jeho manželky nebo partnerky (podle vhodnosti), typ jeho posledního známého zaměstnání a školy, které navštěvoval. Rovněž obsahoval postřehy z předcházejících rozhovorů, které by mohly být užitečné (např. přístup muže k otázce platby za jeho rozhovor). Tyto informace použil tazatel při vyhledávání a získávání muže pro spolupráci a mohl je tedy zapsat ještě bez osobní přítomnosti respondenta. Mužům se obvykle platila malá odměna (20 £) za to, že absolvovali rozhovor.

Rozhovory byly zahájeny v prosinci 1999 a pokračovaly do března 2004. Rozhovory s většinou mužů se ovšem odehrály v roce 2000 (113 osob-rozhovorů), 2001 (140) nebo 2002 (84). Průměrný věk mužů v okamžiku rozhovoru byl 48 let přičemž nejmladšímu bylo 45,9 let a nejstaršímu 51,5 let. Většině mužů bylo ovšem při rozhovoru 47 let (189 osob), 48 let (87) nebo 49 (48 osob) let. Vzhledem k průměrnému roku narození, tedy rok 1953, je přiměřené tento rozhovor považovat za rozhovor, který byl proveden (v průměru) ve věku 48 let, v roce 2001.

Souhrn

Ve věku 48 let se muži zúčastnili sociálně zaměřeného rozhovoru (interview) tváří v tvář, který kopíroval strukturu dřívějších rozhovorů (zejména rozhovor realizovaný ve věku 32 let). Bylo vyvinuto značné úsilí, aby se podařilo vyhledat co nejvíce mužů ze vzorku a rozhovor s nimi zrealizovat, protože nejvíce antisociální lidi bývá obtížné vyhledat a získat je pro spolupráci. V rámci cambridgeské studie byl rozhovor ve věku 48 let proveden u naprosté většiny dosud žijících mužů (93 %), stejně jako ve věku 32 let (94 %) a 18 let (95 %).

3. Oficiální kriminální kariéry pachatelů

Vyhledávání v rejstříku trestů

Až do roku 1994 probíhalo vyhledávání v centrálním ústředí trestního rejstříku (Národní identifikační služba neboli NIS) ve Scotland Yardu v Londýně s cílem pokusit se dohledat výroky o vině mužů a jejich příbuzných. Minimální věk trestní odpovědnosti je v Anglii deset let. Na ústředí trestního rejstříku byly soustředěny záznamy všech relativně závažných trestných činů, které byly spáchány ve Velké Británii nebo v Irsku, tento úřad rovněž působil jako repositář pro záznamy o menších trestných činech mladistvých, které byly spáchány v Londýně. V případě 18 mužů, kteří emigrovali mimo Velkou Británii a Irsko do dosažení věku 32 let, byly podány žádosti o prohledání jejich trestních záznamů v osmi státech, kde se usadili; k vyhledávání reálně došlo v pěti státech. Pouze sedm mužů bylo považováno za osoby, u nichž není riziko odsouzení, protože natrvalo emigrovali před dosažením věku 21 let, nebyli odsouzeni a nebyli v zahraničí hledáni.

Předcházející vyhledávání záznamů o odsouzení proběhlo v létě roku 1994, kdy většina mužů dosáhla věku 40 let. Odsouzení se počítala pro trestné činy spáchané do konce roku 1993. Ve věkovém rozmezí 10 až 16 let (v té době léta, na která v Anglii připadala delikvence mladistvých) bylo odsouzeno 85 mužů (21 %). Celkem bylo do dosažení věku 40 let odsouzeno 164 mužů (Farrington, Barnes a Lambert, 1996; Farrington, Lambert a West, 1998). V této zprávě je zaznamenán věk trestného činu věkem, kdy byl trestný čin spáchán, nikoliv věk, kdy byl muž odsouzen. Mezi spácháním trestného činu a odsouzením může docházet ke zpoždění o několik měsíců nebo dokonce více než jeden rok, tím pádem se věk odsouzení liší od věku spáchání trestného činu. Při zkoumání kriminální kariéry je zásadní studovat dobu, kdy byly trestné činy spáchány.

Trestné činy jsou definovány jako činy, které vedou k odsouzení jedince, přičemž se počítaly pouze trestné činy spáchané osobou v různých dnech. V případech, kdy byly v ten samý den spáchány dva nebo více trestných činů, se počítal pouze nejzávažnější čin. Toto pravidlo bylo přijato z toho důvodu, aby každý případ mohl znamenat pouze jeden trestný čin. Pokud by se počítaly všechny trestné činy, jejich počet by byl vyšší než počet trestních případů, a tudíž by byl počet trestních případů nadhodnocený. Nejzávažnější trestný čin byl definován jako čin, který vedl k nejprísnějšímu rozsudku nebo – jestliže byly rozsudky shodné – čin s nejdelší maximální dobou trestu. Většina soudních přelíčení se konala na základě pouze jednoho dne páchaní trestné činnosti, přičemž 760 zaznamenaných trestných činů do věku 40 let odpovídalo 686 různým výskytům odsouzení. Trestné činy, které „byly vzaty v úvahu“, se nepočítaly.

Odsouzení se počítala pouze v případě, že se jednalo o standardní trestné činy, tím pádem byly vyloučeny méně závažné trestné činy jako je např. porušení pravidel silničního provozu a prosté opilství. Mezi nejčastější trestné činy patřily krádeže, vloupání a neoprávněné zcizování vozidel, i když se vyskytlo také poměrně dost násilných trestných činů, vandalismu, podvodů a kriminální jednání související se zneužíváním drog. Aby nebylo nutné spoléhat pouze na úřední záznamy, pokud jde o informace o trestných činech, získávaly se od mužů v každém věku, počínaje věkem 14 let, také self-report data-informace o páchaní trestných činů zjištěné od nich samotných.

V roce 1994 a dříve se ve Scotland Yardu nahlíželo do mikrofiší. Počínaje rokem 1995 bylo ale doplňování sbírky mikrofiší přerušeno a všechna odsouzení (a výstrahy) se začaly zaznamenávat do národního policejního počítače (PNC). Ke kopírování starých záznamů do PNC docházelo pouze v omezené míře, obecně v případě, že příslušná osoba byla nově odsouzena. Poslední prohledávání trestního rejstříku mužů ve studii proběhlo v červenci roku 2002 a v prosinci roku 2004, kdy bylo nejmladšímu muži 50 let. Řadu záznamů starých odsouzení se na PNC nepodařilo nalézt a do vyhledávání v roce 2004, které pokrývalo NIS i PNC, se nepodařilo dohledat několik odsouzení z doby před rokem 2002. Jako datum spáchání trestného činu se počítalo nejdřívější datum uvedené v PNC.

Bylo rozhodnuto počítat oficiálně zaznamenané výstrahy i odsouzení v PNC, jelikož výstrahy se od roku 1995 rutinně zaznamenávaly v celostátním měřítku. V této zprávě tudíž odsouzení, k nimž došlo po dosažení věku 40 let, zahrnují i výstrahy; z celkového počtu 78 trestných činů, které byly zaznamenány po dosažení věku 40 let, byla v 18 případech udělena výstraha (za krádeže v obchodě, trestné činy související s drogami, napadení, násilnou výtržnost, trestné poškozování cizí věci a získání věci podvodným způsobem). Definice trestných činů spadajících do „standardního seznamu“ se postupem času obměňovala. Standardními trestnými činy se od roku 1996 stalo zejména řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, přičemž trestných činů tohoto typu bylo zaznamenáno 12. Z důvodu změn kategorizace v průběhu času byly všechny dopravní trestné činy z analýz vyřazeny. V případě, že by se zařadily, vzrostl by počet pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, a také průměrná délka kriminální kariéry.

Výraznější problémy byly spojené s rozhodováním o tom, zda je muž, který byl nalezen při vyhledávání v PNC, skutečně mužem ze studie, zejména v případě osob se stejným jménem a bez druhého křestního jména, a dále byly zjištěny mírné rozdíly mezi jmény nebo daty narození v PNC a v záznamech studie. Naštěstí bylo možné ve všech případech jednoznačně zjistit, zda je každý muž uvedený v PNC mužem ze studie; pro tento účely byly použity informace z rozhovorů ve studii a znalost adresy muže (v porovnání s místy zatčení a odsouzení, která byla uvedena ve složce v PNC). Ve všech případech uvedl muž anebo jeho partnerka při rozhovorech informace o odsouzení. Na základě dat v PNC v počítačové formě by v případě neexistence dat z rozhovorů ve studii nebylo možné s určitostí zjistit, kdo je či není mužem ze studie. Při vyhledávání v datech uchovávaných v papírové formě a ve formě mikrofiší tento problém neexistoval, protože tato data obsahovala mnohem úplnější informace než záznamy v počítačové podobě, které byly získány z PNC. (Výzkumní pracovníci prohledávali papírová data v letech 1964 až 1979 a mikrofiše v letech 1979 až 1994; při všech těchto vyhledáváních měli možnost se dostavit do Scotland Yardu a do složek nahlížet.)

Věk a trestná činnost (kriminální jednání)

Tato kapitola obsahuje přehled klíčových bodů v oblasti výzkumu kriminální kariéry: prevalenci (např. roční) a kumulativní prevalenci kriminálního jednání, věk prvního a posledního trestného činu, délku kriminální kariéry, počet a typ trestných činů spáchaných v různém věku, kontinuitu v páčání trestné činnosti v čase, a konečně vztah mezi věkem zahájení, četností a délkou páčání trestné činnosti. Přehled předcházejícího výzkumu zabývajícího se těmito tématy lze nalézt v literatuře: Farrington (1997c).

V tabulce 3.1 je uveden počet poprvé odsouzených mužů ze studie v každém věku, počet ostatních mužů odsouzených v každém věku a počet odsouzení v každém věku; bylo odsouzeno 167 mužů z celkového počtu 404 osob, u nichž existovalo riziko záznamu o odsouzení (41 %), tj. jedná se o počty mužů po vyřazení sedmi mužů, kteří emigrovali

a nebyli zahrnuti do sledování. Je rovněž uveden počet mužů s rizikem výskytu odsouzení v každém věku, při zohlednění dat o emigraci a úmrtí. Počet pachatelů trestné činnosti a počet trestných činů ve věku 50 let je neúplný a zahrnuje tři trestné činy spáchané ve věku 51 let.

Kumulativní prevalence odsouzení v tomto přehledu, 41 % do věku 50 let, je mírně vyšší než v případě mužů narozených v Anglii a ve Walesu v roce 1953: 33 % do věku 45 let bylo odsouzeno za standardní trestné činy (viz Prime *et al.*, 2001). Nicméně oba číselné údaje nejsou plně srovnatelné. Například, zde byly vynechány všechny dopravní trestné činy, které jsou zahrnuté do celostátních údajů. Celostátní údaj rovněž zahrnuje odsouzení návštěvníků a přistěhovalců, kteří nejsou součástí skupiny narozené v roce 1953. I přesto je zřejmé, že kumulativní prevalence odsouzení mužů v tomto vzorku je vyšší než podle celostátního údaje. Počet trestných činů (69) a různých pachatelů (46) dosáhl vrcholu ve věku 17 let, za nímž je v těsném závěsu věk 18 let (67, resp. 44). Při vyjádření ve formě podílu se ve věku 17 let vyskytovalo 11 pachatelů a 17 trestných činů na 100 mužů. Ve věku 17 – 20 let bylo pácháno v průměru 59 trestných činů ročně, přičemž tento počet klesl na 23 ročně ve věku 21 – 25 let, na 16 ve věku 26 – 30 let, na 11 ve věku 31 – 35, na sedm ve věku 36 – 40 let, ve věku 41 – 45 se jednalo o deset trestných činů a ve věku 46 – 50 byl jejich počet čtyři. Průměrný věk páchání trestné činnosti byl 23,5 let se směrodatnou odchylkou 9,7. Z důvodu asymetrie křivky vyjadřující závislost mezi věkem a trestnou činností je ovšem vhodnější provádět sumarizaci pomocí percentilů. 25. percentil připadá na věk 16 let, medián na věk 20 let a 75. percentil na věk 29 let.

Tabulka 3.1 Změny páchaní trestné činnosti podle oficiálních záznamů s věkem

Věk	Počet rizikových mužů	Počet pachatelů - první trestný čin (prvopachatelů)	Počet pachatelů trestné činnosti	Počet trestných činů
10	409	6	6	7
11	409	6	8	10
12	409	8	12	15
13	409	15	22	28
14	409	19	34	49
15	408	17	33	46
16	408	15	33	59
17	407	17	46	69
18	405	8	43	64
19	404	9	40	52
20	403	9	31	50
21	403	2	20	23
22	400	3	26	40
23	399	2	11	12
24	398	2	15	20
25	398	3	15	20
26	398	4	14	16
27	397	0	12	18
28	397	2	13	15
29	397	0	14	19
30	397	1	11	13
31	397	4	10	10
32	396	2	8	10
33	396	3	9	9
34	396	2	11	13
35	396	2	12	14
36	396	0	6	7
37	396	1	9	12
38	394	0	7	7
39	394	1	3	3
40	394	1	8	8
41	393	0	5	8
42	392	0	7	7
43	392	0	11	13
44	392	1	9	9
45	391	1	8	11
46	390	0	8	11
47	389	1	3	3
48	387	0	0	0
49	387	0	1	1
50	386	0	5	7
Celkem		167		808

Poznámka: Počet rizikových mužů: nezahrnuje muže, kteří zemřeli nebo emigrovali/nebyli vyhledáváni. Údaje pro věk 50 let jsou neúplné a zahrnují tři trestné činy spáchané ve věku 51 let.

Počet pachatelů, kteří spáchali první trestný čin, dosahoval vrcholu ve věkovém rozmezí 13 až 17 let (kdy 83 ze 167 pachatelů spáchalo svůj první trestný čin). Ve věkovém rozmezí 36 – 40 let byli pouze tři pachatelé prvního trestného činu a pouze tři noví pachatelé po dosažení věku 40 let (i když dva další muži byli poprvé odsouzeni za řízení pod vlivem alkoholu).

Průměrný věk nástupu trestné činnosti byl 19,1 let se směrodatnou odchylkou 7,4. Realističtější obraz ale dávají percentily: 25. percentil připadá na věk 14 let, medián na věk 16 let a 75. percentil na věk 20 let.

Typy trestných činů

Tabulka 3.2 Typy trestných činů spáchané v různém věku

Typ	Věk						Počet tr. činů celkem	Počet pachatelů celkem
	10-15	16-20	21-25	26-30	31-40	41-50		
Vloupání	38	54	18	10	8	2	130	62
Krádež motorového vozidla	19	62	16	9	2	2	110	62
Krádež věcí z motorového vozidla	15	14	5	3	1	0	38	29
Krádež v obchodě	19	8	7	4	18	10	66	38
Krádež z automatu	8	5	1	3	0	0	17	12
Krádež na pracovišti	0	14	2	2	4	0	22	20
Jiná krádež	23	30	13	5	3	4	78	54
Podvod	2	16	13	9	10	10	60	36
Přechovávání kradeného zboží	6	11	6	7	5	0	35	28
Podezřelá osoba	10	14	3	3	0	0	30	22
Loupež	2	7	4	4	1	0	18	9
Napadení	4	14	11	9	14	13	65	42
Vyhrožování	1	12	6	5	7	4	35	24
Útočná zbraň	2	10	2	3	2	7	26	22
Sex	4	2	0	0	5	2	13	10
Drogy	0	10	5	2	3	8	28	15
Vandalismus	2	11	3	3	10	8	37	27
Celkem	155	294	115	81	93	70	808	167
Dopravní trestné činy (řízení bez řídičského oprávnění, řízení pod vlivem alkoholu), které nebyly zahrnuty	0	7	5	7	10	13	42	25

V tabulce 3.2 je uveden počet a typ páchaných trestných činů, které jsou rozdělené do 18 kategorií:

1. Vloupání, násilné vniknutí, pokus o vloupání.
2. Krádež vozidla, odebrání vozidla a odjezd vozidlem z místa.
3. Krádež věcí z vozidla, krádež částí vozidla.
4. Krádež v obchodě.
5. Krádež z automatu (peněžního, telefonního, herního automatu, včetně parkovacích hodin)
6. Krádež na pracovišti, krádež z pozice zaměstnance.
7. Jiná krádež včetně spolčení za účelem krádeže a odebrání elektřiny načerno.
8. Podvod, padělání, oklamání, zpronevěra, nezaplacení jízdného, tr. čin falešné záminky, odchod bez zaplacení.
9. Příjem kradeného zboží, manipulace, nezákonné držení.
10. Podezřelá (vyšetřovaná) osoba, vybavená pro krádeže, úmyslně poškozující vozidla, mající v držení nástroje pro vloupání do domů.
11. Loupež, spolčení za účelem loupeže, napadení se záměrem loupeže.
12. Napadení vedoucí ke skutečné nebo vážné újmě na tělesném zdraví, ublížení na zdraví, útok na policisty.

13. Urážlivé, nebo výhrůžné chování, inzultace, narušování klidu, bránění policii, násilná výtržnost, rvačka na veřejnosti, obtěžování svědka.
14. Držení útočné zbraně, držení střelných zbraní, držení munice, zkracování hlavně kulovnice.
15. Sexuální trestné činy: sexuální obtěžování, nezákonný pohlavní styk, obscénní odhalování, nemravné telefonní zprávy, znásilnění, obscénní fotografie dětí (pornografie), agresivní vyžadování sexuálních služeb.
16. Trestné činy související s drogami.
17. Vandalismus, poškozování cizí věci, žhářství.
18. Řízení bez řidičského oprávnění, řízení pod vlivem alkoholu. Jak již bylo zmíněno, tyto trestné činy nejsou zohledněny z důvodu jejich nekonzistentního záznamu v čase.

Mezi nejčastější trestné činy patřilo vloupání (62 pachatelů, 130 trestných činů) a krádež vozidel (62 pachatelů, 110 trestných činů). Vyskytlo se pouze deset pachatelů sexuálních trestných činů a 13 těchto trestných činů. Vloupání a krádež motorového vozidla byly obzvláště časté ve věku 16 – 20 let. Ve věku 41 – 50 let patřily mezi nejčastější trestné činy dopravní trestné činy (13), napadení (13), podvod (10), krádež v obchodě (10), drogy (8) a vandalismus (8).

Kontinuita výskytu odsouzení

V tabulce 3.3 je uveden rozsah, v jakém se vyskytovala kontinuita páchaní trestné činnosti v čase, která byla zjišťována podle výskytu odsouzení. Ve věku 10 – 15 let bylo odsouzeno 71 mužů (17 % ze 408 rizikových mužů), v porovnání se 105 ve věku 16 – 20 let (26 %), 60 ve věku 21 – 25 let (15 %), 41 ve věku 26 – 30 let (10 %), 49 ve věku 31 – 40 let (12 %) a 33 ve věku 41 – 50 let (8 %). Z tabulky např. vyplývá, že 67 % mužů, kteří byli odsouzeni ve věkovém rozmezí 10 až 15 let, bylo rovněž odsouzeno ve věku 16 až 20 let, v porovnání se 17 % mužů, kteří nebyli ve věku 10 až 15 let odsouzeni (% pravděpodobnosti neboli OR = 0,7; 95 % interval spolehlivosti neboli CI 5,5 – 17,3). Kontinuitu nelze měřit pouze pomocí prostých procent, protože je značně ovlivněna prevalencí. Nejlepším měřítkem kontinuity v tabulce 3.3 je hodnota OR. Za předpokladu, že rizika jsou relativně nízká, ukazuje hodnota OR přibližný nárůst relativního rizika (viz poznámku o logistické regresi spolu s vysvětlením hodnoty % pravděpodobnosti na straně 63). Hodnota OR rovna 2 tudíž znamená, že riziko výstupu (odsouzení) je zhruba dvojnásobné.

Tabulka 3.3 Kontinuita výskytu odsouzení

Věk 1	Věk 2	Procentuální část osob odsouzených ve věku 1, které byly rovněž odsouzeny ve věku 2	Procentuální část osob, které nebyly odsouzeny ve věku 1, a které byly odsouzeny ve věku 2	% pravděpodobnosti (pro vše $p < 0,05$)
10-15	16-20	67,1 (70)	17,4 (334)	9,7
10-15	21-25	47,8 (67)	8,5 (331)	9,9
10-15	26-30	31,3 (67)	6,1 (330)	7,1
10-15	31-40	28,8 (66)	9,2 (327)	4,0
10-15	41-50	21,9 (64)	5,8 (325)	4,5
16-20	21-25	39,6 (101)	6,7 (297)	9,1
16-20	26-30	29,0 (100)	4,0 (297)	9,7
16-20	31-40	26,5 (98)	7,8 (295)	4,3
16-20	41-50	22,9 (96)	3,8 (293)	7,6
21-25	26-30	33,3 (60)	6,2 (337)	7,5
21-25	31-40	33,9 (59)	8,7 (334)	5,4
21-25	41-50	23,7 (59)	5,8 (330)	5,1
26-30	31-40	52,5 (40)	7,9 (353)	12,8
26-30	41-50	35,0 (40)	5,4 (349)	9,4
31-40	41-50	43,8 (48)	3,5 (341)	21,3

Poznámka: Hodnoty uvedené v závorkách; při každém porovnání byl počet rizikových mužů různý z důvodu výskytu úmrtí a emigrace.

Z tabulky 3.3 vyplývá, že nejvyšší stupeň kontinuity se vyskytoval ve věkovém rozmezí 31 – 40 let a 41 – 50 let (OR = 21,3), ve věku 26 – 30 let a 31 – 40 let (OR = 12,8), ve věku 10 – 15 let a 21 – 25 let (OR = 9,9), ve věku 10 – 15 let a 16 – 20 let (OR = 9,7) a ve věku 16 – 20 let a 26 – 30 let (OR = 9,7). Naopak nejnižší stupeň kontinuity se vyskytoval u od sebe více vzdálených věkových rozmezí 10 – 15 let a 31 – 40 let (OR = 4,0), 16 – 20 let a 31 – 40 let (OR = 4,3) a 10 – 15 let a 41 – 50 let (OR = 4,5). Kontinuita byla nicméně ve všech případech vysoká.

Kriminální kariéry

Tabulka 3.4 Celkový počet spáchaných trestných činů

Počet tr. činů	Počet mužů	Kum. počet mužů	Kum. % mužů	Kum. % pachatelů	Kum. počet pachatelů	Kum. % tr. činů
1	49	167	40,8	100,0	808	100,0
2	30	118	28,9	70,7	759	93,9
3	19	88	21,5	52,7	699	86,5
4	13	69	16,9	41,3	642	79,5
5	12	56	13,7	33,5	590	73,0
6	7	44	10,8	26,3	530	65,6
7	3	37	9,0	22,2	488	60,4
8	4	34	8,3	20,4	467	57,8
9	2	30	7,3	18,0	435	53,8
10	4	28	6,8	16,8	417	51,6
11	5	24	5,9	14,4	377	46,7
12	4	19	4,6	11,4	322	39,9
13	1	15	3,7	9,0	274	33,9
14	1	14	3,4	8,4	261	32,3
15	1	13	3,2	7,8	247	30,6
16	2	12	2,9	7,2	232	28,7
17	2	10	2,4	6,0	206	24,8
18	3	8	2,0	4,8	166	20,5
19	1	5	1,2	3,0	112	13,9
20	1	4	1,0	2,4	93	11,5
21	1	3	0,7	1,8	73	9,0
23	1	2	0,5	1,2	52	6,4
29	1	1	0,2	0,6	29	3,6
Celkem	167	167	409	167	808	808

Poznámka: Kum. = kumulativní

Tabulka 3.4 znázorňuje počet mužů, kteří spáchali každý počet trestných činů. Například, 49 mužů spáchalo pouze jeden trestný čin, naopak na druhém konci spektra je jeden muž, který spáchal 29 trestných činů, jež vyústily v odsouzení. V této tabulce jsou rovněž uvedeny kumulativní počty pachatelů a trestných činů, jež se postupně zvětšují přičítáním mužů, kteří spáchali nejvíce trestných činů. Malá část mužů spáchala velkou část všech trestných činů. Polovinu z 808 trestných činů (417 neboli 52 %) spáchalo 28 mužů (7 % ze všech mužů a 17 % z pachatelů trestných činů), viz řádek pro deset trestných činů. Jelikož těchto 28 mužů spáchalo polovinu všech trestných činů, jsou označováni jako „chroničtí pachatelé“ (viz Wolfgang, Figlio a Sellin, 1972). Každý z nich byl nejméně desetkrát odsouzen.

Tabulka 3.5 Věk nástupu vs. parametry kriminální kariéry

Věk prvního tr. činu	Počet pachatelů	% recidivistů	Celk. počet pachatelů	Prům. počet tr. činů	Prům. věk posledního tr. činu	Prům. délka kariéry	Prům. délka (vyjma 0)
10-13	35	91,4	316	9,0	25,4	12,8	14,0
14-16	51	84,3	304	6,0	28,5	13,0	15,5
17-20	43	65,1	113	2,6	25,1	6,4	9,9
21-30	19	36,8	38	2,0	28,8	3,8	10,2
31-50	19	42,1	37	1,9	38,8	2,8	6,6
Celkem	167	70,7	808	4,8	28,2	9,1	12,8

Poznámka: Prům. délka v jednotkách roků.

Vyjma 0 = bez zahrnutí jednorázových pachatelů

Z tabulky 3.5 vyplývá, že muži, kteří kriminální kariéru zahájili v nejranějším věku, vykazují tendenci k páčání největšího počtu trestných činů a k rozvoji nejdelsí kriminální kariéry (až do věku 50 let). Na tento závěr nemělo výrazný vliv krácení dat ve věku 50 let, protože průměrný věk posledního trestného činu mužů, kteří byli poprvé odsouzeni v nejstarším věkovém období (tedy 31 let nebo více), nastal dlouho před dosažením 50 let, ve věku 38,8 let. Téměř ze všech mužů (91 %), kteří byli poprvé odsouzeni v 10 – 13 letech, se stali recidivisty (perzistentními pachateli), v porovnání s 84 % mužů, kteří s páčáním trestné činnosti začali ve věku 14 – 16 let. Muži, kteří kriminální aktivity zahájili ve věku 10 – 13 let, spáchali v průměru devět trestných činů, v porovnání se šesti trestnými činy u mužů, kteří krimi kariéru zahájili ve 14 – 16 letech. Tyto dvě skupiny mužů s nástupem kriminálního jednání v mladistvém věku spáchaly tři čtvrtiny všech trestných činů (620 skutků z 808 neboli 77 %). Do této tabulky jsou zahrnuti i muži, kteří zemřeli. Je samozřejmé, že pokud by nezemřeli, jejich kriminální kariéra mohla být delší.

Muži, kteří s trestnou činností začali v 10 – 13 letech, spáchali svůj poslední trestný čin ve věku 25,4 let (průměr) a jejich průměrná délka kriminální kariéry (definovaná jako doba od prvního do posledního trestného činu) byla 12,8 let. Pro srovnání: u mužů, kteří s trestnou činností začali v 14 – 16 letech, ke spáchání posledního trestného činu v 28,5 letech (průměr) a jejich průměrná délka kriminální kariéry byla podobná, a sice 13 let. V případě vyřazení jednorázových pachatelů (spáchali pouze jeden tr. čin a jejichž délka kariéry byla tedy nulová) byla průměrná délka kariéry 14 let u mužů, kteří začali být kriminálně aktivní v 10 – 13 letech, resp. 15,5 let u mužů, kteří začali ve věku 14 – 16 let.

V případě všech pachatelů trvala průměrná kriminální kariéra od 19,1 let do 28,2 let (střední délka 9,1 let) a obsahovala 4,8 trestných činů, které vedly k odsouzení pachatele. Délka kriminální kariéry mužů, kteří byli odsouzeni dvakrát nebo vícekrát, byla v průměru 12,8 let. Srovnatelné celostátní údaje jsou 6,2 let pro všechny mužské pachatele, kteří spáchali trestný čin až do věku 45 let a 12,4 let pro muže, kteří byli odsouzeni dvakrát nebo vícekrát (Prime *et al.*, 2001). Je zajímavé, jestliže porovnáme tyto údaje s našimi výpočty z roku 1993 sledovanými údaji u pachatelů do věku 40 let (Farrington, Lambert a West, 1998). Do zmíněného roku trvala kriminální kariéra od 18,6 let do 25,7 let (střední délka 7,1 let) a zahrnovala 4,6 trestných činů. Při vyřazení jednorázových pachatelů činila tenkrát průměrná délka kariéry 10,4 let. Tyto údaje zahrnovaly také dopravní trestné činy. I v případě vyřazení dopravních trestných činů se po prodloužení sledovaného období na 50 let průměrná délka kariéry prodloužila o dva roky, tj. ze 7,1 let na 9,1 let. Je pravděpodobné, že další sledování povede k ještě dalšímu prodloužení průměrné délky kriminální kariéry.

Tabulka 3.6 Četnost páchaní trestných činů vs. kriminální kariéry a uvěznění

Počet tr. činů	Počet mužů	Prům. věk prvního tr. činu	Prům. věk posledního tr. činu	Prům. délka kariéry	Počet uvězněných mužů	% uvězněných	Prům. délka trestu-vězení (celkem)
1	49	23,0	23,0	0,0	2	4,1	0,9
2	30	18,7	24,5	5,8	2	6,7	2,3
3-4	32	19,2	29,2	10,1	4	12,5	0,3
5-9	28	17,9	33,0	15,0	12	42,9	0,6
10-14	15	14,3	34,7	20,4	11	73,3	1,0
15+	13	13,2	35,7	22,5	13	100,0	2,6
Celkem	167	19,1	28,2	9,1	44	26,3	1,3

Poznámka: Průměrné hodnoty u věku, délky a času stráveného ve vězení (trestu), vyjádřené v jednotkách let (roků).

Hodnoty nemusejí být naprosto přesné kvůli zaokrouhlování.

Průměrná délka trestu vycházela pouze u údajů u mužů, kteří byli uvězněni.

Tabulka 3.6 uvádí průměrné délky kariéry podle počtu odsouzení až do věku 50 let. Jednorázoví pachatelé vykazovali samozřejmě průměrnou délku kariéry 0. Naopak muži, kteří spáchali 15 nebo více trestných činů, vykazovali průměrnou délku kriminální kariéry 22,5 let, od 13,2 let do 35,7 let. A podobně, muži, kteří spáchali 10 až 14 trestných činů, vykazovali průměrnou délku kriminální kariéry 20,4 let, od 14,3 let do 34,7 let. Tyto dvě skupiny společně představují „chronické pachatele“. Pokud by byli sledováni do věku 70 let, jejich průměrná délka kriminální kariéry by mohla přesáhnout 30 let. Muži, kteří zemřeli, nejsou do této tabulky zahrnuti.

Pouze 44 jedinců z celkového počtu 167 pachatelů (26 %) strávilo nějaký čas ve vězení, v zařízení pro mladé pachatele nebo v nápravném zařízení pro mladistvé. (Rozsudky s jednodenním uvězněním nebyly zahrnuty.) Není překvapující, že procentuální část uvězněných mužů stoupala s rostoucím počtem spáchaných trestných činů, a to ze 4 % osob, které spáchaly pouze jeden trestný čin, na 73 % těch, kteří spáchali 10 – 14 trestných činů, až po všechny, kteří spáchali 15 nebo více trestných činů. V tomto vzorku byla kumulativní prevalence rozsudků s nepodmíněným trestem odnětí svobody (do věku 50 let) 11 % (44/404). Srovnávací celostátní údaj pro mužské pachatele (do věku 45 let) byl 8 % (Prime *et al.*, 2001).

Průměrná délka odpykaného trestu byla do roku 1992 odhadnuta jako dvě třetiny délky trestu a poté jako polovina (s přihlédnutím k dopadu zákona Criminal Justice Act [zákonu o trestním soudnictví] z roku 1991). U všech uvězněných mužů byla průměrná délka odpykaného trestu 1,3 roku a pouze dva pachatelé si odpykali trest o celkové délce větší než 3,5 roku. Jeden z těchto mužů byl odsouzen 23krát, včetně deseti odsouzení za drogové tr. činy a čtyři za vloupání. Byl odsouzen ke čtyřem trestům odnětí svobody, z nichž nejdelší byl pět let za loupež a držení střelné zbraně (spácháno ve věku 39 let). Celkem si odpykal 5,5 let ve vězení. Další muž byl odsouzen 17krát, včetně osmi odsouzení za loupež. Byl odsouzen k pěti trestům odnětí svobody, z nichž nejdelší byl na deset let za dvě loupeže a za skutečnou újmu na tělesném zdraví (ve věku 28 – 29 let) a devět let za dvě loupeže (ve věku 35 let). Celkem strávil ve vězení 15,8 let. Většina perzistentních pachatelů (kteří spáchali 15 nebo více trestných činů) si v průměru odpykala celkem 2,6 let ve vězení.

Kategorie oficiálních pachatelů

V tabulce 3.7 jsou znázorněny hlavní kategorie oficiálních pachatelů a procentuální hodnoty pachatelů, a s nimiž se ve věku 48 let konal rozhovor. Jednalo se o 237 mužů, kteří nebyli

odsouzení, bez sedmi mužů, kteří byli trvale v zahraničí (u šesti se konal rozhovor), a kteří jsou pro naše účely považováni za muže, u nichž nebylo možno provést vyhledávání v záznamech o odsouzení. Z těchto 237 mužů ve věku 48 let byla zjištěno úmrtí u čtyř a 93 % z těch, kteří byli naživu, absolvovalo rozhovor. Dále se jednalo o 167 odsouzených mužů, z nichž 154 bylo naživu a rozhovor se konal s 93 % z nich.

Z tabulky 3.7 vyplývá, že 129 mužů (32 %) bylo odsouzeno do věku 20 let a 95 % těchto dosud žijících mužů absolvovalo rozhovor; 108 mužů (27 %) bylo odsouzeno ve věku 21 let nebo starším a 93 % z těchto mužů absolvovalo rozhovor. V rámci dalších analýz se budou porovnávat „pachatelé, kteří zanechali trestné činnosti“ (53 odsouzených před dosažením věku 21 let a poté již ne), „pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání“ (38 mužů, kteří byli odsouzeni ve věku 21 let nebo starším, nikoliv ale dříve) a „perzistentní pachatelé“ (70 mužů odsouzených před dosažením věku 21 let i poté). Šest odsouzených mužů, kteří zemřeli před dosažením věku 26 let, bylo pro účely této klasifikace považováno za „neznámé“. „Současnými“ pachateli, kteří byli odsouzeni ve věkovém rozmezí 42 až 47 let, bylo 32 mužů. Tato věková rozmezí byla zvolena z toho důvodu, jak je objasněno v následující kapitole, že self-reported informace při posledním rozhovoru obecně pokrývají roky 42 až 47 let. Ve věku 48 let nebylo odsouzen žádný muž. Současní pachatelé spáchali v průměru 8,7 trestných činů a měli průměrnou délku kriminální kariéry 24 let.

Tabulka 3.7 Kategorie oficiálních pachatelů

Kategorie	Počet mužů	Počet žijících mužů	Počet mužů, kteří absolvovali rozhovor	% mužů, kteří absolvovali rozhovor
Nebyli odsouzeni	237	233	216	93
Byli odsouzeni	167	154	143	93
Nebyli odsouzeni do věku 20 let	275	269	247	92
Byli odsouzeni do věku 20 let	129	118	112	95
Nebyli odsouzeni ve věku 21+	289	284	263	93
Byli odsouzeni ve věku 21+	108	103	96	93
Byli odsouzeni pouze do věku 20 let	53	51	47	92
Byli odsouzeni pouze ve věku 21+	38	36	31	86
Byli odsouzeni před a po dosažení 21 let	70	67	65	97
Nebyli odsouzeni v rozmezí 42 – 47 let	135	125	117	94
Byli odsouzeni v rozmezí 42 – 47 let	32	29	26	90
Jednorázoví pachatelé	49	45	42	93
Recidivisté	118	109	101	93
Nechroničtí pachatelé	139	128	119	93
Chroničtí pachatelé	28	26	24	92
Neuvěznění pachatelé	123	114	106	93
Uvěznění pachatelé	44	40	37	93
Délka kariéry < 15 let	77	70	64	91
Délka kariéry 15 let+	41	39	37	95

Poznámka: Procentuální část z těch mužů, kteří byli naživu ve věku 48 let.

Ze 167 pachatelů jich bylo 49 jednorázových (spáchali pouze jeden tr. čin) a 118 bylo recidivistů, kteří byli odsouzeni dvakrát nebo vícekrát. Jak již bylo řečeno, 28 mužů představovalo chronické pachatele, 44 mužů bylo uvězněno a 41 mužů vykazovalo délku kariéry 15 let nebo delší. Tyto kategorie se samozřejmě překrývaly; 24 z 28 chronických pachatelů bylo uvězněno, 18 chronických pachatelů mělo délku kariéry 15 let nebo delší a 22 ze 44 uvězněných mužů spadalo mezi 41 mužů s délkou kariéry 15 let nebo delší. Rozhovor

se konal nejméně s 90 % mužů ze všech kategorií s výjimkou pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání (86 %).

Ze čtyř chronických pachatelů, kteří nebyli uvězněni, tři spáchali velký počet méně závažných trestných činů, např. podvodné získání dávek, bránění policii (pouliční hazard) a krádeže v obchodě. Čtvrtý muž byl odsouzen v devíti různých případech celkem za 11 trestných činů, jež zahrnovaly pět vloupání a dvě napadení. Může se jevit překvapujícím, že nebyl nikdy poslán do vězení, ovšem sedm z jeho trestných činů, včetně čtyř vloupání, spáchal ve věku do 15 let. Za vloupání ve věku 15 let byl původně zařazen do speciální školy, nicméně na základě žádosti o podmínečné prominutí trestu byl tento rozsudek změněn. Obou napadení se dopustil ve věku 43 let, tedy 23 let po předchozích trestných činech.

Souhrn

Podle rejstříku trestů bylo 41 % mužů do věku 50 let odsouzeno za standardní trestné činy (mimo dopravní trestné činy). Nejčastějšími trestnými činy bylo vloupání a krádež motorového vozidla. Vrcholovým věkem páchaní trestných činů, které vedly k odsouzení, bylo 17 let (zhruba 17 trestných činů na 100 mužů). Nicméně i po dosažení věku 40 let docházelo ke kriminálnímu jednání (zhruba dva trestné činy na rok a na 100 mužů). Průměrný věk zahájení krimi kariéry byl 19 let a průměrný věk „zanechání“ trestné činnosti (poslední trestný čin do věku 50 let) byl 28 let, průměrná délka kriminální kariéry činila devět let a průměrná kariéra obsahovala pět trestných činů vedoucích k odsouzení.

Malá část mužů (7 %) – tzv. „chroničtí“ pachatelé – spáchala více než polovinu (52 %) všech oficiálně zaznamenaných trestných činů. Každý z těchto mužů byl odsouzen nejméně desetkrát. Jejich průměrná kriminální kariéra začínala ve věku 14 let, končila (prozatím) ve věku 35 let; trvala v průměru 21 let.

Z hlediska páchaní trestné činnosti při přechodu z jednoho věku do dalšího byla přítomna významná kontinuita. Například, 44 % mužů, kteří byli odsouzeni ve věku 31 – 40 let, bylo rovněž odsouzeno ve věku 41 – 50 let, v porovnání pouze se 4 % mužů, kteří nebyli odsouzeni ve věku 31 – 40 let.

Raný nástup byl prediktorem řady odsouzení a dlouhé kriminální kariéry. Muži, kteří byli poprvé odsouzeni ve věku 10 – 13 let, spáchali v průměru devět trestných činů v průběhu 13tileté kriminální kariéry. Muži, kteří první trestný čin spáchali ve věku 14 – 16 let, spáchali v průměru šest trestných činů v průběhu 13tileté kriminální kariéry. Tyto dvě skupiny mužů spáchaly tři čtvrtiny ze všech trestných činů.

Pouze čtvrtina všech odsouzených pachatelů byla někdy ve vazbě a průměrná doba, kterou v ní strávili, byla 1,3 roku. Nicméně do vazby bylo posláno 24 z 28 chronických pachatelů a průměrná doba, kterou v ní strávili, byla 1,6 roku. Naprostá většina uvězněných pachatelů (82 %) byla odsouzena pětkrát nebo vícekrát.

4. Self-reported vs. oficiální páchaní trestné činnosti

Self-reported trestná činnost

V této kapitole je uveden přehled informací o páchaní trestné činnosti a o kriminálních kariérách, které vycházejí ze self-report údajů a skutečností, spolu s jejich porovnáním s oficiálními odsouzeními. Přehledové informace o dřívějším výzkumu self-reported trestné činnosti, zejména ve Velké Británii, jsou k dispozici v: Farrington (2001b). Ministerstvo vnitra realizovalo v roce 2003 nový, celostátní průzkum self-reported trestné činnosti (Budd, Sharp a Mayhew, 2005).

V průběhu rozhovorů ve věku 14, 18, 32 a 48 let byli muži ve studii požádáni, aby v rámci self-reportu uvedli trestné činy, které spáchali, a které se nemusely nezbytně dostat do hledáčku policie. Počet osob, s nimiž se rozhovor v každém z uvedených věků konal, byl 405 (99 %), 389 (95 %), 378 (94 %), resp. 365 (93 %). Hodnota mediánu věku při rozhovorech byla 14 let a 9 měsíců, 18 let a 7 měsíců, 32 let a 3 měsíce, a konečně 47 let a 8 měsíců.

Self-reported trestné činy byly prezentovány na kartičkách a muži byli zpočátku požádáni, aby kartičky seřídili podle toho, zda každý čin v určitém referenčním období spáchali či nikoliv. V případech, kdy muž měl problémy se čtením, se mu kartičky přečetly nahlas. Poté byly kladeny podrobnější otázky na téma uváděných trestných činů, např. kolikrát se jich muž dopustil, věk, kdy jej poprvé spáchal, a věk, kdy jej spáchal naposled. Referenční období byla tato: vůbec někdy (věk 14 let), poslední tři roky (věk 18 let) a posledních pět let (věk 32 a 47 let). Self-reported informace v nejstarším věku jsou tudíž označovány jako self-reported informace ve věku 42 – 47 let v této kapitole a jsou porovnány s odsouzeními ve věku 42 – 47 let.

Ve většině případů se dotazy týkaly deseti typů trestných činů: vloupání, krádež motorového vozidla, krádež věci z motorového vozidla, krádež v obchodě, krádež z automatu, krádež na pracovišti, podvod, napadení, užívání drog a vandalismus. Přesné znění položek v různém věku je uvedeno v: Farrington (1989d). Více otázek se kladlo spíše ve věku 14 let než později. Oproti předchozím analýzám došlo k jedné změně, a sice to, že pro účely současných analýz vycházelo napadení ve věku 14 let z:

- a. napadení nepřítele nebo někoho z konkurenčního gangu (bez použití zbraně) na veřejném místě,
- b. použití jakéhokoliv druhu zbraně v boji – nůž, obušek, břitva, rozbitá láhev (apod.),
- c. zápasení nebo boj s cílem utéci od policisty,
- d. napadení nebo boj s policistou, který se snažil zatknout někoho jiného.

Ve věku 18, 32 a 48 let vycházelo napadení z účasti ve rvačkách, ovšem bez zahrnutí bojů během práce jako policisté, vězeňští dozorcí nebo členové ostrahy, a dále z pozice viktimizovaného a nikoliv bránícího se. Rány zasazené při sebeobraně (údajné) byly počítány jako napadení.

Těchto deset typů trestných činů zjišťovaných self-reportem bylo možné porovnat s odpovídajícími deseti typy trestných činů, které vedly k odsouzení, a které zastupovaly 71 % všech trestných činů s následným odsouzením (573 skutků z 808): 130 vloupání, 110 krádeží motorového vozidla, 38 krádeží věci z motorového vozidla, 66 krádeží v obchodě, 17 krádeží

z automatů, 22 krádeží na pracovišti, 60 podvodů, 65 napadení, 28 drogových trestných činů a 37 trestných činů vandalismu. Trestné činy s odsouzením, které byly spáchány ve věkovém rozmezí 10 – 14 let, 15 – 18 let, 27 – 32 let a 42 – 47 let, byly porovnány se self-reported trestnými činy vždy v příslušném ze čtyř věků.

Porovnání typů trestných činů a časových období udává v některých případech pouze hrubé aproximace. Například, méně závažná napadení nemusejí být považována za oficiální trestné činy, do self-reported trestných činů by ale byla zahrnuta. A naopak, méně závažné pokusy o spáchání trestného činu by byly zařazeny jako trestné činy s odsouzením, pravděpodobně by se ale neobjevily mezi uváděnými v rámci self-reportu. Stejně tak self-reported věk neodpovídá přesně věku odsouzení a některé informace si pachatelé už nepamatovali. Nicméně při zabývání se problémy by neměly být zatlačeny příliš do pozadí silné stránky tohoto výzkumu, který je jedinečný z hlediska porovnání self-reported a oficiálních údajů o trestné činnosti v průběhu čtyř věkových rozsahů, které pokrývají dobu 37 let.

Prevalence self-reported trestných činů

V tabulce 4.1 je znázorněna prevalence self-reported trestných činů pro každý věkový rozsah. Nejsou k dispozici informace o krádežích na pracovišti a o podvodech pro věková rozmezí 10 – 14 let a 15 – 18 let, buď protože tyto otázky nebyly kladeny nebo protože nebyly srovnatelné s pozdějšími otázkami. Například, otázky týkající se podvodu ve věku 14 let byly tyto:

- a. vědomé cestování bez jízdenky nebo zaplacení nesprávného jízdného,
- b. získání peněz pod falešnou záminkou.

Ve věku 18 let nebyly kladeny žádné otázky ohledně podvodů a ve věku 32 a 47 let byly otázky týkající se podvodů tyto:

- a. získání peněz od státu, např. příspěvku v nezaměstnanosti nebo nemocenské, na základě lživých informací,
- b. nepřiznání některých příjmů, z nichž měla být zaplacená daň,
- c. krádež šeku nebo kreditní karty někoho jiného a získání peněz z ukradeného prostředku.

Naprostá většina uváděných informací ve věku 32 a 47 let se týkala daňových podvodů.

Tabulka 4.1 Prevalence self-reported trestných činů

Typ trestného činu (N)	% ve věku				Všechny věkové skupiny (402)
	10 – 14 (405)	15 – 18 (389)	27 – 32 (378)	42 – 47 (365)	
Vloupání	12,6	10,8	2,4	0,0	20,4
Krádež vozidla	7,4	15,4	2,9	0,0	20,9
Krádež věci z vozidla	8,9	13,4	2,1	0,5	20,4
Krádež v obchodě	39,8	15,4	5,6	2,2	47,5
Krádež z automatu	14,6	19,0	1,6	0,3	29,6
Krádež na pracovišti	*	*	24,1	11,8	28,7
Podvod	*	*	52,6	36,4	64,6
Napadení	35,6	62,0	37,1	14,5	73,1
Užívání drog	0,5	31,4	19,4	17,5	40,0
Vandalismus	70,1	21,1	1,1	0,8	74,6
Libovolný trestný čin (8)	77,8	76,3	47,4	27,9	93,3

* Srovnávací data nejsou k dispozici.

Prevalence „libovolného trestného činu“ nezahrnuje podvody a krádeže na pracovišti.

N pro „všechny věkové skupiny“ je 402, protože byli zahrnuti všichni muži, pro něž jsou k dispozici self-reported data pro dvě nebo více věkových rozmezí.

Z tabulky 4.1 vyplývá, že prevalence vloupání, krádeží v obchodě a vandalismu byla nejvyšší ve věku 10 – 14 let a poté klesala. Naopak krádeže vozidel, krádeže věci z vozidel, krádeže z automatů, napadení a užívání drog vykazovaly nejvyšší prevalenci ve věku 15 – 18 let (a poté klesaly). Ve věku 42 – 47 let uvádělo vloupání, krádež vozidla, krádež věci z vozidla, krádež z automatu nebo vandalismus méně než 1 % mužů.

Bez zahrnutí krádeží na pracovišti a podvodů uváděly zhruba tři čtvrtiny mužů alespoň jeden trestný čin ve věku 10 – 14 let (78 %) a 15 – 18 let (76 %). Tento počet poklesl zhruba na polovinu ve věku 27 – 32 let (47 %) a zhruba na čtvrtinu ve věku 42 – 47 let (28 %). Téměř všichni muži (93 %) v některé fázi uváděli nejméně jeden z těchto osmi trestných činů. V rámci uvedených čtyř věkových rozmezí zhruba 20 % uvedlo, že se dopustili vloupání, krádeže vozidla a krádeže věci z vozidla, 30 % se dopustilo krádeže z automatu, 40 % užilo nelegální drogu, téměř 50 % se dopustilo krádeže v obchodě a téměř tři čtvrtiny se dopustily napadení a vandalismu. Zhruba dvě třetiny se dopustily v jednom ze dvou nejstarších věkových rozmezí podvodu a téměř 30 % se v jenom z těchto věkových rozmezí dopustilo krádeže na pracovišti.

Kontinuita při self-reported trestné činnosti

V tabulce 4.2 je vyjádřen rozsah, v jakém byla přítomna kontinuita při self-reported trestné činnosti v čase. Například, 45 % mužů, kteří ve věku 27 – 32 let uvedli v rámci self-reportu kterýkoliv z uvedených osmi trestných činů, uvedli v rámci self-reportu některý trestný čin i ve věku 42 – 47 let, v porovnání se 13 % mužů, kteří neuvedli v rámci self-reportu žádný trestný čin ve věku 27 – 32 let (OR = 5,3; CI = 3,1 – 8,9). S výjimkou tohoto srovnání byl stupeň kontinuity self-reported trestné činnosti obecně nižší než v případě odsouzení. V rámci všech srovnání byla ovšem patrná významná kontinuita self-reported trestné činnosti.

Tabulka 4.2 Kontinuita self-reported trestné činnosti

Věk 1	Věk 2	S2/S1	S2/NS1	OR
10 – 14	15 – 18	78,8	68,2	1,7
10 – 14	27 – 32	51,4	34,6	2,0
10 – 14	42 – 47	31,7	14,5	2,7
15 – 18	27 – 32	53,3	26,3	3,2
15 – 18	42 – 47	31,1	17,3	2,2
27 – 32	42 – 47	44,8	13,3	5,3

Poznámka: S2/S1 = Procentuální část mužů, kteří uvedli v rámci self-reportu jeden z vypsanych osmi trestných činů ve věku 1, a kteří rovněž uvedli v rámci self-reportu některý trestný čin ve věku 2

S2/NS1 = Procentuální část mužů, kteří ve věku 1 neuvedli v rámci self-reportu trestný čin, a kteří ve věku 2 naopak uvedli v rámci self-reportu trestný čin

OR = % pravděpodobnosti (všechny hodnoty $p < 0,05$).

Je pravděpodobné, že stupeň kontinuity závisí na prevalenci. Tam, kde trestnou činností páchá malý zlomek populace, je pravděpodobné, že pachatelé budou relativně odlišní a perzistentní. Tam, kde se ovšem trestné činnosti dopouští vysoký podíl populace, není pravděpodobné, že by se pachatelé něčím vyznačovali nebo že by bylo možné jejich budoucí chování predikovat. Nejnižší kontinuita podle tabulky 4.2 byla zjištěna pro self-reported trestnou činnost ve věkovém rozmezí 10 – 14 let (prevalence 78 %) a 15 – 18 let (prevalence 76 %). Při tak vysoké prevalenci se mohou pachatelé blížit náhodnému vzorku spíše než pachatelé ve věku 27 – 32 let (prevalence 47 %) nebo 42 – 47 let (prevalence 28 %). Za zmínku stojí skutečnost, že nejvyšší kontinuita byla zjištěna mezi posledními dvěma věkovými rozmezími.

Podobné výsledky byly zjištěny pro konkrétní typy trestných činů. Ve věkovém rozmezí 10 – 14 let a 15 – 18 let byla nejnižší kontinuita zjištěna pro nejvíce prevalentní trestné činy vandalismu (OR = 1,5), krádeží v obchodě (OR = 1,8) a napadení (OR = 2,6). Nejvyšší kontinuita byla zjištěna pro méně prevalentní trestné činy vloupání (OR = 5,5), krádeží vozidla (OR = 3,3) a krádeží věcí z vozidel (OR = 3,9). Z tohoto důvodu může být vyšší kontinuita výskytu odsouzení v porovnání se self-reported trestnou činností funkcí rozdílné prevalence, spíše než rozdílné metody měření.

Tabulka 4.3 Prevalence oficiálních trestných činů

Typ trestného činu (N)	% ve věku				Všechny věkové skupiny (405)
	10 – 14 (409)	15 – 18 (405)	27 – 32 (396)	42 – 47 (387)	
Vloupání	3,4	8,9	2,5	0,3	12,6
Krádež vozidla	2,4	9,9	1,5	0,3	12,6
Krádež věci z vozidla	2,4	3,0	1,0	0,0	5,7
Krádež v obchodě	3,2	2,0	1,5	1,3	7,1
Krádež z automatu	1,0	1,2	0,5	0,0	2,5
Krádež na pracovišti	0,5	1,0	0,3	0,0	1,0
Podvod	0,0	1,5	1,5	0,8	3,5
Napadení	0,5	2,2	3,3	1,8	6,4
Užívání drog	0,0	0,5	1,0	1,3	2,0
Vandalismus	0,0	2,2	1,3	1,3	4,7
Libovolný trestný čin * (8)	10,5	19,0	9,3	4,7	29,3

* Bez zahrnutí krádeží na pracovišti a podvodů.

Tabulka 4.4 Poměr self-reported a oficiálních trestných činů

	% Self-reported (402)	% Oficiálně uváděné (405)	Poměr
Vloupání	20,4	12,6	1,6
Krádež vozidla	20,9	12,6	1,7
Krádež věci z vozidla	20,4	5,7	3,6
Krádež v obchodě	47,5	7,1	6,7
Krádež z automatu	29,6	2,5	12,0
Krádež na pracovišti *	28,7	0,3	--
Podvod *	64,6	2,0	32,0
Napadení	73,1	6,4	11,4
Užívání drog	40,0	2,0	20,3
Vandalismus	74,6	4,7	15,9
Věk 10 – 14 let	77,8	10,5	7,4
Věk 15 – 18 let	76,3	18,8	4,1
Věk 27 – 32 let	47,4	9,3	5,1
Věk 42 – 47 let	27,9	4,7	5,9
8 tr. činů, všechny věkové skupiny	93,3	29,3	3,2

* Vychází pouze ze dvou věkových skupin, 27 – 32 let a 42 – 47 let.

- Hodnoty počtu jsou příliš nízké

8. tr. činů nezahrnuje krádeže na pracovišti a podvody

Prevalence oficiálních trestných činů

V tabulce 4,3 je znázorněna srovnatelná prevalence oficiálních (odsouzených) pachatelů uvedených deseti trestných činů v příslušných čtyřech věkových rozsazích. O trochu více než jedna čtvrtina (29 %) mužů bylo odsouzeno za jeden z osmi trestných činů (bez zahrnutí krádeží na pracovišti a podvodů) v uvedených věkových rozmezích, v porovnání s 93 % těch, kteří uvedli alespoň jeden z těchto trestných činů. U mužů byla největší pravděpodobnost, že byli odsouzeni za vloupání nebo krádež vozidla (13 % pro oba typy, v porovnání s 20 % a 21 % u mužů, kteří tyto trestné činy uvedli). U mužů byla největší pravděpodobnost odsouzení ve věku 15 – 18 let (19 % v porovnání se 76 % mužů, kteří v tomto věku trestné činy uváděli). V tabulce 4.4 je uveden poměr self-reported trestných činů a oficiálních trestných činů pro každý typ a pro každé věkové rozmezí. Při zohlednění všech trestných činů a všech věkových rozmezí byli na každého oficiálního pachatele 3,2 self-reporting pachatelé. Tento poměr byl nejnižší v případě vloupání (1,6) a krádeže vozidel (1,7). Nejvyšší byl v případě podvodu (32,0), užívání drog (20,3) a vandalismu (15,9). Poměr self-reported a oficiálních pachatelů byl nižší ve věku 15 – 18 let (4,1) než v jakémkoliv jiném věkovém rozmezí.

Překryv mezi self-reported a odsouzenými pachateli

Tabulka 4.5 Překryv mezi self-reported a odsouzenými pachateli

Typ trestného činu	Věk				Všechny věkové skupiny (399)
	10 – 14 (405)	15 – 18 (389)	27 – 32 (374)	42 – 47 (359)	
Vloupání	54,2*	40,7*	57,6*	--	29,2*
Krádež vozidla	37,7*	27,9*	26,7*	--	20,9*
Krádež věci z vozidla	52,4*	5,0*	--	--	10,7*
Krádež v obchodě	1,8	11,7*	41,3*	24,9*	3,4*
Krádež z automatu	2,0	17,9*	--	--	10,0*
Napadení	--	5,7*	21,8*	9,1*	9,8*
Užívání drog	--	--	17,3*	20,0*	10,8*
Vandalismus	--	14,2*	30,5*	88,5*	1,8
Libovolný trestný čin * (8)	2,9*	14,1*	21,8*	7,0*	10,7*

Poznámka: Uvedené jsou hodnoty podrobnosti (OR).

** $p < 0,05$*

- Hodnoty počtu jsou příliš nízké

V tabulce 4.5 uvádí hodnoty překryvu mezi self-reported a odsouzenými pachateli, přičemž jako míra síly vztahu jsou použita % pravděpodobnosti. % pravděpodobnosti jsou uvedena pouze tam, kde byli v určité kategorii odsouzeni alespoň čtyři pachatelé. Například, 49 % (40) z 82 pachatelů vloupání podle self-reportu (při zvážení čtyř věkových rozmezí) bylo rovněž odsouzeno za vloupání, zatímco za tento čin byla odsouzena pouze 3 % (10) z 317 mužů, kteří spáchání vloupání popřeli (OR = 29,2, CI = 13,6 – 62,8, $p < 0,05$). Souvislost mezi self-reporting a odsouzenými pachateli byla nejsilnější v případě vloupání (OR = 29,2) a krádeží vozidel (OR = 20,9). Souvislost byla nejslabší v případě vandalismu, což by mohlo být způsobeno jeho vysokou prevalencí jako self-reported trestného činu (75 %) a nízkou prevalencí, pokud jde o odsouzení (5 %); odsouzeno bylo 5 % (16) z 300 self-reporting vandalů, v porovnání se 3 % (3) z 99 mužů, kteří vandalismus popřeli (OR = 1,8). V každém ze tří věkových rozsahů byla zjištěna silná souvislost mezi self-reported a oficiálním vandalismem.

Nejslabší souvislost mezi self-reporting a odsouzenými pachateli byla zjištěna v nejmladším věkovém rozmezí (10 – 14 let), což by opět mohlo být způsobeno tím, že se self-reporting pachatelé vyskytovali běžně (78 %) a případy odsouzení nikoliv (11 %); 12 % (38) z 315 self-reporting pachatelů bylo odsouzeno, v porovnání se 4 % (4) z 90 self-reporting nepachatelů ve věku 10 – 14 let (OR = 2,9). V tomto věkovém rozmezí existovala silná souvislost mezi self-reporting a odsouzenými pachateli, pokud jde o vloupání a krádeže vozidel a věci z vozidel, nikoliv ale v případě krádeží v obchodě nebo krádeží z automatů.

Počet spáchaných trestných činů

Tabulka 4.6 Průměrný počet trestných činů na pachatele u self-reported trestné činnosti

Typ trestného činu	Věk			Všechny věkové skupiny
	10 – 14 (389)	15 – 18 (378)	27 – 32 (365)	
Vloupání	8,1	2,0	--	7,5
Krádež vozidla	7,0	10,9	--	8,3
Krádež věci z vozidla	8,8	10,1	--	10,0
Krádež v obchodě	19,8	11,4	23,1	21,5
Krádež z automatu	7,3	4,3	--	7,2
Krádež na pracovišti	*	21,2	21,6	25,5
Podvod	*	41,3	33,1	50,1
Napadení	13,1	7,2	2,8	15,5
Užívání drog	*	269,7	326,0	426,9
Vandalismus	7,6	--	--	7,5
Libovolný trestný čin (7)	23,8	9,7	6,8	27,6

* *Není známo.*

- *Vychází z pěti nebo méně pachatelů.*

Data o „libovolném trestném činu“ nezahrnují krádeže na pracovišti, podvody a užívání drog.

Hodnota N pro „všechny věkové skupiny“ je 403, protože muži byli zařazeni tehdy, jestliže byli známi v jednom nebo více věkových rozmezí.

V tabulce 4.6 je uveden průměrný počet self-reported trestných činů na self-reported pachatele ve třech věkových rozmezích, 15 – 18 let, 27 – 32 let a 42 – 47 let. (Ve věku 10 – 14 let se otázky ohledně přesného počtu spáchaných trestných činů nekladly.) Pokud jde o všech sedm trestných činů (bez zahrnutí krádeží na pracovišti, podvodů a užívání drog) v těchto třech věkových rozmezích, vyskytovalo se v průměru 28 self-reported trestných činů na pachatele. Tento počet byl nejvyšší ve věku 15 – 18 let (24), ve věku 27 – 32 let klesl na deset a ve věku 42 – 47 let klesl na sedm. V případě konkrétních typů trestných činů byl průměrný počet trestných činů na pachatele 7 – 10 pro vloupání, krádež vozidla, krádež věci z vozidla, krádež z automatu a vandalismus; dále 16 pro napadení, 22 pro krádež v obchodě, 26 pro krádež na pracovišti, 50 pro podvod a více než 400 pro užívání drog. (Počítalo se maximálně 100 trestných činů každého typu v každém věkovém rozmezí s výjimkou užívání drog, kde bylo maximum nastaveno na 1000.)

Průměrný počet oficiálních trestných činů na oficiálního pachatele se vždy pohyboval v rozmezí 1 až 1,5 pro každý typ trestného činu. Například, pachatel, který se dopustil krádeže v obchodě, byl ve věkovém rozmezí 15 – 18 let, 27 – 32 let a 42 – 47 let vzácně odsouzen více než jednou za tento čin: 18 pachatelů krádeže v obchodě bylo odsouzeno 21 pachatelů tohoto činu. Ve věkovém rozmezí 15 – 18 let bylo 76 pachatelů odsouzeno za 151 činů neboli v průměru každý za 2,0 činy. Ve věku 27 – 32 let bylo 33 pachatelů odsouzeno za 48 činů (1,5 na každého) a ve věku 42 – 47 let bylo 16 pachatelů odsouzeno za 23 činů (1,4 na každého). Na osm trestných činů v těchto třech věkových rozmezích společně bylo 98 pachatelů odsouzeno za 222 činů neboli 2,3 na každého.

Poměr self-reported a oficiálních trestných činů

V tabulce 4,7 je uveden poměr self-reported a oficiálních trestných činů pro všechny muže (kteří byli nebo nebyli odsouzeni). Pro všech sedm trestných činů během tří věkových

rozmezí bylo v průměru spácháno 21 self-reported trestných činů a vyskytlo se 0,5 odsouzení na jednoho muže. Poměr self-reported a oficiálních trestných činů byl podle self-reported údajů 39 ku 1; na každé odsouzení bylo v průměru spácháno 39 trestných činů. Při podrobnějším rozboru připadali na jednoho odsouzeného pachatele zhruba tři self-reporting pachatelé. Každý self-reporting pachatel spáchal v průměru zhruba 28 self-reported trestných činů (tabulka 4.6), zatímco každý odsouzený pachatel byl v průměru odsouzen jen o málo více než dvakrát. Četnost self-reported trestné činnosti byla tudíž zhruba 12krát vyšší než četnost oficiální trestné činnosti (27,6 / 2,3). Po vynásobení 3,2krát počet self-reporting pachatelů krát 12krát počet self-reported trestných činů na pachatele získáme celkový poměr 39:1.

Nejméně srovnatelným trestným činem bylo z hlediska self-reportu i odsouzení napadení, protože je možné, že řada self-reported napadení nevedla k záznamu odsouzení za napadení. Po vyřazení trestného činu napadení by celkový poměr 39:1 poklesl na 23:1.

Tabulka 4.7 Poměr self-reported a oficiálních trestných činů

Typ trestného činu	Self-reported		Oficiální		Poměr
	Na 1 muže	N	Na 1 muže	N	
Vloupání	0,9	403	0,15	406	5,8
Krádež vozidla	1,3	403	0,15	405	9,2
Krádež věci z vozidla	1,5	403	0,04	405	36,6
Krádež v obchodě	4,0	403	0,05	406	76,8
Krádež z automatu	1,4	403	0,03	405	47,1
Krádež na pracovišti *	7,3	390	0,01	396	1463,0
Podvod *	32,3	390	0,04	396	808,5
Napadení	10,7	403	0,08	405	132,2
Užívání drog *	104,0	390	0,03	396	4159,8
Vandalismus	1,6	403	0,05	405	30,1
(na 7 trestných činů)					
Věk 15 – 18 let	17,3	389	0,37	406	46,5
Věk 27 – 32 let	3,9	378	0,12	396	32,6
Věk 42 – 47 let	1,1	365	0,06	390	16,8
Všechna věková rozmezí	21,4	403	0,55	406	38,7

Poznámky: Údaje o věku se zakládají na sedmi trestných činech, při vyřazení krádeží na pracovišti, podvodů a užívání drog.

** Vychází pouze ze dvou věkových rozmezí, 27 – 32 let a 42 – 47 let.*

Poměr self-reported a oficiální trestné činnosti byl relativně nízký v případě vloupání (6) a krádeže vozidla (9), tudíž zhruba jedno ze šesti vloupání a jedna z devíti krádeží vozidla vedly k odsouzení. Tento poměr byl vyšší pro vandalismus (30), krádež z vozidla (37), krádež z automatu (47) a krádež v obchodě (77). Velmi vysoký byl v případě napadení (132), podvodu (více než 800), krádeže na pracovišti (téměř 1500) a užívání drog (více než 4000). Tento poměr poklesl ze 47 ve věku 15 – 18 let na 33 ve věku 27 – 32 let a 17 ve věku 42 – 47 let.

Poměr trestných činů a odsouzení je obvykle vyšší, jestliže se údaje o trestných činech zakládá na celostátních přehledových datech o obětech. Například, v Anglii a ve Walesu v roce 1981 došlo k odhadovanému počtu 54 hlášených vloupání na jedno odsouzení za vloupání, a dále k 19 hlášeným krádežím vozidla na jedno odsouzení za krádež vozidla (Farrington a Jolliffe, 2004).

Pro některé účely (např. hodnocení léčebných intervencí) je důležité odhadnout počet self-reported trestných činů na jedno odsouzení, aby bylo možné navýšením počtu zaznamenaných

odsouzení získat údaj o spáchaných trestných činech a tudíž odhadnout, kolik trestných činů by mohl ušetřit určitý konkrétní intervenční program. V tabulce 4.8 je uveden počet self-reported trestných činů, které spáchali odsouzení muži, v porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni (pro muže, u nichž je známa self-reported trestná činnost i výskyt odsouzení).

Tabulka 4.8 Poměr self-reported a oficiálních trestných činů podle statusu odsouzení

	Nebyli odsouzeni			Byli odsouzeni			Poměr
	SRD	N	Střed. hodn.	SRD	N	Střed. hodn.	
Vloupání	193	358	0,5	167	41	4,1	2,8
Krádež vozidla	311	356	0,9	231	43	5,4	3,9
Krádež věci z vozidla	459	383	1,2	130	16	8,1	8,1
Krádež v obchodě	1307	383	3,4	302	16	18,9	15,9
Krádež z automatu	451	392	1,2	119	7	17,0	9,9
Napadení	3633	373	9,7	683	26	26,3	20,7
Vandalismus	501	380	1,3	129	19	6,8	6,1
Věk 15 – 18 let	3265	317	10,3	3466	72	48,1	24,1
Věk 27 – 32 let	1057	343	3,1	436	31	14,1	9,7
Věk 42 – 47 let	347	349	1,0	45	10	4,5	2,4
Všechna věková rozmezí	3864	303	12,8	4752	96	49,5	21,7

Poznámky: SRD = počet self-reported trestných činů

N = počet mužů

Odsouz. = počet odsouzení

Poměr = počet self-reported trestných činů podělených počtem odsouzení.

Například, 167 z 360 vloupání (46 %) podle self-reportu (ve věku 15 – 18 let, 27 – 32 let nebo 42 – 47 let) spáchalo 41 mužů odsouzených za vloupání (ve stejném věkovém rozmezí) a 193 (54 %) vloupání spáchalo 358 mužů, kteří nebyli za vloupání odsouzeni. Není překvapující, že odsouzení muži se vloupání dopouštěli mnohem častěji než muži, kteří nebyli odsouzeni (4,07 v porovnání s 0,54 na muže neboli v poměru 7,5:1). Poměr self-reported vloupání k počtu odsouzení byl u odsouzených mužů 167:59 neboli 2,8:1. Tento poměr je značně nižší než poměr pro všechny muže (který je uveden v tabulce 4,7), tedy 5,8:1.

Pokud jde o všechny trestné činy spáchané ve všech věkových rozmezích spáchalo 4752 činů (55 % všech self-reported trestných činů) 96 odsouzených mužů a 3864 (45 %) činů spáchalo 303 mužů, kteří nebyli odsouzeni. Odsouzení muži se páchaní trestné činnosti dopouštěli mnohem častěji než ti, kteří nebyli odsouzeni (49,5 v porovnání s 12,8 self-reported trestnými činy na muže neboli v poměru 3,9:1). Poměr self-reported trestných činů k počtu odsouzení byl u odsouzených mužů 4752:219 neboli 22:1. Jedná se o značně nižší poměr než poměr pro všechny muže (který je uveden v tabulce 4,7), a sice 39:1. (V případě vynechání trestného činu napadení by byl poměr self-reported trestných činů k počtu odsouzení u odsouzených mužů roven 14:1.)

Tyto odhady vycházejí z malého počtu hodnot a z neúplného rozsahu věkových rozmezí. Přesto ukazují, že odhadovaná pravděpodobnost toho, že po trestném činu bude následovat odsouzení, je velmi malá. Dokonce i v případě odsouzených mužů je poměr self-reported trestných činů k počtu odsouzení obecně vysoký, s výjimkou věkového rozmezí 42 – 47 let, kde byl počet odsouzených mužů velmi nízký.

Je třeba vyzdvihnout skutečnost, že odhadovaná pravděpodobnost toho, že po trestném činu bude následovat odsouzení, v této zprávě nedoceňuje pravděpodobnost toho, že spáchání

trestného činu zjistí policie. „Odsouzení“ v této zprávě nezahrnují neformální výstrahy, formální výstrahy před dosažením věku 40 let, a konečně uvažované trestné činy.

Souhrn

Prevalence self-reported trestné činnosti byla vysoká v mladších věkových rozmezích. Tři čtvrtiny mužů uváděly nejméně jeden z osmi typů trestných činů ve věku 10 – 14 let a 15 – 18 let (v porovnání s 11 %, resp. 19 % těch, kteří byli v těchto věkových rozmezích za dané trestné činy odsouzeni). Tato prevalence poklesla na polovinu ve věku 27 – 32 let (v porovnání s 9 % v případě odsouzených) a na čtvrtinu ve věku 42 – 47 let (v porovnání s 5 % v případě odsouzených). Téměř všichni muži (93 %) uváděli nejméně jeden trestný čin v jednom věkovém rozmezí, v porovnání s 29 % těch, kteří byli v jednom z těchto věkových rozmezí za nejméně jeden z daných trestných činů odsouzeni. Odsouzení a self-reporting pachatelé se významně překrývali z hlediska všech trestných činů a ve všech věkových rozmezích.

Kontinuita v páchaní trestné činnosti při přechodu z jednoho věkového rozmezí do dalšího byla podle self-reported skutečností významná. Například, 45 % mužů, kteří uváděli spáchání trestného činu ve věku 27 – 32 let, rovněž uvedli spáchání trestného činu ve věku 42 – 47 let, v porovnání se 13 % mužů, kteří popřeli trestnou činnost ve věku 27 – 32 let. Obecně byla kontinuita vyšší podle odsouzení než podle self-reported skutečností.

Pokud jde o sedm trestných činů páchaných ve třech věkových obdobích (15 – 18 let, 27 – 32 let a 42 – 47 let), na každé oficiální odsouzení se vyskytovalo v průměru 39 self-reported trestných činů. Tento poměr poklesl při přechodu z věkového období 15 – 18 let (47) do věkového rozmezí 27 – 32 let (33) a dále do věkového rozmezí 42 – 47 let (17). Hodnota poměru byla nejnižší pro tr. čin vloupání (6) a krádež vozidla (9). Téměř polovinu self-reported trestných činů spáchali muži, kteří nebyli odsouzeni. Při omezení analýzy na odsouzené muže bylo zjištěno v průměru 22 self-reported trestných činů na každé odsouzení, přičemž nejnižší hodnoty poměru byly zjištěny pro vloupání (3) a krádež vozidla (4).

5. Životní úspěšnost ve věku 48 let

Měření životní úspěšnosti

West a Farrington (1977) nazvali svoji knihu o sledování věku 18 let „Delinquent Way of Life“ („Delikventní způsob života“), protože zjistili, že delikvence je pouze jedním prvkem v rámci širší konstelace antisociálních charakteristik. Došli k závěru k tomuto (s. 158):

Data shromážděná ve věku 18 let ukázala, že bez ohledu na uvažovaný aspekt života bylo možné na základě prakticky každého provedeného porovnání usuzovat, že odsouzení delikventi se více odlišovali. Byli méně sociálně zdrženliví, více hedonističtí, impulzivnější, bezohlednější a znatelně agresivnější a náchylnější k fyzickému násilí než jejich nedelikventní vrstevníci. Více kouřili, více pili a více propadali gamblingu. Měli rychlejší životní styl, více chodili ven, častěji navštěvovali bary, diskotéky a večírky, měli více kontaktů s dívkami, byli sexuálně předčasně vyspělí a promiskuitní, vyhýbali se vzdělávacím snahám, večerní výuce či čtení knih, vydělávali si více peněz vykonáváním velmi dobře placených nekvalifikovaných prací, do budoucna neperspektivních, ale více utráceli, méně šetřili a častěji měli v práci absence a byli v dlužích... U delikventů se často vyskytovaly zprávy o konfliktech s rodiči a vyjádření toho, že dávají přednost životu jinde než v domově rodičů... Tyto obecně antisociální charakteristiky spojené s delikvencí měly tendenci se vyskytovat společně, takže typický antisociální jednatel vykazoval několik takových charakteristik.

Psychiatři a psychologové vypracovali měřítka antisociální osobnosti a psychopatie, která závisejí na problémech s bydlením, se zaměstnáním, se vztahy, rvačkami, zneužíváním drog a alkoholu, problémy s duševním zdravím a pácháním trestné činnosti (Farrington, 1991a). Sociální výzkumní pracovníci vytvořili měřítka životní úspěšnosti na základě zaměstnání, vztahů, zneužívání návykových látek a duševního zdraví (apod.) (např. Werner a Smith, 2001).

Když muži dosáhli věku 32 let, bylo vypracováno kombinované měřítko (míra) životní úspěšnosti. Předpokládalo se, že přesně zvolená kritéria budou relativně nevýznamná, protože v podstatě stejných výsledků by bylo dosaženo na základě libovolné kombinace kritérií životní úspěšnosti. Jinými slovy, téměř každé kombinované měřítko povede k podobnému systému identifikace více nebo méně úspěšných jednotlivců. Měřítka životní úspěšnosti ve věku 32 let bylo založeno na těchto kritériích (Farrington, 1989b):

1. Uspokojivá historie bydlení.
2. Uspokojivá historie soužití.
3. Úspěšnost z hlediska jejich dětí; úspěšnost s dětmi
4. Uspokojivá historie profesní, zaměstnání.
5. Neúčast ve rvačkách během posledních pěti let.
6. Neuzívání žádných návykových látek během posledních pěti let.
7. Žádné self-reported trestné činy (jiné než krádež na pracovišti nebo daňový podvod) během posledních pěti let.
8. Uspokojivé duševní zdraví (skór čtyři nebo nižší podle dotazníku obecného zdraví [GHQ]).
9. Žádná odsouzení během posledních pěti let.

Každému muži byl přiřazen skór podle procentuálního podílu výše uvedených devíti kritérií, podle nichž byl považován za úspěšného. V případech, kdy u muže nebylo známo nebo nebylo možné jedno kritérium uplatnit, například jestliže neměl žádné děti, vycházel procentuální skór ze zbývajících osmi kritérií. Z dosavadní práce v rámci průzkumu vyplývá, že muži se skórem životní úspěšnosti 67 % nebo vyšším (úspěšných podle šesti nebo více z devíti kritérií) byli rovněž, nezávisle, ze strany tazatelů považováni za osoby vedoucí úspěšný život (Farrington *et al.*, 1988a, 1988b). Naopak muži s nižší hodnotou skóru úspěšnosti (93 mužů z 378 neboli 25 %) byli považováni za osoby vedoucí relativně neúspěšný život.

Životní úspěšnost ve věku 48 let

Pro účely současného sledování ve věku 48 let bylo cílem získat skóry životní úspěšnosti ve věku 32 a 48 let, které bude možné přímo srovnávat, a které budou tím pádem umožňovat studium změn životní úspěšnosti v čase. V případě obou věkových rozmezí byla kladena řada stejných otázek. Byl nezbytné skóry pro věk 32 let upravit, protože kritérium „úspěšnost z hlediska dětí“ bylo ve věku 48 let méně relevantní, v této době již děti řady mužů domov opustily (a některé měly již své vlastní). Ve věku 32 let bylo přiměřené použít jako rys neúspěšnosti „dítě žijící jinde“, ve věku 48 let to již ale neplatilo. Z tohoto důvodu bylo kritérium „úspěšnost z hlediska dětí“ vypuštěno.

V tabulce 5.1 jsou shrnuta kritéria životní úspěšnosti, která byla v této zprávě použita. Podíl mužů, kteří měli vlastní domov, v porovnání s muži v nájmu vzrostl zhruba z jedné poloviny ve věku 32 let na zhruba dvě třetiny ve věku 48 let. Měřítko „špatné/neuspokojivé domácí podmínky“ vycházelo z hodnocení ze strany tazatele (respondent ve věku 32 let), ovšem ve v dalším období (věk respondenta 48 let) se již nepoužilo. Důvodem byly obavy výzkumníků, že standardy definující to, co znamená např. „špinavé“ nebo „vlhké“, se mohly ve vnímání a porozumění u různých skupin tazatelů lišit. V obou věkových rozmezích byla použita vysvětlení, která muž-tazatel poskytl (jako odpověď na otázky) ohledně toho, zda jsou v jeho domově/bytě/domě nějaké konstrukční problémy, zda je tam příliš mnoho lidí, vlhko, problémy s topením, nedostatek soukromí nebo hmyz a škůdci, a zda má doma problémy se sousedy nebo jsou-li v oblasti problémy se špínou, násilím nebo hlukem. Ve věku 32 let a 48 let zhruba 70 – 75 % mužů neuvádělo žádné takové problémy. Ve věku 32 let uvádělo stabilitu bydliště přibližně 70 % mužů s tím, že během posledních let byli pouze na jedné nebo dvou adresách (místo bydliště), v porovnání s 90 % mužů ve věku 48 let.

Tabulka 5.1 Měření životní úspěšnosti ve věku 32 let a 48 let

Kritéria	% ve věku 32 let (378)	% ve věku 48 let (365)
(1) Uspokojivá historie bydlení	67,5	79,7
Vlastní domov	48,4	66,0
Nikoliv špatné domácí podmínky	73,6	68,6
1 – 2 adresy během posledních 5 let	71,6	90,4
(2) Uspokojivá historie soužití	76,7	75,9
Život s partnerkou	83,9	81,9
Ženatý / společně žijící 5 let nebo více	59,3	61,9
Nerozvedení během posledních 5 let	88,4	92,1
Vychází dobře s partnerkou	92,4	87,7
(3) Uspokojivá historie zaměstnání	76,0	81,6
V současné době zaměstnan	88,1	92,2
Nikoliv nízká sociální třída	74,7	77,1
Nikoliv nízký příjem	75,0	84,1
Nezaměstnaný 0 – 9 měs. během posledních 5 let	83,0	90,8
(4) Neúčast ve rvačkách	62,9	85,5
(5) Přijatelná míra užívání alkoholu	62,1	78,6
Neřídil po konzumaci alkoholu	56,5	85,8
Nepije příliš	78,5	85,2
Žádné opjení se	65,9	71,8
Skór CAGE 0 – 1	71,4	76,2
(6) Žádné užívání drog	80,6	82,5
Neužíval konopí	81,6	84,9
Neužíval jiné drogy	90,5	92,9
(7) Žádný self-reported trestný čin (ze 6)	88,6	97,0
(8) Skór 0 – 4 podle dotazníku obecného zdraví (GHQ)	76,2	83,6
(9) Nebyl odsouzen během posledních 5 let	88,6	91,8
Úspěšný život (skór 6+)	78,0	88,5

Měřítka „uspokojivé historie bydlení“ se zakládala na posouzení dvou nebo více (ohodnoceno jako „uspokojivé“ těchto aspektů: vlastní domov, dobré (nikoli špatné) domácí podmínky, pouze jedna nebo dvě adresy. Zhruba dvě třetiny mužů ve věku 32 let byly považovány za muže s uspokojivou historií bydlení, v porovnání s 80 % ve věku 48 let.

Zhruba tři čtvrtiny mužů v každém věkovém rozmezí žily s manželkou nebo s partnerkou. Přibližně 60 % jich bylo ženatých nebo žijících společně po dobu pěti let nebo více. Zhruba 90 % mužů se během předchozích pěti let nerozvedlo a zhruba 75 – 80 % bylo považováno za muže s uspokojivou historií soužití v každém věkovém rozmezí; tzn. že byli hodnoceni jako „uspokojiví“ nejméně podle tří z těchto čtyř charakteristik.

Přibližně 90 % mužů v každém věku bylo aktuálně zaměstnaných. Přibližně tři čtvrtiny mužů měly v každém věku profesionální, nemanuální práci nebo odbornou manuální práci podle klasifikace socioekonomických skupin Národního statistického úřadu; pouze zhruba čtvrtina vykonávala částečně odbornou nebo neodbornou manuální práci. Čtvrtina mužů byla ve věku 32 let označena za muže, kteří domů přinášejí nízký plat (v dané době méně než 120 £ týdně). V rozmezí let 1985 až 2001 se maloobchodní index přibližně zdvojnásobil (z 91 na 174, kde leden 1987 = 100), takže kritérium nízkého čistého platu ve věku 48 let bylo nastaveno na méně než 240 £ týdně. Přibližně 16 % mužů mělo ve věku 48 let srovnatelně nízký čistý plat. Podíl mužů, kteří byli v průběhu minulých pěti let nezaměstnaní devět měsíců nebo kratší dobu, vzrostl z 83 % ve věku 32 let na 91 % ve věku 48 let. Pro složené měřítko „uspokojivé

historie zaměstnání“ bylo třeba získat uspokojivé hodnocení nejméně podle tří z těchto čtyř kritérií, přičemž procentuální část mužů, kteří byli hodnoceni jako uspokojiví, vzrostla ze 76 % ve věku 32 let na 82 % ve věku 48 let.

Pouze 15 % mužů ve věku 48 let se angažovalo fyzických rvaček, při nichž padaly rány (během posledních pěti let), v porovnání s 37 % ve věku 32 let. Rvačky při výkonu práce policisty, vězeňského dozorce nebo člena ostrahy se nepočítaly, ani muži, kteří byli viktimizováni při obraně.

Ve věku 32 let vycházelo kritérium „neužívání návykových látek“ životní úspěšnosti z absence alkoholismu, užívání konopí a užívání jiných drog. Bylo nicméně považováno za žádoucí použít samostatná kritéria pro pití a pro užívání drog.

Ve věku 48 let 86 % mužů sdělilo, že během posledních pěti let neřídili vozidlo po konzumaci deseti jednotek alkoholu nebo více, v porovnání s 56 % ve věku 32 let. (Jedna jednotka alkoholu odpovídá polovině pinty piva nebo jablečného vína (cider), jedné míře tvrdého alkoholu nebo jedné skleničce vína; spotřeba deseti nebo více jednotek alkoholu by téměř s určitostí vedla neúspěšnému absolvování britské dechové zkoušky, která stanoví jako mezní hodnotu 80 mg alkoholu na 100 ml krve.) Zhruba 85 % mužů nebyli ve věku 48 let silní pijáci, v porovnání se 79 % ve věku 32 let, protože nekonzumovali 40 nebo více jednotek alkoholu týdně. Více než 70 % mužů neholdovalo ve věku 48 let opíjení se, v porovnání se dvěma třetinami ve věku 32 let, protože během posledního měsíce nevypli 13 nebo více jednotek za jeden večer. Zhruba tři čtvrtiny mužů v každém věku byly identifikovány jako pravděpodobně nealkoholici, protože odpověděli „ano“ na maximálně jednu z dále uvedených otázek (dotazník CAGE; viz Mayfield, McLeod a Hall, 1974).

1. Cítil jste se někdy podrážděný kvůli kritice svého pití?
2. Měl jste někdy kvůli pití pocity viny?
3. Začal jste někdy den tím, že jste se napil?
4. Pomyslel jste si někdy, že byste měl pití omezit?

Procentuální část mužů, kteří byli považováni za muže s přijatelnou historií pití (přijatelnou nejméně podle tří ze čtyř uvedených kritérií), vzrostla ze 62 % ve věku 32 let na 79 % ve věku 48 let.

Procentuální část mužů, kteří neužívali během posledních pěti let konopí, vzrostla pouze mírně oproti věku 32 let (82 %) ve věku 48 let (85 %). A podobně, procentuální část mužů, kteří neužívali některou jinou drogu (heroin, kokain, amfetamin, halucinogeny, barbituráty), mírně vzrostla z 90 % ve věku 32 let na 93 % ve věku 48 let. Při zahrnutí konopí a dalších drog nepatřilo ve věku 32 let mezi uživatele drog 81 % mužů, v porovnání s 82 % ve věku 48 let.

Procentuální část mužů, kteří podle self-reportu uváděli jeden ze šesti trestných činů (vloupání, krádež vozidla, krádež věci z vozidla, krádež v obchodě, krádež z automatu a vandalismus) během posledních pěti let, poklesla z 11 % ve věku 32 let pouze na 3 % ve věku 48 let. Pro detekci mužů s nepsychotickou psychiatrickou poruchou (v zásadě úzkost nebo deprese) byl použit dotazník celkového zdravotního stavu (GHQ) obsahující třicet položek. Podle Goldberga (1978) lze každého, kdo získá skóre pět nebo vyšší, označit za pravděpodobný psychiatrický případ. Podíl mužů, kteří nebyli označeni za pravděpodobné psychiatrické případy, vzrostl ze 76 % ve věku 32 let na 84 % ve věku 48 let. A konečně, cca 8 % mužů bylo ve věku 42 – 47 let odsouzeno, v porovnání s 12 % ve věku 27 – 32 let.

Souhrnné měřítko životní úspěšnosti

V této zprávě bylo pro věk 32 a 48 let použito devět kritérií životní úspěšnosti:

1. Uspokojivá historie bydlení.
2. Uspokojivá historie soužití.
3. Uspokojivá historie zaměstnání.
4. Neúčast ve rvačkách během posledních pěti let.
5. Přijatelná míra užívání alkoholu.
6. Neužívání žádných drog během posledních pěti let.
7. Žádné self-reported trestné činy (z uvedených šesti) během posledních pěti let.
8. Uspokojivé duševní zdraví (skór čtyři nebo nižší podle dotazníku obecného zdraví [GHQ]).
9. Žádná odsouzení během posledních pěti let.

Každému muži byl v každém věku přiřazen skór podle toho, z jaké části v procentech byl podle těchto devíti kritérií považován za úspěšného. (Tam, kde data chyběla, bylo možné při stanovení skóru vycházet z méně než devíti kritérií.) Nový skór úspěšnosti ve věku 32 let koreloval s původním skórem úspěšnosti ve věku 32 let s koeficientem 0,91. Úspěšní muži byli na této nové škále definováni jako muži, kteří byli úspěšní nejméně podle šesti z uvedených kritérií. Z 285 mužů, kteří byli podle původní škály ve věku 32 let klasifikováni jako úspěšní, jich jako úspěšných ve věku 32 let bylo podle nové škály klasifikováno 272. Z 93 mužů, kteří byli podle původní škály ve věku 32 let klasifikováni jako neúspěšní, jich bylo 70 klasifikováno rovněž jako neúspěšných ve věku 32 let podle nové škály. Jak je uvedeno v tabulce 5.1, procentuální část mužů, kteří byli považováni za muže žijící úspěšné životy, vzrostl ze 78 % ve věku 32 let na 88 % ve věku 48 let. Dobrou zprávou je tedy to, že naprostá většina mužů byla ohodnocena jako muži žijící úspěšné životy, protože dosáhli úspěšnosti nejméně podle šesti z uvedených kritérií životní úspěšnosti.

Ve věku 32 let byla spolehlivost (Cronbach alfa) škály životní úspěšnosti 0,65. Tento údaj nebyl vysoký částečně z toho důvodu, že byla provedena dichotomizace všech proměnných, také ale proto, že skór GHQ nebyl příliš silně korelovan s některými z ostatních kritérií. Ze 36 porovnání všech kritérií mezi sebou navzájem pouze čtyři nebyla významná na hladině $p = 0,05$ (jednostranně z důvodu směrových predikcí): bydlení vs. užívání drog, rvačky vs. GHQ, pití vs. GHQ a užívání drog vs. GHQ. Přesto ale bylo považováno za užitečné zahrnout do kritérií životní úspěšnosti také měřítko duševního zdraví.

Ve věku 48 let byla spolehlivost škály životní úspěšnosti 0,52. Ze 36 porovnání všech kritérií mezi sebou navzájem jich 13 nebylo významných na hladině $p = 0,05$ (jednostranně): bydlení vs. pití, soužití vs. rvačky, soužití vs. pití, zaměstnání vs. pití, zaměstnání vs. rvačky, soužití vs. self-reported trestná činnost, zaměstnání vs. self-reported trestná činnost, rvačky vs. GHQ, pití vs. self-reported trestná činnost, užívání drog vs. self-reported trestná činnost, užívání drog vs. GHQ, self-reported trestná činnost vs. GHQ a odsouzení vs. GHQ. Stejně jako dříve, ani zde nebyla souvislost mezi GHQ a ostatními kritérii příliš silná; to platilo také pro self-reported trestnou činnost, což může být způsobeno její velmi nízkou prevalencí ve věku 48 let (3 %).

Změna životní úspěšnosti v průběhu času

V tabulce 5.2 jsou porovnána kritéria životní úspěšnosti ve věku 32 let a 48 let, s cílem získat odpovědi na dvě různé otázky:

1. Došlo ke změně prevalence?
2. Byla přítomna kontinuita v čase?

Tabulka 5.2 Porovnání životní úspěšnosti ve věku 32 a 48 let

Kritéria	Prevalence			Kontinuita			
	32	48	P	Y/Y	Y/N	OR	p
Uspokojivé bydlení	68,0	80,5	0,0001	88,8	62,8	4,7	0,0001
Uspokojivé soužití	77,6	76,2	NS	83,6	50,6	5,0	0,0001
Uspokojivé zaměstnání	76,3	81,4	0,051	89,1	56,6	6,3	0,0001
Neúčast ve rvačkách	63,1	85,2	0,0001	91,9	73,8	4,0	0,0001
Přijatelná míra užívání alkoholu	62,2	78,4	0,0001	88,6	61,7	4,8	0,0001
Neužívání drog	81,0	82,4	NS	93,0	37,3	22,3	0,0001
Žádné self-reported tr. činy	89,2	96,9	0,0001	98,1	86,8	7,8	0,0001
GHQ skór 0-4	76,8	84,0	0,014	87,5	72,7	2,6	0,004
Nulový výskyt odsouzení	88,8	91,8	0,082	96,0	59,1	16,5	0,0001
Úspěšný život	78,5	88,7	0,0001	94,2	68,4	7,5	0,0001

Poznámky: Vychází z 353 mužů, kteří absolvovali rozhovor ve věku 32 i 48 let

Y/Y = % uspokojivých hodnocení ve věku 48 let, která byla uspokojivá i ve věku 32 let

Y/N = % uspokojivých hodnocení ve věku 48 let, která byla neuspokojivá ve věku 32 let

OR = % pravděpodobnosti

*NS = *Není významné**

Tyto analýzy vycházejí z 353 mužů, kteří absolvovali rozhovor ve věku 32let i ve věku 48 let. Jako příklad lze uvést, že 81 % mužů neužívalo ve věku 32 let drogy, zatímco ve věku 48 let drogy neužívalo 82 % mužů. Tyto dvě procentuální hodnoty se podle McNemarova testu nelišily významně ($\chi^2 = 0,36$, 1 df.), což ukazuje, že prevalence užívání drog se významně nezměnila. Ovšem 93 % neuzivatelů drog ve věku 32 let zůstalo neuzivateli i ve věku 48 let, v porovnání pouze s 37 % uživatelů drog ve věku 32 let, kteří ve věku 48 let drogy již neužívali. Tyto procentuální hodnoty se lišily významně ($\chi^2 = 112,0$, $p < 0,0001$), s vysokou hodnotou % pravděpodobnosti 22,3 (interval spolehlivosti 11,4 – 43,6), což ukazuje vysoký stupeň kontinuity užívání drog v čase.

Z tabulky 5.2 vyplývá, že procentuální hodnoty mužů s uspokojivým bydlením, zaměstnáním a přijatelným pitím, kteří se neúčastní rvaček, uvádějí při self-reportu nulovou trestnou činnost a mají dobré duševní zdraví, významně vzrostly ve věku 48 let oproti věku 32 let. Prevalence uspokojivého soužití, užívání drog a nulového výskytu odsouzení se významně nezměnily. Vyskytla se významná kontinuita v čase, pokud jde o všechna měřítka životního úspěchu.

Z hlediska všech kritérií životní úspěšnosti bylo 84 % a 98 % úspěšných mužů ve věku 32 let nadále úspěšných i ve věku 48 let. Úspěšní muži vykazovali tudíž tendenci pokračovat ve svém úspěšném životě. S výjimkou užívání drog se více než polovina neúspěšných mužů ve věku 32 let stala ve věku 48 let úspěšnými. Celých 87 % self-reporting pachatelů trestné činnosti ve věku 32 let trestnou činnost ve věku 48 let nepáchalo a 74 % mužů, kteří se účastnili rvaček ve věku 32 let, se jich již ve věku 48 let neúčastnilo.

Poměr mužů, kteří vedli úspěšné životy, vzrostl ze 78 % ve věku 32 let na 88 % ve věku 48 let, z velké části z toho důvodu, že více než dvě třetiny mužů, kteří byli ve věku 32 let neúspěšní, se staly ve věku 48 let úspěšnými. Pouze 6 % mužů, kteří byli ve věku 32 let úspěšní, se ve věku 48 let stalo neúspěšnými. Tyto výsledky jsou povzbudivé. Je nicméně nutno vyzdvihnout skutečnost, že (s výjimkou odsouzení) vycházejí všechny tyto výsledky ze self-reported skutečností. Je možné, že se muži s tím, jak stárnou, stali opatrnějšími a více dbali na to, aby tazatelé předvedli solidní fasádu. Bude proveden výzkum validity rozhovorů ve věku 48 let, který ovšem přesahuje rámec této zprávy.

Souhrn

Ve věku 32 let a 48 let bylo srovnatelným způsobem měřeno devět kritérií životní úspěšnosti. Naprostá většina mužů (88 %) byla ve věku 48 let považována za muže žijící úspěšné životy, jelikož vykazovali úspěšnost nejméně podle šesti ze zmíněných devíti kritérií. Životní úspěšnost se ve věku 48 let oproti věku 32 let zvýšila; ve věku 32 let vedlo úspěšné životy 78 % mužů. Byla zjištěna významná kontinuita v čase, a to vzhledem ke všem kritériím životní úspěšnosti. Například, 94 % úspěšných mužů ve věku 32 let bylo nadále úspěšných i ve věku 48 let, v porovnání se dvěma třetinami neúspěšných mužů ve věku 32 let. Životní úspěšnost se spolu s věkem zvyšovala, protože úspěšní muži vykazovali tendenci k tomu zůstat úspěšní a neúspěšní muži naopak k tomu stát se úspěšnými.

6. Perzistentní pachatelé, desisters a pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání

Životní úspěšnost

Tabulka 6.1 uvádí míru, v jaké byli muži, kteří nebyli odsouzeni, perzistentními pachateli, pachateli, kteří zanechali trestné činnosti (desisters), a pachateli s pozdějším nástupem kriminálního jednání úspěšní, pokud jde o různé aspekty jejich životů ve věku 48 let. Tyto kategorie oficiálních pachatelů byly definovány v kapitole 3: „perzistentní pachatelé“ byli odsouzeni před dosažením věku 21 let i poté, „pachatelé, kteří zanechali trestné činnosti“ byli odsouzeni pouze před dosažením věku 21 let a „pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání“ byli odsouzeni až ve věku 21 let nebo starším. Muži, kteří nebyli odsouzeni, zůstali bez odsouzení až do věku 50 let.

Tabulka 6.1 Životní úspěšnost ve věku 48 let podle kategorií pachatelů

Kritéria úspěšnosti	% mužů, kteří nebyli odsouzeni (216)	% desisters (47)	% pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání (31)	% perzistentních pachatelů (65)
Uspokojivé bydlení	83,8	83,0	80,6	64,6*
Uspokojivé soužití	75,5	78,7	71,0	76,9
Uspokojivé zaměstnání	87,0	87,2	74,2	63,1*
Neúčast ve rvačkách	90,3	91,5	87,1	63,1*
Příjemná míra užívání alkoholu	85,2	70,2*	64,5*	67,7*
Neužívání drog	89,8	83,0	74,2*	61,5*
Žádná self-reported tr. činnost	98,1	97,9	96,8	92,3*
GHQ skóre 0-4	84,3	84,1	80,0	82,3
Nulový výskyt odsouzení**	100,0	100,0	76,3	66,7
Úspěšný život	94,9	95,7	83,9*	64,6*

* = Významný rozdíl oproti mužům, kteří nebyli odsouzeni ($p < 0,05$).

** = Testy nebyly provedeny pro muže, kteří nebyli odsouzeni během předcházejících pěti let.

Dobrou zprávou je skutečnost, že většina všech skupin byla považována za žijící úspěšné životy: 95 % mužů, kteří nebyli odsouzeni, 96 % desisters, 84 % pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání a 65 % perzistentních pachatelů. Nejdůležitějším zjištěním je to, že desisters se významně nelišili od mužů, kteří nebyli odsouzeni, v sedmi z osmi oblastí nebo podle svého celkového skóre úspěšnosti. Desisters se ve věku 48 let významně lišili pouze v užívání alkoholu (70 % 47 desisters bylo hodnoceno jako uspokojivých, v porovnání s 85 % 216 mužů, kteří nebyli odsouzeni: OR = 2,4; CI 1,2 – 5,2). Desisters se rovněž poněkud (nikoliv ale významně) lišili, pokud jde o užívání drog (83 % desisters nebylo uživateli drog, v porovnání s 90 % mužů, kteří nebyli odsouzeni: OR = 1,8; CI 0,8 – 4,4). Podle všech ostatních kritérií vykazovali desisters a muži, kteří nebyli odsouzeni, ve věku 48 let velmi podobné výsledky. Jelikož pouze 2 % desisters (jeden muž) uváděla ve věku 48 let spáchání trestného činu, zdá se, že tito pachatelé trestné činnosti do dosažení uvedeného věku vskutku zanechali.

Pachatelé s pozdějším nástupem kriminální kariéry se od mužů, kteří nebyli odsouzeni, významně lišili, pokud jde o užívání alkoholu a drog (a dále se nevýznamně lišili na hladině 5 %, ovšem významně na hladině 10 %, pokud jde o zaměstnání). Pouze 24 % pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání bylo během uplynulých pěti let odsouzeno. Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání byli obecně méně úspěšní než muži, kteří nebyli odsouzeni (84 % z 31 mužů byli považováni za úspěšné, v porovnání s 95 % z 216: OR = 3,6; CI 1,2 – 11,1).

Není překvapující, že perzistentní pachatelé ve věku 48 let vedli nejméně úspěšné životy, i když pouze jedna třetina z nich byla v nedávné době odsouzena. Přesto vedly podle našich kritérií celkem dvě třetiny (65 %) perzistentních pachatelů ve věku 48 let úspěšné životy, v porovnání s 95 % mužů, kteří nebyli odsouzeni (OR = 10,2; CI 4,6 – 22,5). Perzistentní pachatelé, kteří byli aktuálně aktivními pachateli trestné činnosti, vykazovali mnohem nižší pravděpodobnost úspěšnosti (20 %) než perzistentní pachatelé, kteří aktuálně trestnou činnost nepáchali (84 %). Perzistentní pachatelé byli statisticky významně méně úspěšní než muži, kteří nebyli odsouzeni, a to v každé oblasti života s výjimkou soužití a úzkosti / deprese (podle GHQ).

Podle tabulky 6.1 se může jevit překvapujícím skutečnost, že procentuální část mužů, kteří během uplynulých pěti let uváděli podle self-reportu spáchání trestného činu, byla o tolik nižší než procentuální část mužů, kteří byli ve stejné době oficiálně odsouzeni za nějaký trestný čin. Například, 33 % perzistentních pachatelů bylo odsouzeno, ovšem pouze 8 % uvádělo podle self-reportu spáchání trestného činu; dále bylo odsouzeno 24 % pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, ovšem pouze 3 % z nich uvádělo spáchání trestného činu v self-reported průzkumu. Je nicméně nutno mít na paměti, že odsouzení se zakládala na 23 typech trestných činů, zatímco self-reporting trestné činnosti pokrývalo pouze šest trestných činů. Pokud bychom při posuzování odsouzení vycházeli pouze z těchto srovnatelných šesti trestných činů, týkalo by se odsouzení 9 % perzistentních pachatelů a 14 % pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání. Prevalence výskytu odsouzení a self-reported skutečností byla tudíž srovnatelná v případech perzistentních pachatelů, nikoliv ale v případech pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání. Je možné, že pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání ve věku 48 let uváděli podle self-reportu méně trestných činů, než jak by odpovídalo skutečnosti.

V tabulce 6.2 jsou uvedeny odpovídající výsledky pro věk 32 let, kdy byla u desisters menší pravděpodobnost vedení úspěšných životů než u mužů, kteří nebyli odsouzeni (79 % z 52 desisters bylo úspěšných, v porovnání s 90 % z 222 mužů, kteří nebyli odsouzeni: OR = 2,3; CI 1,1 – 5,1). Desisters se významně lišili od mužů, kteří nebyli odsouzeni, pokud jde o rvačky, pití a self-reported trestnou činnost (a dále se významně lišili na hladině 10 %, nikoliv ale 5 %, pokud jde o užívání drog: OR = 1,9; CI = 0,9 – 4,3). Z tohoto důvodu došli Nagin, Farrington a Moffittová (1995, s. 111) při testování teorie Moffittové na základě dat z cambridgeské studie do věku 32 let k závěru, že:

Do dosažení věku 32 let nebylo možné odlišit pracovní záznamy adolescencí limitovaných pachatelů od těch, kteří nikdy nebyli odsouzeni, a tyto záznamy byly podstatně lepší než v případě chronických pachatelů. Rovněž se zdá, že adolescencí limitovaní pachatelé navázali lepší vztahy se svými družkami než chroničtí pachatelé. Zdánlivé reformování adolescencí limitovaných pachatelů bylo ovšem méně než úplné. Tito muži pokračovali v silném pití a užívání drog, účastnili se rvaček a páchali kriminální činnost (podle self-reported dat).

Tabulka 6.2 Životní úspěšnost ve věku 32 let podle kategorií pachatelů

Kritéria úspěšnosti	% mužů, kteří nebyli trestáni (222)	% desisters (52)	% pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání (35)	% perzistentních pachatelů (65)
Uspokojivé bydlení	71,6	71,2	68,6	50,8*
Uspokojivé soužití	78,8	78,8	80,0	64,6*
Uspokojivé zaměstnání	82,4	82,0	70,6	52,3*
Neúčast ve rvačkách	72,5	54,9*	62,9	33,8*
Přijatelná míra užívání alkoholu	73,9	47,1*	62,9	32,3*
Neužívání drog	88,7	80,4	80,0	52,3*
Žádná self-reported tr. činnost	95,9	88,5*	85,7*	64,6*
GHQ skór 0-4	80,2	75,0	65,7	67,7*
Nulový výskyt odsouzení**	100,0	100,0	71,1	51,4
Úspěšný život	89,6	78,8*	68,6*	41,5*

* = Významný rozdíl oproti mužů, kteří nebyli odsouzeni ($p < 0,05$).

** = Testy nebyly provedeny u mužů, kteří nebyli odsouzeni během předcházejících pěti let.

V rámci tohoto předchozího výzkumu byli „adolescencí limitovaní“ pachatelé ti, kteří nebyli odsouzeni po dosažení věku 22 let.

Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání se ve věku 32 let významně lišili od mužů, kteří nebyli odsouzeni, pokud jde o self-reported trestnou činnost (a dále se významně lišili na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %, pokud jde o vykazování vyšší míry úzkosti – deprese podle GHQ: 66 % z 35 pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání bylo úspěšných podle GHQ, v porovnání s 80 % z 222 mužů, kteří nebyli odsouzeni: OR = 2,1; CI – 0,98 – 4,6). Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání se rovněž lišili (nikoliv ale tak významně), pokud jde o historii zaměstnání (OR = 2,0) a zneužívání drog (OR = 2,0). podle celkového skóru úspěšnosti žili pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání ve věku 32 let méně úspěšné životy než muži, kteří nebyli odsouzeni (69 % jich bylo považováno za úspěšné, v porovnání s 90 % mužů, kteří nebyli odsouzeni: OR = 4,0; CI 1,7 – 9,1).

Není překvapující, že perzistentní pachatelé byli ve věku 32 let významně méně úspěšní než muži, kteří nebyli odsouzeni, a to ve všech aspektech svého života. Pouze 42 % perzistentních pachatelů žilo úspěšné životy ve věku 32 let, v porovnání s 90 % mužů, kteří nebyli odsouzeni (OR = 12,2; CI 6,3 – 23,5).

Z porovnání tabulek 6.1 a 6.2 je zřejmé, že od věku 32 let do věku 48 let se všechny čtyři skupiny staly úspěšnějšími. Procentuální část mužů, kteří vedli úspěšné životy, vzrostla z 90 % na 95 % v případě mužů, kteří nebyli odsouzeni, ze 79 % na 96 % u desisters, ze 69 % na 84 % u pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, a konečně ze 42 % na 65 % u perzistentních pachatelů.

Rizikové faktory v dětství

V tabulce 6.3 je ukázáno, v jaké míře vykazovali ve věku 50 let perzistentní pachatelé, desisters, pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání a muži, kteří nebyli odsouzeni, klíčové rizikové faktory ve věku 8 – 10 let. Pro účely těchto analýz byla každá proměnná ve věku 8 – 10 let v co nejvyšší míře dichotomizována do „nejhorší“ čtvrtiny mužů (např. čtvrtina mužů s nejnižším příjmem nebo s nejnižší inteligencí) vs. zbývající část.

Účelem tohoto kroku bylo porovnat význam různých proměnných, a také umožnit přístup s využitím „rizikových faktorů“. Jelikož většina proměnných byla původně klasifikována do malého počtu kategorií, a protože jemné odlišení mezi kategoriemi nebylo možné s velkou přesností, nedocházelo při této dichotomizaci obvykle k velké ztrátě informací. Pro zajištění shody s předchozím předpokladem toho, že zhruba jedna čtvrtina vzorku bude odsouzena v mladistvém věku, bylo zvoleno přibližné rozdělení na jednu čtvrtinu / tři čtvrtiny. Důležitější výhoda dichotomizace spočívala v tom, že se získané výsledky staly snadněji srozumitelnými (viz také Farrington a Loeber, 2000).

Aby bylo možné učinit validní závěry, je důležité mít k dispozici kompletní data. Podle většiny z rizikových faktorů v dětství, které jsou uvedené v tabulce 6.3, byly známy informace o většině chlapců (13 z 21). Část chybějících dat odpovídala 1 % nebo méně ve třech případech, 4 až 5 % ve třech případech, 6 % pro nízké výsledky na základní škole a 7 % pro slabý dohled rodičů. Procentuální část chlapců, kteří byli identifikováni podle každého z rizikových faktorů, je uvedena v závorkách.

Klíčové rizikové faktory v dětství, které uvádí tabulka 6.3, byly použity a popsány v řadě dosavadních publikací (např. West a Farrington, 1973; jako novější příklady lze uvést: Farrington, 2000a, 2000c, 2001a, 2002a, 2006a, 2006b, 2006c). Stručně řečeno, nízká sociální třída (socioekonomický status) naznačovala, že živitel rodiny (obvykle otec) má nekvalifikovanou manuální práci. Výzkumní sociální pracovníci, kteří prováděli s rodinami rozhovory, hodnotili nízký příjem rodiny a nekvalitní bydlení; nekvalitní bydlení značilo chátrající prostory. Početné rodiny značila rodiny, kde bylo do desátých narozenin chlapce pět nebo více dětí jeho matky.

Tabulka 6.3 Rizikové faktory v dětství vs. kategorie odsouzených pachatelů

Rizikové faktory ve věku 8 – 10 let (% identifikovaných)	% mužů, kteří nebyli odsouzeni (237)	% desisters (53)	% pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání (38)	% perzistentních pachatelů (70)
Socioekonomický status				
Nízká sociální třída (19)	17,3	17,0	18,4	30,0*
Nízký rodinný příjem (23)	18,1	24,5	15,8	41,4*
Nekvalitní bydlení (37)	27,4	58,5*	52,6*	45,7*
Početné rodiny (24)	16,0	28,3*	31,6*	44,3*
Rodina				
Odsouzení rodiče (27)	17,3	41,5*	26,3	50,0*
Delikventní sourozenec (11)	6,8	13,2	7,9	25,7*
Mladá matka (22)	16,9	22,6	21,1	38,6*
Špatná výchova dítěte (24)	18,9	34,0*	16,7	34,4*
Slabý dohled (19)	12,5	22,4	22,2	37,1*
Rodina s narušenou strukturou (22)	15,2	28,3*	28,9*	38,6*
Škola				
Nízké neverbální IQ (25)	18,1	34,0*	36,8*	35,7*
Nízké verbální IQ (25)	19,6	26,4	34,2*	39,1*
Nízké výsledky na zákl. škole (23)	15,1	30,0*	32,4*	41,5*
Individuální aspekty				
Vysoká míra ochoty podstupovat riziko (30)	20,5	47,2*	23,7	48,6*
Zhoršená koncentrace pozornosti (20)	13,9	28,3*	27,0*	30,0*
Vysoká míra impulzivitu (25)	19,8	32,1	34,2*	31,4*
Nízká obliba (32)	28,0	25,5	34,3	47,0*
Vysoká míra nervozity (24)	25,6	10,0*	38,9	21,9
Chování				
Neposlušnost (22)	13,1	37,7*	18,4	38,6*
Složené aspekty				
Antisociální (24)	13,5	37,7*	21,1	44,3*
Zranitelnost (15)	6,3	26,4*	21,1*	35,7*

* = Významný rozdíl oproti mužům, kteří nebyli odsouzeni ($p < 0,05$).

Pokud jde o rodinné faktory, výskyt odsouzeného rodiče a odsouzeného staršího sourozence se měřil až do desátých narozenin chlapce a týkal se pouze biologických příbuzných. Mladá matka značí matky, které byly v době, kdy se jim narodilo první dítě, v mladistvém věku. Špatná výchova dítěte, kterou hodnotili sociální pracovníci, představovala kombinaci rodičovského postoje, dodržované disciplíny (hrubý nebo nevyrovnaný postoj) a konfliktu s rodiči. Slabý rodičovský dohled platil pro rodiče, kteří nastavovali neurčitá pravidla nebo nevěděli, kde jejich chlapec je, když jde ven. Chlapci z rodin s narušenou strukturou byli takoví, kteří byli odděleni od jednoho z rodičů (obvykle od otce) do desátých narozenin, z důvodů jiných než úmrtí nebo hospitalizace (obvykle na základě nesouladu mezi rodiči).

Nízké neverbální IQ značilo IQ skóre 90 nebo nižší podle testu progresivních matic. Nízké verbální IQ bylo použito u chlapců v nejnižším kvartilu podle testů verbálního porozumění a slovní zásoby. Nízké výsledky na základní škole se zakládaly na kombinaci skóre pro aritmetiku, angličtinu a verbální uvažování, které dodaly školy.

Chlapci vyznačující se vysokou mírou ochoty podstupovat riziko byli ti, kteří podle rodičů a vrstevníků hodně riskovali (např. v dopravě, šplhání-horolezectví, prozkoumávání). Chlapce s nedostatečnou koncentrací pozornosti nebo neklidu ve třídě identifikovali učitelé. Vysoká

míra impulzivnosti vycházela z nedostatečnosti v psychomotorice – test Porteusovy labyrinty, Spiral Maze test a Tapping test (podrobněji se lze o těchto testech, které byly administrovány ve věku 8 – 10 let, dočíst v: West a Farrington, 1973). Nízká obliba vycházela z hodnocení vrstevníků, naopak nervózní – odtažití chlapce hodnotili rodiče.

Všechny výše uvedené rizikové faktory by mohly pravděpodobně být určitým způsobem příčinou trestné činnosti. Neposlušnost, jíž hodnotili vrstevníci a učitelé, byla použita pro označení chlapců, kteří se již ve věku 8 – 10 let chovali špatně. Neposlušnost byla prediktorem trestné činnosti nikoliv z toho důvodu, že byla její příčinou, ale protože byla mírou stejného základního konstruktů jako trestná činnosti (např. antisociální osobnost), jenž vykazoval tendenci přetrvávat v čase.

Byla vypracována škála antisociální osobnosti ve věku 8 – 10 let, a sice na základě proměnných: neposlušnost, problémy s chováním, obtíže s dodržováním disciplíny, nečestností, krádeže, míra ochoty podstupovat riziko, zhoršená koncentrace pozornosti, impulzivnost a záškoláctví (Farrington, 1991a). Zhruba jedna čtvrtina chlapců (24 %) byla ve věku 8 – 10 let identifikována jako antisociálních, protože vykazovali čtyři nebo více z těchto deseti rizikových faktorů.

V raném období (když byli chlapci v mladistvém věku) byl vypracován tzv. skór zranitelnosti, který vycházel z těchto faktorů: odsouzený rodič, nízký rodinný příjem, velká početnost rodiny, špatná/nedostatečná výchova dítěte a nízké neverbální IQ. Jako zranitelných bylo identifikováno 63 chlapců, u nichž byly tři nebo více těchto pěti faktorů hodnoceny záporně (West a Farrington, 1973, s. 131).

Predikce páchání trestné činnosti

Jak ukazuje tabulka 6.3, perzistentní pachatelé se od mužů, kteří nebyli odsouzeni, významně lišili vzhledem ke každému rizikovému faktoru s výjimkou nervozity. Impulzivnost (OR = 1,9) a nízká sociální třída (OR = 2,0) byly nejslabšími prediktory perzistentních pachatelů, zatímco odsouzený rodič (OR = 4,8), delikventní sourozenec (OR = 4,8), velká velikost rodiny (OR = 4,2), slabý rodičovský dohled (OR = 4,1) a nízké výsledky na základní škole (OR = 4,0) byly nejsilnějšími objasňujícími prediktory (bez zahrnutí neposlušnosti, antisociálního chování a zranitelnosti).

Desisters byli významně predikováni zejména nekvalitním bydlením (OR = 3,7), vysokou mírou ochoty podstupovat riziko (OR = 3,5) a odsouzeným rodičem (OR = 3,4), přičemž nervozita u nich byla významně nepravděpodobná (OR = 0,32). U perzistentních pachatelů bylo významně pravděpodobnější než u desisters to, že jsou nepopulární (OR = 2,6), a (na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %) že pocházejí z rodin s nízkým příjmem (OR = 2,2).

Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání byli významně predikováni zejména: nekvalitním bydlením (OR = 2,9), nízkými výsledky na základní škole (OR = 2,7) a nízkým neverbálním IQ (OR = 2,6). Narozdíl od perzistentních pachatelů a desisters nevykazovali ve věku 8 – 10 let žádnou významnou tendenci být neposlušní nebo antisociální. Ovšem podobně jako perzistentní a desisters, i pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání vykazovali tendenci pocházet ze zranitelného prostředí (OR = 3,9). Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání vykazovali významně vyšší nervozitu (OR = 5,7) než desisters.

Predikční analýzy

V tabulce 6.4 jsou uvedeny nezávislé prediktory výstupů z hlediska páchaní trestné činnosti, které se zakládají na dopředných krokových logických regresních analýzách (viz poznámku k logistické regresi na straně 63). Do těchto analýz byly jako prediktory zahrnuty pouze vysvětlující proměnné (tj. bez zohlednění neposlušnosti, antisociálního chování, zranitelnosti). V porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni, byli perzistentní pachatelé predikováni odsouzeným rodičem, vysokou mírou ochoty podstupovat riziko, delikventním sourozencem, mladou matkou, velkou velikostí rodiny (významně na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %) a narušenou strukturou rodiny (významně na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %). V porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni, byli desisters predikováni nekvalitním bydlením, odsouzeným rodičem, vysokou mírou ochoty podstupovat riziko, nízkými výsledky na základní škole, nízkou nervozitou a narušenou strukturou rodiny (významně na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %).

Je zřejmé, že dva nejsilnější nezávislé prediktory perzistentních pachatelů (odsouzený rodič a vysoká míra ochoty podstupovat riziko) byly rovněž mezi třemi nejsilnějšími nezávislými prediktory desisters. A dále, perzistentní pachatelé a desisters se ve věku 8 – 10 let významně nelišili podle neposlušnosti, antisociálního chování či zranitelnosti. Nejsilnějšími nezávislými prediktory perzistentních pachatelů byla v porovnání s desisters nízká obliba a nízký rodinný příjem (významně na hladině 10 %, nikoliv ale na hladině 5 %). Pouze dva rizikové faktory v dětství nezávisle predikovaly pachatele s pozdějším nástupem kriminálního jednání, v porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni: nekvalitní bydlení a nízké neverbální IQ. To potvrzuje dojem, že pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání nevykazovali znatelný rozdíl ve svém chování ve věku 8 – 10 let, v porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni.

Tabulka 6.4 Logistické regresní analýzy podle kategorií pachatelů

Kritérium	Prediktory	Změna LRCS*	p
(a) Perzistentní pachatelé (vs. muži, kteří nebyli odsouzeni)	Odsouzený rodič	26,2	0,0001
	Vysoká míra ochoty podstupovat riziko	16,5	0,0001
	Delikventní sourozenec	14,1	0,0002
	Mladá matka	6,3	0,012
	Nízká obliba	3,9	0,050
	Narušená struktura rodina	3,1	0,078
(b) Desisters (vs. muži, kteří nebyli odsouzeni)	Početná rodina	3,2	0,072
	Nekvalitní bydlení	17,9	0,0001
	Odsouzený rodič	7,9	0,005
	Vysoká míra ochoty podstupovat riziko	6,1	0,014
	Nízké výsledky na základní škole	5,7	0,017
	Vysoká nervozita (-)	6,0	0,015
(c) Perzistentní pachatelé (vs. desisters)	Narušená struktura rodiny	3,1	0,080
	Nízká obliba	5,8	0,016
	Nízký rodinný příjem	3,1	0,080
(d) Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání (vs. muži, kteří nebyli odsouzeni)	Nekvalitní bydlení	9,1	0,003
	Nízké neverbální IQ	4,9	0,028
(e) Odsouzení (vs. muži, kteří nebyli odsouzeni)	Odsouzený rodič	25,4	0,0001
	Vysoká míra ochoty podstupovat riziko	17,3	0,0001
	Nízké výsledky na základní škole	17,0	0,0001
	Nekvalitní bydlení	11,9	0,0006
	Narušená struktura rodiny	3,8	0,053
	Početná rodina	3,5	0,062

Poznámka: LRCS = Likelihood Ratio Chi-squared (χ^2 pro pravděpodobnostní poměr)

(-) = záporný vztah

* po doplnění prediktoru do rovnice

Pro účely srovnání jsou nejsilnější nezávislé prediktory odsouzených vs. mužů, kteří nebyli odsouzeni, uvedeny rovněž v tabulce 6.4. Jednalo se o odsouzeného rodiče, vysokou míru ochoty podstupovat riziko, nízké výsledky na základní škole, nekvalitní bydlení, narušenou strukturu rodiny a velkou velikost rodiny. Tyto výsledky vykazují vysokou shodu s výsledky předchozích regresních analýz, které byly v rámci této studie provedeny, a které jsou zmiňovány v kapitole 1.

Klíčové nezávislé rizikové faktory ve věku 8 – 10 let typicky spadaly do šesti hlavních kategorií:

1. Rušivé chování dítěte (např. zlobení)
2. Kriminalita v rodině (odsouzený rodič, delikventní sourozenec)
3. Nízké IQ nebo nízké výsledky ve škole
4. Rodinné faktory včetně špatné výchovy dítěte, narušené struktury rodiny a mladé matky
5. Vysoká míra ochoty podstupovat riziko, impulzivnost nebo zhoršená koncentrace pozornosti
6. Ekonomická deprivace (nízký příjem, nekvalitní bydlení, velká velikost rodiny).

V rámci řady regresních analýz se jeden rizikový faktor z každé z těchto skupin ukázal být významným nezávislým prediktorem páchaní trestné činnosti. (Jak již bylo zmíněno, do

současných regresních analýzy, které se soustředily pouze na vysvětlující prediktory, nebyla zahrnuta neposlušnost.)

Bylo by bývalo možné vypracovat predikční skóry na základě logistických regresních analýz a zkoumat, jak dalece predikují různé skupiny pachatelů. Tento retrospektivní postup by ovšem vedl k nadhodnocení pravdivého stupně prediktivní účinnosti. V tabulce 6.5 je uveden realističtější odhad, který hodnotí, jak dalece by bylo možné predikovat skupiny pachatelů ve věku 8 – 10 let podle raných měřítek prostředí (zranitelnosti) a chování (neposlušnost).

Procentuální část mužů, z nichž se stali perzistentní pachatelé, vzrostla z 10 % v případě osob s 0 – 1 faktorem prostředí na 50 % v případě osob se 4 – 5 faktory prostředí. (Příslušných pět faktorů prostředí je uvedeno výše.) A naopak, procentuální část těch, kteří ani nadále nebyli odsouzeni, poklesla ze 67 % v případě osob s 0 – 1 faktorem prostředí na 19 % v případě osob se 4 – 5 faktory prostředí. Ovšem procentuální část mužů, z nichž se stali desisters, stoupla méně výrazně (ze 12 % v případě osob s 0 – 1 faktorem prostředí na 19 % v případě osob se 4 – 5 faktory) a procentuální část mužů, z nichž se stali pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání, téměř nestoupla (z 11 % v případě osob s 0 – 1 faktorem prostředí na 13 % v případě osob se 4 – 5 faktory).

Procentuální část mužů, z nichž se stali perzistentní pachatelé, rovněž stoupala spolu s rostoucí neposlušností ve věku 8 – 10 let, a sice z 8 % u málo neposlušných chlapců na 32 % u velmi neposlušných. A podobně, procentuální část mužů, z nichž se stali desisters, stoupala ze 6 % u málo neposlušných chlapců na 24 % u velmi neposlušných. A naopak, procentuální část těch, kteří ani nadále nebyli odsouzeni, klesala ze 78 % u málo neposlušných chlapců na 36 % u velmi neposlušných. Ovšem procentuální část mužů, z nichž se stali pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání, nevykazovala žádnou tendenci růstu spolu s neposlušností ve věku 8 – 10 let.

Tabulka 6.5 Predikce kategorií pachatelů

	Nebyli odsouzeni (237)	Desisters (53)	Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání (38)	Perzistentní pachatelé (70)
(a) Skór zranitelnosti				
0	110	13	13	16
(%)	(72,4)	(8,6)	(8,6)	(10,5)
1	68	18	15	11
(%)	(60,7)	(16,1)	(13,4)	(9,8)
2	44	8	2	18
(%)	(61,1)	(11,1)	(2,8)	(25,0)
3	9	8	4	9
(%)	(30,0)	(26,7)	(13,3)	(30,0)
4-5	6	6	4	16
(%)	(18,8)	(18,8)	(12,5)	(50,0)
(b) Neposlušnost				
Nízká	111	8	11	12
(%)	(78,2)	(5,6)	(7,7)	(8,5)
Nízký průměr	64	12	13	17
(%)	(60,4)	(11,3)	(12,3)	(16,0)
Vysoký průměr	31	13	7	14
(%)	(47,7)	(20,0)	(10,8)	(21,5)
Vysoký	31	20	7	27
(%)	(36,5)	(23,5)	(8,2)	(31,8)

Antisociální osobnost

Skóry antisociální osobnosti byly získány pro věková rozmezí 12 – 14 let a 15 – 18 let podobným způsobem jako skór ve věku 8 – 10 let, jak je popsáno výše (Farrington, 1991a). Mohli bychom očekávat, že perzistentní pachatelé a desisters by se bývali stali více antisociálními ve věku 8 – 10 let a 15 – 18 let, protože antisociální skóry ve stoupající míře kryly s jejich pácháním trestné činnosti, spíše než by ji predikovaly. Za předpokladu, že páchání trestné činnosti je jeden prvek širšího antisociálního životního stylu, měl by se tento životní styl vyvíjet ve shodě s pácháním trestné činnosti. Klíčovou otázkou je ovšem to, zda se pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání stávali ve věkovém rozmezí 8 – 10 let a 15 – 18 let více antisociálními, a tudíž zda jejich chování vykazovalo rané známky toho, že se z nich později (počínaje věkem 21 let) stanou pachatelé, kteří budou odsouzeni. V porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni, nebyli tito muži ve věku 8 – 10 let vysoce antisociální, je ale možné, že se do dosažení věku 15 – 18 let stali antisociálními.

V tabulce 6.6 je skór antisociální osobnosti rozdělen pro každý věk na nízký (nejlepší čtvrtina), střední (prostřední polovina) a vysoký (nejhorší čtvrtina). Ve všech třech věkových rozmezích vykazovali perzistentní pachatelé a desisters mnohem vyšší antisociální skóry než muži, kteří nebyli odsouzeni, přičemž tyto kontrasty se ve starším věku stávaly více markantními. Procentuální hodnoty v nejhorší čtvrtině byly ve věku 8 – 10 let rovny 14 % v případě mužů, kteří nebyli odsouzeni, 38 % u desisters a 44 % u perzistentních pachatelů. Ve věku 15 – 18 let byly příslušné procentuální hodnoty rovny 5 % v případě mužů, kteří nebyli odsouzeni, 47 % u desisters a 71 % u perzistentních pachatelů. Perzistentní pachatelé a desisters se tudíž od věku 8 let do věku 18 let stávali relativně více antisociálními.

Tabulka 6.6 Antisociální skóry vs. skupiny pachatelů

	Nebyli odsouzeni (237)	Desisters (53)	Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání (38)	Perzistentní pachatelé (70)
(a) Antisociální ve věku 8 – 10 let				
Málo (%)	65 (27,4)	7 (13,2)	4 (10,5)	6 (8,6)
Středně (%)	140 (59,1)	26 (49,1)	26 (68,4)	33 (47,1)
Velmi (%)	32 (13,5)	20 (37,7)	8 (21,1)	31 (44,3)
(b) Antisociální ve věku 12 – 14 let				
Málo (%)	83 (35,0)	7 (13,2)	12 (31,6)	1 (1,4)
Středně (%)	134 (56,5)	27 (50,9)	21 (55,3)	28 (40,0)
Velmi (%)	20 (8,4)	19 (35,8)	5 (13,2)	41 (58,6)
(c) Antisociální ve věku 15 – 18 let				
Málo (%)	93 (41,2)	5 (9,8)	9 (24,3)	3 (4,4)
Středně (%)	121 (53,5)	22 (43,1)	24 (64,9)	17 (25,0)
Velmi (%)	12 (5,3)	24 (47,1)	4 (10,8)	48 (70,6)

Výše uvedené platilo pro pachatele s pozdějším nástupem kriminálního jednání v mnohem menší míře. Procentuální hodnoty v nejhorší čtvrtině byly 21 % u pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, v porovnání se 14 % mužů, kteří nebyli odsouzeni, ve věku 8 – 10 let; 13 % u pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, v porovnání s 8 %

mužů, kteří nebyli odsouzeni, ve věku 12 – 14 let; a 11 % u pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání, v porovnání s 5 % mužů, kteří nebyli odsouzeni, ve věku 15 – 18 let. Žádný z těchto procentuálních rozdílů nebyl statisticky významný. Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání měli vždy tendenci být více antisociální než muži, kteří nebyli odsouzeni, vykazovali ovšem malou tendenci k rostoucímu antisociálnímu zaměření v rozmezí let 8 až 18. Na druhou stranu, jelikož se antisociální nastavení u perzistentních pachatelů a desisters v rozmezí let 8 až 18 relativně zvyšovalo, stávali se muži, kteří nebyli odsouzeni, a pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání relativně méně antisociálními.

Souhrn

Byla zkoumána životní úspěšnost perzistentních pachatelů (osob odsouzených před dosažením věku 21 let i poté), desisters (osob odsouzených pouze před dosažením věku 21 let) a pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání (osob odsouzených až po dosažení věku 21 let). Životní úspěšnost všech tří skupin se v rozmezí let 32 až 48 zlepšila. Ve věku 48 let byly za úspěšné považovány dvě třetiny perzistentních pachatelů, v porovnání pouze se 42 % ve věku 32 let; 84 % pachatelů s pozdějším nástupem kriminálního jednání bylo ve věku 48 let považováno za úspěšné, v porovnání se 69 % ve věku 32 let; a 96 % desisters bylo ve věku 48 let považováno za úspěšné, v porovnání se 79 % ve věku 32 let. Srovnatelné hodnoty byly v případě mužů, kteří nebyli odsouzeni, 90 % úspěšných ve věku 32 let a 95 % úspěšných ve věku 48 let.

Významná je skutečnost, že desisters se z hlediska životní úspěšnosti ve věku 48 let velmi podobali mužům, kteří nebyli odsouzeni, zatímco ve věku 32 let byli desisters méně úspěšní. Jedinými životními oblastmi, v nichž se desisters od mužů, kteří nebyli odsouzeni, ve věku 48 let lišili, byly faktory užívání alkoholu a drog.

Téměř všechny rizikové faktory v dětství, které byly měřeny ve věku 8 – 10 let, predikovaly trvalé pachatele, v porovnání s muži, kteří nebyli odsouzeni. Desisters nebo pachatele s pozdějším nástupem kriminálního jednání ovšem predikovalo méně rizikových faktorů v dětství. Nejdůležitějšími prediktory perzistentních pachatelů a desisters byl odsouzený rodič a vysoká míra ochoty podstupovat riziko. U perzistentních pachatelů byla větší pravděpodobnost než u desisters, že byli nepopulární nebo pocházeli z rodin s nízkým příjmem. Pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání byli predikováni nekvalitním bydlením a nízkým neverbálním IQ. Narozdíl od perzistentních a desisters nebyli pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání ve věku 8 – 10 let významně neposlušní ani antisociální. A podobně, narozdíl od perzistentních a desisters nebyli pachatelé s pozdějším nástupem kriminálního jednání ve věku 12 – 14 let nebo 15 – 18 let významně antisociální. Jeví se tudíž jako pravděpodobné, že jejich antisociální chování se nerozvinulo před dosažením věku 21 let. Je důležité se zabývat výzkumem pozdějších faktorů, které mohly vést k pozdějšímu nástupu trestné činnosti, to ale přesahuje rámec této zprávy.

Poznámka k logistické regresi

Logistická regrese je multivariační statistická metoda, která zkoumá, zda je nějaký základní faktor (např. slabý dohled rodičů, nízký rodinný příjem), o němž se předpokládá, že je spojen s výstupní proměnnou, která nás zajímá (např. to, zda je muž pachatelem trestné činnosti), při kontrolování ostatních základních faktorů statisticky významný. Prediktorem toho, zda je někdo pachatelem, může být celá řada. Tyto faktory mohou ale také souviset se sebou navzájem. Logistická regrese umožňuje prozkoumat, zda má určitá základní vysvětlující proměnná na výstupní proměnnou, která nás zajímá, významný účinek sama za sebe.

Dopředná kroková logistická regrese, která je v této zprávě popisována, volí právě takové proměnné, v pořadí podle jejich síly predikce, které vykazují statistickou spojitost s výstupní proměnnou, nezávislou na ostatních vysvětlujících proměnných zahrnutých do modelu. To nemusí nezbytně znamenat existenci příčinné souvislosti a při volbě proměnných, které budou zahrnuty, je třeba postupovat pečlivě.

Získané hodnoty % pravděpodobnosti (OR) ukazují na změnu relativní pravděpodobnosti, že dojde k určité události (např. páčání trestné činnosti), jestliže hodnota uvažované proměnné přejde z jedné kategorie do další (při kontrolování všech ostatních vysvětlujících proměnných). Tam, kde je hodnota % pravděpodobnosti (OR) vyšší než 1, vykazují lidé s daným konkrétním atributem relativně vyšší pravděpodobnost trestné činnosti než lidé, kteří tento atribut nemají. A naopak, % pravděpodobnosti (OR) nižší než 1 značí, že ve skupině s daným konkrétním atributem je relativně malá pravděpodobnost trestné činnosti.

Spolu s růstem % pravděpodobnosti (OR) stoupá také relativní riziko události. Změnu % pravděpodobnosti ale nelze interpretovat jako změnu relativního rizika (např. % pravděpodobnosti rovné 2 neznámá, že se relativní riziko události zdvojnásobilo). Například, dvě skupiny s příslušným rizikem určitého konkrétního výstupu 75 % a 60 %, pokud jde o určitý konkrétní výstup, vykazují % pravděpodobnosti (OR) rovné 2 (tj. příslušné pravděpodobnosti jsou 3:1 a 6:4 a hodnota % pravděpodobnosti [OR] je $(3/1)/(6/4)=2$). A podobně, dvě skupiny s příslušným rizikem 33 % a 20 % mají rovněž hodnotu % pravděpodobnosti (OR) rovnou 2 (tj. $(1/2)/(1/4)=2$; příslušné pravděpodobnosti jsou 1:2 a 1:4).

7. Důsledky pro strategii

Hlavní důsledky pro strategii, které by bylo možné z cambridgeské studie vyvodit, vyplývají ze skutečnosti, že nejvíce činní pachatelé začínají s pácháním trestné činnosti brzo a mívají dlouhou kriminální kariéru. Téměř žádný z těch, kdo byli poprvé odsouzeni ve věku 10 – 13 let (91 %) nebo 14 – 16 let (84 %), s pácháním trestné činnosti po prvním trestném činu nepřestal. Tito muži naopak pokračovali v páchání trestné činnosti (podle výskytu odsouzení) průměrně po dobu 13 let. Muži, kteří s pácháním trestné činnosti začali ve věku 10 – 13 let, byli v průměru odsouzeni devětkrát a muži, kteří začali ve věku 14 – 16 let, byli v průměru odsouzeni šestkrát. Naopak každý z mužů, kteří byli poprvé odsouzeni ve věku 17 let nebo později, byl odsouzen v průměru pouze zhruba dvakrát. Důležitým strategickým cílem by tudíž měla být prevence (nebo oddálení) raného nástupu páchání trestné činnosti.

Cambridgeská studie ukazuje míru, v jaké by mohlo být možné predikovat různé typy pachatelů (perzistentní, desisters nebo s pozdějším nástupem kriminálního jednání) v dětství, ve věku 8 – 10 let. Na základě těchto výsledků by bylo možné vypracovat nástroje na posuzování rizik (viz např. Howell, 2001). Důležité je zejména predikovat délku (nebo reziduální délku) kriminální kariéry, aby bylo možné zajistit, že se nebude plýtvat cenným prostorem ve vězení na tresty odnětí svobody osob, které vbrzku s pácháním trestné činnosti skončí (Kazemian a Farrington, 2006).

Podle cambridgeské studie jsou nejdůležitější rizikové faktory páchání trestné činnosti, uplatňující se v dětství, tyto: kriminalita v rodině, chudoba, impulzivnost, špatná výchova dítěte a nízké školní výsledky (a samozřejmě také rané antisociální chování). Impulzivnost je možné omezit vzdělávacími programy zaměřenými na kognitivně behaviorální dovednosti, výchovu dítěte by bylo možné zlepšit vzděláváním rodičů a nízké školní výsledky (snažení ve škole) lze zmírnit předškolními programy pro duševní obohacení. Rovněž by bylo žádoucí implementovat opatření navržená pro omezení chudoby v dětství. Všechny tyto intervence by měly být zaměřené na děti mladší deseti let.

Základní myšlenka vývojové a na rizika zaměřené prevence je velmi jednoduchá: identifikovat klíčové rizikové faktory pro páchání trestné činnosti a implementovat techniky prevence navržené tak, aby proti daným faktorům působily (viz Farrington, 2002b, 2007; Farrington a Welsh, 2007). Často dochází k souvisejícímu pokusu o identifikaci klíčových ochranných faktorů proti páchání trestné činnosti a o implementaci technik prevence navržených pro jejich posilování. K prohlubování poznatků o rizikových a ochranných faktorech slouží longitudinální studie, naopak experimentální a kvaziexperimentální metody se používají k hodnocení dopadu prevence a intervenčních programů.

Cambridgeská studie ukazuje, že téměř polovinu všech trestných činů páchají muži, kteří nebyli odsouzeni. Z tohoto důvodu by bylo oprávněné zaměřit intervenční programy na vysoce rizikové osoby, u nichž je pravděpodobné, že budou odsouzené, a také by bylo žádoucí implementovat programy primární prevence, které by byly zaměřené na celou komunitu (viz např. Coid, 2003).

Vysoce kvalitní evaluační výzkum ukazuje, že řada programů je účinná při omezování trestné činnosti, a že v řadě případů převažují finanční přínosy těchto programů nad jejich finančními náklady. Při odhadování přínosů intervenčních programů je důležité provést „rozšíření“

z výskytu odsouzení na trestné činy, aby bylo možné určit, kolika trestným činům se podařilo zabránit. Na základě cambridgeské studie lze usuzovat, že u studovaných osob spáchalo odsouzených mužů v průměru 22 trestných činů na jedno odsouzení. Nejúčinnější intervenční programy zahrnují celkové vzdělávání rodičů, vzdělávání v oblasti rodičovského vedení, předškolní programy pro duševní obohacení, vzdělávání dovedností dítěte, vzdělávání učitelů, programy zaměřené proti bullyingu, a konečně multisystémovou terapii (MST).

Jako příklad lze uvést nejznámější předškolní program pro duševní obohacení, navržený pro zlepšení školních výsledků, a sice Perryho projekt, který realizovali Schweinhart a Weikart (1980) v Ypsilanti (Michigan). Jednalo se v zásadě o „pilotní“ program, který byl zaměřen na znevýhodněné afroamerické děti. Malý vzorek 123 dětí byl rozdělen (zhruba náhodně) na experimentální a kontrolní skupinu. Experimentální děti navštěvovaly denní předškolní program, podpíraný návštěvami doma jednou týdně, obvykle o délce dvou let (ve věku 3 – 4 let). Cílem programu „plánovat-udělat-opakovat“ bylo poskytnout duševní stimulaci, posílit schopnosti myšlení a uvažování, a zvýšit tak pozdější úspěšnost ve škole. Tento program přinesl dlouhodobé přínosy (Schweinhart *et al.*, 2005). Až do věku 40 let páchaly děti z experimentální skupiny méně trestných činů, vykazovaly vyšší školní úspěšnost a vydělávaly více peněz. Na každý 1 \$ investovaný do programu ušetřila komunita podle odhadů 17 \$.

Účinnou technikou je rovněž vzdělávání dovedností dítěte. Například, Tremblay a jeho kolegové (1995) v Montrealu identifikovali ve věku šesti let rušivé (agresivní nebo hyperaktivní) chlapce a náhodně 300 těchto chlapců rozdělili na experimentální nebo kontrolní podmínky. Ve věkovém rozmezí 7 – 9 let absolvovala experimentální skupina kurz, který byl navržen pro pěstování sociálních dovedností a sebekontroly. V rámci setkávání malých skupin byly použity techniky jako koučing, modelování pod vlivem vrstevníků, hraní rolí a posilování nahodilými událostmi; jednalo se o témata typu „jak mohu pomoci“, „co mám dělat, když se zlobíš“ a „jak mám reagovat na škádlení“. Rovněž jejich rodiče absolvovali vzdělávání s využitím technik rodičovského vedení, které vypracoval Patterson (1982). I tento program prevence byl úspěšný při omezování budoucího páchaní trestné činnosti.

Jelikož důležitými rizikovými faktory delikvence jsou slabý dohled rodičů a nedůsledná disciplína, lze se domnívat, že prevence založená na rodině by měla být úspěšná při omezování páchaní trestné činnosti (viz Farrington a Welsh, 2003). Nejdůležitějšími typy programů založených na rodině, které jsou účinné, jsou programy návštěv doma (Olds *et al.*, 1998), programy rodičovského vzdělávání (např. Sanders *et al.*, 2000; Scott *et al.*, 2001), domácí nebo komunitní programy se staršími dětmi (např. Chamberlain a Reid, 1998) a multisystémová terapie neboli MST (Henggeler *et al.*, 1998).

Obecně platí, že čím více rizikových faktorů mladý člověk vykazuje, tím více je pravděpodobné, že se stane delikventním. Tato skutečnost je pro výzkumné pracovníky výzvou k uplatňování multikomponentních intervencí, zaměřených na více rizikových faktorů. Obecně platí, že multikomponentní intervence jsou účinnější než jednodílné (Wasserman a Miller, 1998).

Jeden z nejvýznamnějších experimentů spadajících do oblasti multikomponentní prevence provedl v Seattlu Hawkins a jeho kolegové (1999). Tito výzkumní pracovníci implementovali program, který v sobě slučoval vzdělávání rodičů, vzdělávání učitelů a vzdělávání dovedností dětí. Zhruba 500 dětí prvního stupně (ve věku 6 let) z 21 tříd na osmi školách bylo náhodně rozděleno tak, že byli přiděleni do experimentální nebo kontrolní třídy. Děti

v experimentálních třídách měly doma a ve škole zvláštní péči, která byla navržena tak, aby posilovala jejich vazbu (attachment) na rodiče a budování vazby ke škole. Dále byly tyto děti vzdělávány v interpersonálním kognitivním řešení problémů. Jejich rodiče byli v rámci programu s názvem „Catch them being good“ („Přistihněte je, když jsou hodné“) vzděláváni tak, aby si všímali a sociálně žádoucího chování a posilovali jej. Jejich učitelé byli vzděláváni ve vedení třídy, například v poskytování jasných pokynů dětem a sledování jasných očekávání, odměňování dětí za účast na žádoucím chování, a dále v tom, aby děti učili prosociální (sociálně žádoucí) metody řešení problémů. Tento program přinesl dlouhodobý užitek. Při posledním sledování, ve věku 18 let, uváděla skupina po úplné intervenci (osoby, u nichž byla intervence prováděna na stupních 1 – 6) menší míru násilí, nižší míru zneužívání alkoholu a méně sexuálních partnerů než skupina s pozdní intervencí (pouze na stupních 5 – 6) nebo kontrolní skupina.

Cambridgeská studie ukazuje, že pachatelé trestných činů vykazují tendenci k odlišnosti v řadě aspektů svého života. To znamená, že jakékoliv opatření, které bude úspěšné při omezování trestné činnosti, bude pravděpodobně spojené s mnohem dalekosáhlejším přínosem. Raná prevence, která povede na omezení trestné činnosti, bude pravděpodobně skýtat širokospektrý přínos při zmírňování problémů s bydlením, se vztahy, se zaměstnáním, problémů s alkoholem a drogami a problémů s agresivním chováním. Všichni pachatelé se stávají s narůstajícím věkem více „úspěšnějšími“, nicméně v této oblasti se nabízí obrovský prostor pro významné úspory nákladů, kterých by bylo možné dosáhnout např. prostřednictvím účinných raných intervenčních programů.

Literatura

Budd, T., Sharp, C. and Mayhew, P. (2005): Offending in England and Wales: First Results from the 2003 Crime and Justice Survey. London: Home Office (Research Study No. 275).

Coid, J. W. (2003): Formulating strategies for the primary prevention of adult antisocial behaviour: "High risk" or "population" strategies? In Farrington, D. P. and Coid, J. W. (Eds.) *Early Prevention of Adult Antisocial Behaviour*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 32-78).

Chamberlain, P. and Reid, J. B. (1998): Comparison of two community alternatives to incarceration for chronic juvenile offenders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66, 624-633.

Farrington, D. P. (1979b): Longitudinal research on crime and delinquency. In Morris, N. and Tonry, M. (Eds.) *Crime and Justice*, vol. 1. Chicago: University of Chicago Press (pp. 289-348).

Farrington, D. P. (1997c): Human development and criminal careers. In Maguire, M., Morgan, R. and Reiner, R. (Eds.) *The Oxford Handbook of Criminology* (2nd ed.). Oxford: Clarendon Press (pp. 361-408).

Farrington, D. P. (2001b): What Has Been Learned from Self-Reports about Criminal Careers and the Causes of Offending? London: Home Office Online Report.

<www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs/Farrington.pdf> (19 September 2006)

Farrington, D. P. (2002b): Developmental criminology and risk-focussed prevention. In: Maguire, M., Morgan, R. and Reiner, R. (Eds.): *The Oxford Handbook of Criminology* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press (pp. 657-701).

Farrington, D. P. (2005b): The Integrated Cognitive Antisocial Potential (ICAP) theory. In: Farrington, D. P. (Ed.): *Integrated Developmental and Life-Course Theories of Offending*. New Brunswick, N.J.: Transaction (pp. 73-92).

Farrington, D. P. (2007): Childhood risk factors and risk-focussed prevention. In: Maguire, M., Morgan, R. and Reiner, R. (Eds.): *The Oxford Handbook of Criminology*, 4th ed. Oxford: Oxford University Press, in press.

Farrington, D. P. and Jolliffe, D. (2004): England and Wales. In Farrington, D. P., Langan, P. A. and Tonry, M. (Eds.) *Cross-National Studies in Crime and Justice*. Washington, D.C.: Bureau of Justice Statistics (pp. 1-38). Available from www.ojp.usdoj.gov/bjs

Farrington, D. P. and Loeber, R. (2000): Some benefits of dichotomization in psychiatric and criminological research. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 10, 100-122.

Farrington, D. P. and Welsh, B. C. (2003): Family-based prevention of offending: A meta-analysis. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 36, 127-151.

- Farrington, D. P. and Welsh, B. C.** (2007): *Saving Children from a Life of Crime; Early Risk Factors and Effective Interventions*. Oxford: Oxford University Press, in press.
- Goldberg, D.** (1978): *Manual of the General Health Questionnaire*. Windsor: NFER-Nelson.
- Hamalainen, M. and Pulkkinen, L.** (1996): Problem behaviour as a precursor of male criminality. *Development and Psychopathology*, 8, 443-455.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F., Kosterman, R., Abbott, R. and Hill, K. G.** (1999): Preventing adolescent health risk behaviours by strengthening protection during childhood. *Archives of Paediatrics and Adolescent Medicine*, 153, 226-234.
- Henggeler, S. W., Schoenwald, S. K., Borduin, C. M., Rowland, M. D. and Cunningham, P. B.** (1998): *Multisystemic Treatment of Antisocial Behaviour in Children and Adolescents*. New York: Guilford.
- Howell, J. C.** (2001): Risk/needs assessment and screening devices. In: Loeber, R. and Farrington, D. P. (Eds.): *Child Delinquents: Development, Intervention, and Service Needs*. Thousand Oaks, California: Sage (pp. 395-404).
- Huesmann, L. R., Dubow, E. F., Eron, L. D. and Boxer, P.** (2006): Middle childhood family-contextual and personal factors as predictors of adult outcomes. In: Huston, A. C. and Ripke, M. N. (Eds.): *Developmental Context of Middle Childhood: Bridges to Adolescence and Adulthood*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 62-86).
- Klinterberg, B. A., Andersson, T., Magnusson, D. and Stattin, H.** (1993): Hyperactive behaviour in childhood as related to subsequent alcohol problems and violent offending: A longitudinal study of male subjects. *Personality and Individual Differences*, 15, 381-388.
- Laub, J. H. and Sampson, R. J.** (2003): *Shared Beginnings, Divergent Lives: Delinquent Boys to Age 70*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- LeBlanc, M.** (1996): Changing patterns in the perpetration of offences over time: Trajectories from early adolescence to the early 30's. *Studies on Crime and Crime Prevention*, 5, 151-165.
- Mayfield, D., McLeod, G. and Hall, P.** (1974): The CAGE questionnaire: Validation of a new alcoholism screening instrument. *American Journal of Psychiatry*, 131, 1121-1123.
- Olds, D. L., Henderson, C. R., Cole, R., Eckenrode, J., Kitzman, H., Luckey, D., Pettitt, L., Sidora, K., Morris, P. and Powers, J.** (1998): Long-term effects of nurse home visitation on children's criminal and antisocial behaviour: 15-year follow-up of a randomized controlled trial. *Journal of the American Medical Association*, 280, 1238-1244.
- Patterson, G. R.** (1982): *Coercive Family Process*. Eugene, Oregon: Castalia.
- Prime, J., White, S., Liriano, S. and Patel, K.** (2001): *Criminal Careers of Those Born Between 1953 and 1978*. London: Home Office (Statistical Bulletin 4/01).
- Pulkkinen, L.** (1988): Delinquent development: Theoretical and empirical considerations. In Rutter, M. (Ed.) *Studies of Psychosocial Risk*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 184-199).

Sanders, M. R., Markie-Dadds, C., Tully, L. A. and Bor, W. (2000): The Triple P-Positive Parenting Programme: A comparison of enhanced, standard and self-directed behavioural family intervention for parents of children with early onset conduct problems. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68, 624-640.

Schweinhart, L. J., Montie, J., Xiang, Z., Barnett, W. S., Belfield, C. R. and Nores, M. (2005): *Lifetime Effects: The High/Scope Perry Preschool Study Through Age 40*. Ypsilanti, Michigan: High/Scope Press.

Schweinhart, L. J. and Weikart, D. P. (1980): *Young Children Grow Up: The Effects of the Perry Preschool Programme on Youths Through Age 15*. Ypsilanti, Michigan: High/Scope Press.

Scott, S., Spender, Q., Doolan, M., Jacobs, B. and Aspland, H. (2001): Multicentre controlled trial of parenting groups for child antisocial behaviour in clinical practice. *British Medical Journal*, 323, 194-196.

Tremblay, R. E., Pagani-Kurtz, L., Masse, L. C., Vitaro, F. and Pihl, R. O. (1995): A bimodal preventive intervention for disruptive kindergarten boys: Its impact through mid-adolescence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, 560-568.

Wasserman, G. A. and Miller, L. S. (1998): The prevention of serious and violent juvenile offending. In: Loeber, R. and Farrington, D. P. (Eds.): *Serious and Violent Juvenile Offenders; Risk Factors and Successful Interventions*. Thousand Oaks, California: Sage (pp.197-247).

Werner, E. E. and Smith, R. S. (2001): *Journeys from Childhood to Midlife*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.

Wolfgang, M. E., Figlio, R. M. and Sellin, T. (1972): *Delinquency in a Birth Cohort*. Chicago: University of Chicago Press.

Dodatek

Publikace vycházející z cambridgeské studie

Výsledky z cambridgeské studie jsou prezentovány v dále uvedených publikacích:

Barnett, A., Blumstein, A. and Farrington, D. P. (1987): Probabilistic models of youthful criminal careers. *Criminology*, 25, 83-107. Reprinted in Greenberg, D. (Ed., 1996) *Criminal Careers*, vol. 1. Aldershot: Dartmouth (pp. 259-283).

Barnett, A., Blumstein, A. and Farrington, D. P. (1989): A prospective test of a criminal career model. *Criminology*, 27, 373-388. Reprinted in Greenberg, D. (Ed., 1996) *Criminal Careers*, vol. 1. Aldershot: Dartmouth (pp. 285-300).

Blackmore, J. (1974): The relationship between self-reported delinquency and official convictions amongst adolescent boys. *British Journal of Criminology*, 14, 172-176.

Blumstein, A., Farrington, D. P. and Moitra, S. (1985): Delinquency careers: Innocents, desisters and persisters. In: Tonry, M. and Morris, N. (Eds.): *Crime and Justice*, vol. 6. Chicago: University of Chicago Press (pp. 187-219).

D'Unger, A. V., Land, K. C., McCall, P. L. and Nagin, D. S. (1998): How many latent classes of delinquent/criminal careers? Results from mixed Poisson regression analyses. *American Journal of Sociology*, 103, 1593-1630.

Farrington, D. P. (1972): Delinquency begins at home. *New Society*, 21, 495-497.

Farrington, D. P. (1973): Self-reports of deviant behaviour: Predictive and stable? *Journal of Criminal Law and Criminology*, 64, 99-110.

Farrington, D. P. (1976): The roots of delinquency. *Justice of the Peace*, 140, 164-166.

Farrington, D. P. (1977a): The effects of public labelling. *British Journal of Criminology*, 17, 112-125. Reprinted in South, N. (Ed., 1999) *Youth Crime, Deviance and Delinquency*, vol. 2: Empirical Studies and Comparative Perspectives. Aldershot: Dartmouth (pp. 145-158).

Farrington, D. P. (1977b): Young adult delinquents are socially deviant. *Justice of the Peace*, 141, 92-95.

Farrington, D. P. (1978): The family backgrounds of aggressive youths. In: Hersov, L., Berger, M. and Shaffer, D. (Eds.): *Aggression and Antisocial Behaviour in Childhood and Adolescence*. Oxford: Pergamon (pp. 73-93).

Farrington, D. P. (1979a): Environmental stress, delinquent behaviour and convictions. In: Sarason, I. G. and Spielberger, C. D. (Eds.): *Stress and Anxiety*, vol. 6. Washington, D.C.: Hemisphere (pp. 93-107).

Farrington, D. P. (1980): Truancy, delinquency, the home and the school. In Hersov, L. and Berg, I. (Eds.) *Out of School: Modern Perspectives in Truancy and School Refusal*. Chichester: Wiley (pp. 49-63).

Farrington, D. P. (1983): Offending from 10 to 25 years of age. In: van Dusen, K. T. and Mednick, S. A. (Eds.): *Prospective Studies of Crime and Delinquency*. Boston: Kluwer-Nijhoff (pp. 17-37).

Farrington, D. P. (1984): Measuring the natural history of delinquency and crime. In: Glow, R. A. (Ed.): *Advances in the Behavioural Measurement of Children*, vol. 1. Greenwich, Connecticut: JAI Press (pp. 217-263).

Farrington, D. P. (1985): Predicting self-reported and official delinquency. In: Farrington, D. P. and Tarling, R. (Eds.): *Prediction in Criminology*. Albany, N.Y.: State University of New York Press (pp. 150-173).

Farrington, D. P. (1986): Stepping stones to adult criminal careers. In: Olweus, D., Block, J. and Yarrow, M. R. (Eds.): *Development of Antisocial and Prosocial Behaviour: Research, Theories and Issues*. New York: Academic Press (pp. 359-384).

Farrington, D. P. (1987a): Early precursors of frequent offending. In: Wilson, J. Q. and Lounsbury, G. C. (Eds.): *From Children to Citizens*, vol. 3: Families, Schools, and Delinquency Prevention. New York: Springer-Verlag (pp. 27-50).

Farrington, D. P. (1987b): Implications of biological findings for criminological research. In: Mednick, S. A., Moffitt, T. E. and Stack, S. A. (Eds.): *The Causes of Crime: New Biological Approaches*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 42-64).

Farrington, D. P. (1989a): Early predictors of adolescent aggression and adult violence. *Violence and Victims*, 4, 79-100.

Farrington, D. P. (1989b): Later adult life outcomes of offenders and non-offenders. In: Brambling, M., Losel, F., and Skowronek, H. (Eds.): *Children at Risk: Assessment, Longitudinal Research, and Intervention*. Berlin: De Gruyter (pp. 220-244).

Farrington, D. P. (1989c): Long-term prediction of offending and other life outcomes. In: Wegener, H., Losel, F. and Haisch, J. (Eds.): *Criminal Behaviour and the Justice System: Psychological Perspectives*. New York: Springer-Verlag (pp. 26-39).

Farrington, D. P. (1989d): Self-reported and official offending from adolescence to adulthood. In: Klein, M. W. (Ed.): *Cross-National Research in Self-Reported Crime and Delinquency*. Dordrecht, Netherlands: Kluwer (pp. 399-423).

Farrington, D. P. (1989e): The origins of crime: The Cambridge Study in Delinquent Development. *Home Office Research Bulletin*, 27, 29-32.

Farrington, D. P. (1990a): Age, period, cohort, and offending. In Gottfredson, D. M. and Clarke, R. V. (Eds.): *Policy and Theory in Criminal Justice: Contributions in Honour of Leslie T. Wilkins*. Aldershot: Gower (pp. 51-75).

Farrington, D. P. (1990b): Implications of criminal career research for the prevention of offending. *Journal of Adolescence*, 13, 93-113.

- Farrington, D. P.** (1991a): Antisocial personality from childhood to adulthood. *The Psychologist*, 4, 389-394.
- Farrington, D. P.** (1991b): Childhood aggression and adult violence: Early precursors and later life outcomes. In: Pepler, D. J. and Rubin, K. H. (Eds.): *The Development and Treatment of Childhood Aggression*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum (pp. 5-29).
- Farrington, D. P.** (1992a): Criminal career research in the United Kingdom. *British Journal of Criminology*, 32, 521-536.
- Farrington, D. P.** (1992b): Explaining the beginning, progress and ending of antisocial behaviour from birth to adulthood. In: McCord, J. (Ed.): *Facts, Frameworks and Forecasts: Advances in Criminological Theory*, vol. 3. New Brunswick, N.J.: Transaction (pp. 253-286).
- Farrington, D. P.** (1992c): Juvenile delinquency. In: Coleman, J. C. (Ed.): *The School Years* (2nd ed.). London: Routledge (pp. 123-163).
- Farrington, D. P.** (1993a): Childhood origins of teenage antisocial behaviour and adult social dysfunction. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 86, 13-17. Reprinted in Messer, D. and Dockrell, J. (Eds., 1998): *Developmental Psychology: A Reader*. London: Arnold (pp. 347-355).
- Farrington, D. P.** (1993b): Understanding and preventing bullying. In: Tonry, M. (Ed.): *Crime and Justice*, vol. 17. Chicago: University of Chicago Press (pp. 381-458).
- Farrington, D. P.** (1994a): Childhood, adolescent and adult features of violent males. In: Huesmann, L. R. (Ed.): *Aggressive Behaviour: Current Perspectives*. New York: Plenum (pp. 215-240).
- Farrington, D. P.** (1994b): Interactions between individual and contextual factors in the development of offending. In: Silbereisen, R. K. and Todt, E. (Eds.): *Adolescence in Context: The Interplay of Family, School, Peers and Work in Adjustment*. New York: Springer-Verlag (pp. 366-389).
- Farrington, D. P.** (1995a): Crime and physical health: Illnesses, injuries, accidents and offending in the Cambridge Study. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 5, 261-278.
- Farrington, D. P.** (1995b): Stabilität und prädiktion von aggressivem verhalten (Stability and prediction of violent behaviour). *Gruppendynamik*, 26, 23-40.
- Farrington, D. P.** (1995c): The development of offending and antisocial behaviour from childhood: Key findings from the Cambridge Study in Delinquent Development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 36, 929-964.
- Farrington, D. P.** (1996a): Later life outcomes of truants in the Cambridge Study. In Berg, I. and Nursten, J. (Eds.): *Unwillingly to School* (4th ed.). London: Gaskell (pp. 96-118).
- Farrington, D. P.** (1996b): Psychosocial influences on the development of antisocial personality In: Davies, G., Lloyd-Bostock, S., McMurrin, M. and Wilson, C. (Eds.): *Psychology, Law and Criminal Justice: International Developments in Research and Practice*. Berlin: de Gruyter (pp. 424-444).

- Farrington, D. P.** (1996c): The childhood origins of crime: The Cambridge Study, 1961-96. Cambridge: The Magazine of the Cambridge Society, 38, 15-18.
- Farrington, D. P.** (1997a): Early prediction of violent and non-violent youthful offending. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 5 (2), 51-66.
- Farrington, D. P.** (1997b): The relationship between low resting heart rate and violence. In: Raine, A., Brennan, P. A., Farrington, D. P. and Mednick, S. A. (Eds.): *Biosocial Bases of Violence*. New York: Plenum (pp. 89-105).
- Farrington, D. P.** (1998a): Predictors, causes and correlates of male youth violence. In: Tonry M. and Moore, M. H. (Eds.): *Youth Violence (Crime and Justice, vol. 24)*. Chicago: University of Chicago Press (pp. 421-475).
- Farrington, D. P.** (1998b): O desenvolvimento do comportamento anti-social e ofensivo desde a infancia ate a idade adulta. (The development of offending and antisocial behaviour from childhood to adulthood). *Temas Penitenciarios, series II, 1*, 7-16. Partly reprinted (in English) In: Cordella, P. and Siegel, L. (Eds., 1996): *Readings in Contemporary Criminological Theory*. Boston: Northeastern University Press (pp. 107-120).
- Farrington, D. P.** (1999): Predicting persistent young offenders. In: McDowell, G. L. and Smith, J. S. (Eds.): *Juvenile Delinquency in the United States and the United Kingdom*. London: Macmillan (pp. 3-21).
- Farrington, D. P.** (2000a): Adolescent violence: Findings and implications from the Cambridge Study. In: Boswell, G. (Ed.): *Violent Children and Adolescents: Asking the Question Why*. London: Wiley (pp. 19-35).
- Farrington, D. P.** (2000b): Cross-national comparative studies in criminology. In: Pontell, H. N. and Shichor, D. (Eds.): *Contemporary Issues in Crime and Criminal Justice: Essays in Honour of Gilbert Geis*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall (pp. 307-320).
- Farrington, D. P.** (2000c): Psychosocial predictors of adult antisocial personality and adult convictions. *Behavioural Sciences and the Law*, 18, 605-622.
- Farrington, D. P.** (2001a): Predicting adult official and self-reported violence. In: Pinard, G-F. and Pagani, L. (Eds.): *Clinical Assessment of Dangerousness: Empirical Contributions*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 66-88).
- Farrington, D. P.** (2002a): Multiple risk factors for multiple problem violent boys. In: Corrado, R. R., Roesch, R., Hart, S. D. and Gierowski, J. K. (Eds.): *Multi-Problem Violent Youth: A Foundation for Comparative Research on Needs, Interventions, and Outcomes*. Amsterdam: IOS Press (pp. 23-34).
- Farrington, D. P.** (2003): Key results from the first 40 years of the Cambridge Study in Delinquent Development. In: Thornberry, T. P. and Krohn, M. D. (Eds.): *Taking Stock of Delinquency: An Overview of Findings from Contemporary Longitudinal Studies*. New York: Kluwer/Plenum (pp. 137-183).
- Farrington, D. P.** (2005a): Delinquent development: The Cambridge Study. In: Fisher, C. B. and Lerner, R. M. (Eds.): *Encyclopaedia of Applied Developmental Science*. Thousand Oaks, California: Sage (vol. 1, pp. 328-332).

Farrington, D. P. (2006a): Comparing football hooligans and violent offenders: Childhood, adolescent, teenage and adult features. *Monatsschrift fur Kriminologie und Strafrechtsreform (Journal of Criminology and Penal Reform)*, 3, 193-205.

Farrington, D. P. (2006b): Family background and psychopathy. In: Patrick, C. J. (Ed.): *Handbook of Psychopathy*. New York: Guilford Press (pp. 229-250).

Farrington, D. P. (2006c): Origins of violent behaviour over the life span. In: Flannery, D. J., Vaszonyi, A. T. and Waldman, I. (Eds.): *The Cambridge Handbook of Violent Behaviour*. Cambridge: Cambridge University Press, in press.

Farrington, D. P. (2007): Childhood risk factors and risk-focussed prevention. In: Maguire, M., Morgan, R. and Reiner, R. (Eds.): *The Oxford Handbook of Criminology*, 4th ed. Oxford: Oxford University Press, in press.

Farrington, D. P., Barnes, G. C. and Lambert, S. (1996): The concentration of offending in families. *Legal and Criminological Psychology*, 1, 47-63.

Farrington, D. P., Berkowitz, L. and West, D. J. (1982): Differences between individual and group fights. *British Journal of Social Psychology*, 21, 323-333.

Farrington, D. P., Biron, L. and LeBlanc, M. (1982): Personality and delinquency in London and Montreal. In Gunn, J. and Farrington, D. P. (Eds.) *Abnormal Offenders, Delinquency, and the Criminal Justice System*. Chichester: Wiley (pp. 153-201).

Farrington, D. P., Gallagher, B., Morley, L., St. Ledger, R. J. and West, D. J. (1986): Unemployment, school leaving and crime. *British Journal of Criminology*, 26, 335-356. Reprinted in Farrall, S. (Ed., 2000) *The Termination of Criminal Careers*. Aldershot: Dartmouth (pp. 101-122).

Farrington, D. P., Gallagher, B., Morley, L., St. Ledger, R. J. and West D. J. (1988a): A 24-year follow-up of men from vulnerable backgrounds. In: Jenkins, R. L. and Brown, W. K. (Eds.): *The Abandonment of Delinquent Behaviour: Promoting the Turnaround*. New York: Praeger (pp. 155-173).

Farrington, D. P., Gallagher, B., Morley, L., St. Ledger, R. J. and West, D. J. (1988b): Are there any successful men from criminogenic backgrounds? *Psychiatry*, 51, 116-130.

Farrington, D. P., Gallagher, B., Morley, L., St. Ledger, R. J. and West, D. J. (1990): Minimizing attrition in longitudinal research: Methods of tracing and securing cooperation in a 24-year follow-up study. In: Magnusson, D. and Bergman, L. (Eds.): *Data Quality in Longitudinal Research*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 122-147).

Farrington, D. P., Gundry, G. and West, D. J. (1975): The familial transmission of criminality. *Medicine, Science and the Law*, 15, 177-186.

Farrington, D. P. and Hawkins, J. D. (1991): Predicting participation, early onset, and later persistence in officially recorded offending. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 1, 1-33.

Farrington, D. P., Lambert, S. and West, D. J. (1998): Criminal careers of two generations of family members in the Cambridge Study in Delinquent Development. *Studies on Crime and Crime Prevention*, 7, 85-106.

Farrington, D. P. and Loeber, R. (1999a): Risk factors for delinquency over time and place. *Youth Update*, 17(2), 4-5.

Farrington, D. P. and Loeber, R. (1999b): Transatlantic replicability of risk factors in the development of delinquency. In: Cohen, P., Slomkowski, C. and Robins, L. N. (Eds.): *Historical and Geographical Influences on Psychopathology*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum (pp. 299-329).

Farrington, D. P., Loeber, R. and van Kammen, W. B. (1990): Long-term criminal outcomes of hyperactivity-impulsivity-attention deficit and conduct problems in childhood. In: Robins, L. N. and Rutter, M. (Eds.): *Straight and Devious Pathways from Childhood to Adulthood*. Cambridge: Cambridge University Press (pp. 62-81).

Farrington, D. P. and Maughan, B. (1999): Criminal careers of two London cohorts. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 9, 91-106.

Farrington, D. P., Osborn, S. G. and West, D. J. (1978): The persistence of labelling effects. *British Journal of Criminology*, 18, 277-284.

Farrington, D. P. and Painter, K. A. (2004): *Gender Differences in Offending: Implications for Risk- Focussed Prevention*. London: Home Office Online Report 09/04.

<www.homeoffice.gov.uk/rds/onlinepubs1.html> (19 September 2006)

Farrington, D. P. and Painter, K. A. (2004): *Gender Differences in Risk Factors for Offending*. London: Home Office. (Research Findings No. 196.)

Farrington, D. P. and West, D. J. (1971): A comparison between early delinquents and young aggressives. *British Journal of Criminology*, 11, 341-358.

Farrington, D. P. and West, D. J. (1981): The Cambridge Study in Delinquent Development. In: Mednick, S. A. and Baert, A. E. (Eds.): *Prospective Longitudinal Research: An Empirical Basis for the Primary Prevention of Psychosocial Disorders*. Oxford: Oxford University Press (pp. 137-145).

Farrington, D. P. and West, D. J. (1983): Derniers resultats de l'etude de Cambridge sur la delinquance: 'Cambridge Study in Delinquent Development'. (Recent findings in the Cambridge Study in Delinquent Development). *Bulletin de Psychologie*, 36, 293-298.

Farrington, D. P. and West, D. J. (1990): The Cambridge Study in Delinquent Development: A long-term follow-up of 411 London males. In: Kerner, H.-J. and Kaiser, G. (Eds.): *Kriminalitat: Personlichkeit, Lebensgeschichte und Verhalten (Criminality: Personality, Behaviour and Life History)*. Berlin: Springer-Verlag (pp. 115-138).

Farrington, D. P. and West, D. J. (1993): Criminal, penal and life histories of chronic offenders: Risk and protective factors and early identification. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 3, 492-523.

Farrington, D. P. and West, D. J. (1995): Effects of marriage, separation and children on offending by adult males. In: Hagan, J. (Ed.): *Current Perspectives on Aging and the Life Cycle*, Vol. 4: *Delinquency and Disrepute in the Life Course*. Greenwich, Connecticut: JAI Press (pp. 249-281).

Farrington, D. P. and Wikström, P-O. H. (1994): Criminal careers in London and Stockholm: A cross-national comparative study. In: Weitekamp, E.G.M. and Kerner, H-J. (Eds.): Cross-National Longitudinal Research on Human Development and Criminal Behaviour. Dordrecht, Netherlands: Kluwer (pp. 65-89). Reprinted in: Studies of a Stockholm Cohort (pp. 33-67). Stockholm: University of Stockholm Department of Sociology, 1994, and in Pease, K. (Ed., 1999): Uses of Criminal Statistics. Aldershot: Dartmouth (pp. 205-229).

Gibson, H. B. (1963): A slang vocabulary test as an indicator of delinquent association. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 2, 50-55.

Gibson, H. B. (1964a): A lie scale for the Junior Maudsley Personality Inventory. *British Journal of Educational Psychology*, 34, 120-124.

Gibson, H. B. (1964b): The Spiral Maze: A psychomotor test with implications for the study of delinquency. *British Journal of Psychology*, 55, 219-225.

Gibson, H. B. (1964c): The validity of the lie scale of a children's personality inventory. *Acta Psychologica* 22, 241-249.

Gibson, H. B. (1965): A new personality test for boys. *British Journal of Educational Psychology*, 35, 244-248.

Gibson, H. B. (1966): The validation of a technique for measuring delinquent association by means of vocabulary. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 3, 190-195.

Gibson, H. B. (1967a): Self-reported delinquency among schoolboys, and their attitudes to the police. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 6, 168-173.

Gibson, H. B. (1967b): Teachers' ratings of schoolboys' behaviour related to patterns of scores on the New Junior Maudsley Inventory. *British Journal of Educational Psychology*, 37, 347- 355.

Gibson, H. B. (1968): The measurement of parental attitudes and their relation to boys' behaviour. *British Journal of Educational Psychology*, 38, 233-239.

Gibson, H.B. (1969a): Early delinquency in relation to broken homes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 10, 195-204.

Gibson, H. B. (1969b): The Gibson Spiral Maze Test: Retest data in relation to behavioural disturbance, personality and physical measures. *British Journal of Psychology*, 60, 523-528.

Gibson, H. B. (1969c): The significance of 'lie responses' in the prediction of early delinquency. *British Journal of Educational Psychology*, 39, 284-290.

Gibson, H. B. (1969d): The Tapping Test: A novel form with implications for personality research. *Journal of Clinical Psychology*, 25, 403-405.

Gibson, H. B. (1971): The factorial structure of juvenile delinquency: A study of self-reported acts. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 10, 1-9.

Gibson, H. B. and Hanson, R. (1969): Peer ratings as predictors of school behaviour and delinquency. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 8, 313-322.

Gibson, H. B., Hanson R. and West, D. J. (1967): A questionnaire measure of neuroticism using a shortened scale derived from the Cornell Medical Index. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 6, 129-136.

Gibson, H. B., Morrison S. and West, D. J. (1970): The confession of known offences in response to a self-reported delinquency schedule. *British Journal of Criminology*, 10, 277-280.

Gibson, H. B. and West D. J. (1970): Social and intellectual handicaps as precursors of early delinquency. *British Journal of Criminology*, 10, 21-32.

Haas, H., Farrington, D. P., Killias, M. and Sattar, G. (2004): The impact of different family configurations on delinquency. *British Journal of Criminology*, 44, 520-532.

Hagan, J. (1993): The social embeddedness of crime and unemployment. *Criminology*, 31, 465-491.

Hagan, J. and Palloni, A. (1990): The social reproduction of a criminal class in working-class London, circa 1950-1980. *American Journal of Sociology*, 96, 265-299.

Healey, A., Knapp, M. and Farrington, D. P. (2004): Adult labour market implications of antisocial behaviour in childhood and adolescence: Findings from a UK longitudinal study. *Applied Economics*, 36, 93-105 .

Juby, H. and Farrington, D. P. (2001): Disentangling the link between disrupted families and delinquency. *British Journal of Criminology*, 41, 22-40.

Kazemian, L. and Farrington, D. P. (2005): Comparing the validity of prospective, retrospective, and official onset for different offending categories. *Journal of Quantitative Criminology*, 21, 127-147.

Kazemian, L. and Farrington, D. P. (2006): Exploring residual career length and residual number of offences for two generations of repeat offenders. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 43, 89-113.

Knight, B. J., Osborn, S. G. and West, D. J. (1977): Early marriage and criminal tendency in males. *British Journal of Criminology*, 17, 348-360.

Knight, B. J. and West, D. J. (1975): Temporary and continuing delinquency. *British Journal of Criminology*, 15, 43-50.

Knight, B. J. and West, D. J. (1977): Criminology and welfare dependency in two generations. *Medicine, Science and the Law*, 17, 64-67.

Land, K. C. and Nagin, D. S. (1996): Micro-models of criminal careers: A synthesis of the criminal careers and life course approaches via semi-parametric mixed Poisson regression models, with empirical applications. *Journal of Quantitative Criminology*, 12, 163-191.

Langan, P. A. and Farrington, D. P. (1983): Two-track or one-track justice? Some evidence from an English longitudinal survey. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 74, 519-546.

- Lynn, R.** (1995): Dysgenic fertility for criminal behaviour. *Journal of Biosocial Science*, 27, 405-408.
- Morash, M. and Rucker, L.** (1989): An exploratory study of the connection of mother's age at childbearing to her children's delinquency in four data sets. *Crime and Delinquency*, 35, 45-93.
- Murray, J. and Farrington, D. P.** (2005): Parental imprisonment: Effects on boys' antisocial behaviour and delinquency through the life-course. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46, 1269-1278.
- Murray, J. and Farrington, D. P.** (2007): Parental imprisonment: Long-lasting effects on boys' internalising problems through the life-course. *Development and Psychopathology*, in press.
- Murray, J., Janson, C-G. and Farrington, D. P.** (2006): Crime in adult offspring of prisoners: A crossnational comparison of two longitudinal samples. *Criminal Justice and Behaviour*, in press.
- Nagin, D. S.** (1999): Analysing developmental trajectories: A semi-parametric, group-based approach. *Psychological Methods*, 4, 139-157.
- Nagin, D. S.** (2005): *Group-Based Modelling of Development*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Nagin, D. S. and Farrington, D. P.** (1992a): The onset and persistence of offending. *Criminology*, 30, 501-523.
- Nagin, D. S. and Farrington, D. P.** (1992b): The stability of criminal potential from childhood to adulthood. *Criminology*, 30, 235-260.
- Nagin, D. S., Farrington, D. P. and Moffitt, T. E.** (1995): Life-course trajectories of different types of offenders. *Criminology*, 33, 111-139.
- Nagin, D. S. and Land, K. C.** (1993): Age, criminal careers and population heterogeneity: Specification and estimation of a non-parametric, mixed Poisson model. *Criminology*, 31, 327-362.
- Nagin, D. S., Pogarsky, G. and Farrington, D. P.** (1997): Adolescent mothers and the criminal behaviour of their children. *Law and Society Review*, 31, 137-162.
- Nagin, D. S. and Waldfogel, J.** (1995): The effects of criminality and convictions on the labour market status of young British offenders. *International Review of Law and Economics*, 15, 109-126.
- Osborn, S. G.** (1980): Moving home, leaving London and delinquent trends. *British Journal of Criminology*, 20, 54-61.
- Osborn, S. G. and West, D. J.** (1978): The effectiveness of various predictors of criminal careers. *Journal of Adolescence*, 1, 101-117.

- Osborn, S. G. and West, D. J.** (1979a): Conviction records of fathers and sons compared. *British Journal of Criminology*, 19, 120-133.
- Osborn, S. G. and West, D.J.** (1979b): Marriage and delinquency: A postscript. *British Journal of Criminology*, 19, 254-256.
- Osborn, S. G. and West, D. J.** (1980): Do delinquents really reform? *Journal of Adolescence*, 3, 99-114.
- Painter, K. A. and Farrington, D. P.** (2004): Gender differences in crime. *Criminal Justice Matters*. 55, 6-7.
- Paternoster, R. and Brame, R.** (1998): The structural similarity of processes generating criminal and analogous behaviours. *Criminology*, 36, 633-669.
- Paternoster, R., Brame, R. and Farrington, D. P.** (2001): On the relationship between adolescent and adult offending frequencies. *Journal of Quantitative Criminology*, 17, 201-225.
- Piquero, A. R., Farrington, D. P. and Blumstein, A.** (2007): *Key Issues in Criminal Career Research: New Analyses of the Cambridge Study in Delinquent Development*. Cambridge: Cambridge University Press, in press.
- Polakowski, M.** (1994): Linking self and social control with deviance: Illuminating the structure underlying a general theory of crime and its relation to deviant activity. *Journal of Quantitative Criminology*, 10, 41-78.
- Reiss, A. J. and Farrington, D. P.** (1991): Advancing knowledge about co-offending: Results from a prospective longitudinal survey of London males. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 82, 360-395.
- Roeder, K., Lynch, K. G. and Nagin, D. S.** (1999): Modelling uncertainty in latent class membership: A case study in criminology. *Journal of the American Statistical Association*, 94, 766-776.
- Rowe, D. C. and Farrington, D. P.** (1997): The familial transmission of criminal convictions. *Criminology*, 35, 177-201.
- Shepherd, J. P., Farrington, D. P. and Potts, A. J. C.** (2002): Relations between offending, injury and illness. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 95, 539-544.
- Shepherd, J. P., Farrington, D. P. and Potts, A. J. C.** (2004): Impact of antisocial lifestyle on health. *Journal of Public Health Medicine*, 26, 347-352.
- Smith, C. A. and Farrington, D. P.** (2004): Continuities in antisocial behaviour and parenting across three generations. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45, 230-247.
- West, D. J.** (1969): *Present Conduct and Future Delinquency*. London: Heinemann.
- West, D. J.** (1973): Are delinquents different? *New Society*, 26, 456-458.
- West, D. J.** (1982): *Delinquency: Its Roots, Careers and Prospects*. London: Heinemann.

West, D. J. and Farrington, D. P. (1973): Who Becomes Delinquent? London: Heinemann.

West, D. J. and Farrington, D. P. (1977): The Delinquent Way of Life. London: Heinemann.

Dodatek k českému překladu

Některé pojmy

Attachment	Vazba dítěte s rodičem
Attainment	Školní výsledky; snažení ve škole
Bullying	Šikana, tyranie, ponižování, násilí
Daring	Ochotný podstupovat riziko, „odvážný“
Desistance	Proces, kdy pachatel ukončí svou kriminální dráhu, zanechá kriminálního jednání, přestává v páchání trestné činnosti; abrupce či vyhasnutí kriminálního jednání
Desister	Osoba, která byla odsouzena pouze před 21. rokem svého věku nebo osoba kriminálně aktivní pouze do svých 21 let, tj. muži, kteří do uvedeného věku páchání trestné činnosti zanechali
Odds ratio (OR)	% pravděpodobnosti; poměr šancí
Offending	Páchání trestné činnosti, kriminální jednání
Perzistentní pachatel	Pachatel, u něhož páchání trestné činnosti přetrvává nebo je trvalého rázu
Poor child-rearing	Nedostatečná výchova dítěte; nedostatečné metody výchovy dítěte
Risk taking	Rizikové chování, sklon rozhodovat se riskantněji
Self-report	Subjektivní výpověď o vlastní osobě, o svém chování, počtu trestných činů apod., kterou poskytl sám pachatel. V textu jsou podle vhodnosti použity rovněž výrazy self-reported, případně self-reporting
Weeding	Odstraňování starých záznamů z rejstříku, které bylo zahájeno v roce 1958

Erratum

Na straně 47, řádek 6, byla věta „čtvrtina mužů ... byla identifikována jako pravděpodobně nikoliv alkoholicí“ byla změněna na „tři čtvrtiny mužů...“. (pozn. překl.: tato změna je již v textu zanesena)

KRIMINÁLNÍ KARIÉRY DO VĚKU 50 LET A ŽIVOTNÍ ÚSPĚŠNOST DO VĚKU 48 LET

**Nová zjištění cambridgeské studie zabývající se zkoumáním
delikventního vývoje pachatele**

Autoři: David P. Farrington
Jeremy W. Coid
Louise M. Harnett
Darrick Jolliffe
Nadine Soteriou
Richard E. Turner
Donald J. West
Překlad: I.T.C. Jan Žižka s.r.o.
Odborný dohled: PhDr. Šárka Blatníková
Technická redakce: Lucie Černá
Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14. října 12, 150 21 Praha 5
Určeno: Pro odbornou veřejnost
Tiskárna: Vydavatelství KUFR s.r.o.
Naskové 3, Praha 5
Dáno do tisku: červen 2010
Vydání: první
Náklad: 100 výtisků

www.kriminologie.cz

ISBN 978-80-7338-094-6